

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

39
68

FLACĂRA

ANUL XVII
NR. 695
1 SEPTEMBRIE 1968

UN SFERT DIN POPULAȚIA ȚĂRII

Nu știu de ce, poate pentru că e toamnă, și toamna, oricât ar fi anotimpul culesului, e totuși tristă, nu știu de ce, sau știu și eu și știți și dumneavoastră, fapt este că avem mare nevoie, fiecare din noi, de știri tonice, de evenimente optimiste, avem nevoie ca, din când în când, să trăim câte o dimineață în care, cum spunea Nicolae Labiș, să nu ne plecăm fruntea decât în fața robinetului și, cu ochii limpeziți de apa rece și clară, să simțim, fizic, că e bine.

Luni 16 septembrie, la orele 8 dimineața, când s-au deschis școlile, a fost o asemenea dimineață.

Avem foarte multe și profunde rațiuni să fim mândri de țara noastră, să avem cea mai deplină încredere în viitorul pe care-l făurim sub conducerea Partidului Comunist Român și, iarăși, avem foarte multe și profunde rațiuni să fim de o mândrie exigentă pentru participarea românească la civilizația contemporană.

Dintre aceste rațiuni, faptul că în dimineața de 16 septembrie 1968, la orele 8 dimineața, peste un sfert din populația acestei țări a început școala, faptul că peste un sfert din populația acestei țări se compune din elevi și studenți, mi se pare lucrul cel mai extraordinar, mai tonic și mai încărcat de sensuri, tocmai în aceste zile când noi toți ne-am gândit mai intens decât oricând la esența socialismului și la destinul națiunii noastre.

Oricât de bogată în resurse ar fi această țară, multe ne lipsesc încă și ne vor mai lipsi. Dar dacă noi, această țară modestă ca întindere și număr de locuitori, am fost în stare să trimitem la școală un sfert din populație și să-i asigurăm profesori, săli de clasă și peste 27 000 000 de manuale gratuite, atunci, dragi tovarăși cititori, e bine, e foarte bine, pentru că, mai mult decât oricând, principala bogăție a lumii este, astăzi, inteligența și, în această ordine de idei, nu găesc nimic mai cald și mai frumos să vă spun, decât să repet, cum repetă un îndrăgostit numele fecioarei sale unice, că un sfert din populația României socialiste a intrat, în ziua de 16 septembrie 1968, pe porțile școlilor.

Eugen MANDRIC

NĂZUINȚE LEGITIME

Întreaga istorie a poporului român este pătrunsă de o fierbinte dragoste de patrie, de libertate, de bună înțelegere între popoare, idealuri pentru care s-au jertfit mulți dintre înaintașii noștri. Continuând tradiția și dezvoltând-o în spiritul și în perspectiva socialismului și comunismului, Partidul Comunist Român poartă mai departe, prin politica sa, făclia năzuințelor legitime ale poporului de a trăi și de a munci în liniște, de a urca treptele culturii și civilizației, de a contribui cu toate forțele la înălțarea patriei.

Am întâmpinat cu un sentiment de mândrie patriotică principiile enunțate de Declarația Marii Adunări Naționale cu privire la politica externă a țării noastre ca și cuvântările înflăcărate rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu și de alți conducători de partid și de stat, care constituie vibrantul ecou al gândurilor și aspirațiilor întregului popor român. În aceste documente vii se afirmă cu tărie încrederea în permanența valorilor umane, se afirmă dorința tuturor cetățenilor acestei țări, fără deosebire de naționalitate, de a veghea marile noastre realizări socialiste și prietenia cu toate celelalte țări socialiste, în spiritul unei egalități depline și al respectului reciproc. Ținem la aceste principii care stau la baza unei politici profund patriotice și hotărât internaționaliste, având girul întregii na-

țiuni și la care — vreau s-o declar — ader din toată inima

Prof. Ioan T. RADU
director general
în Ministerul Învățămîntului

ALĂTURI DE PARTID

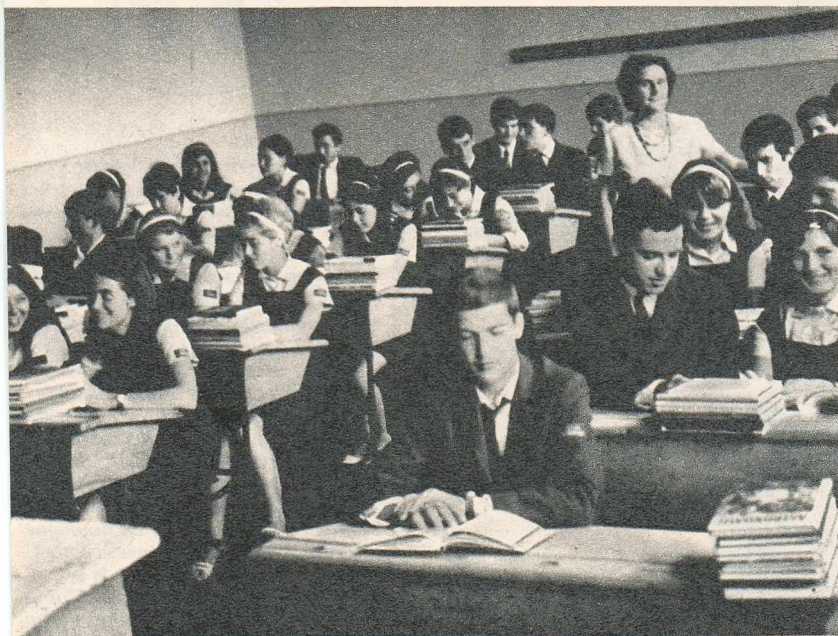
Alături de toți cetățenii patriei particip prin munca mea de zi cu zi la dezvoltarea și înflorirea României socialiste. Recentele documente de partid și de stat, cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale celorlalți membri din conducerea de partid și de stat au găsit un ecou puternic în inima mea și a tovarășilor mei de muncă. Ele sintetizează gândurile, aspirațiile și sentimentele fiecăruia dintre noi.

Ne mândrim că avem conducători care

sînt mereu în mijlocul poporului, conștindu-se cu el în toate problemele legale de politica internă și externă a statului. Sînt comunist și consider că nu există satisfacție mai mare pentru un membru de partid decât aceea de a constata că cei care conduc destinele României de azi fac tot pentru fericirea și bunăstarea poporului pentru prosperitatea patriei socialiste.

Iată pentru ce îmi dau adeziunea deplină la politica internă a partidului și la Declarația cu privire la politica externă — declarație care reafirmă politica noastră de întărirea prieteniei țărilor socialiste, a instaurării unei păci durabile în Europa și în lumea întreagă.

Constantin DUMITRESCU
tehnician
Comitetul de Stat al Apelor

▲ După o vacanță plăcută, reîntoarcerea la vechii (și mereu noii) prieteni: cartea banca.

▲ Întreaga comunitate a Liceului «I.L. Caragiale» din Capitală, în prima zi de școală, reunește la o masă părinți și copii, unii mai emoționați decât ceilalți.

UNITATE

Pe fond, cuvintele au devenit prea mici raport la sentimentele pe care le au de față. Concizia și claritatea m-ar obliga să spun numai atât: mă declar alături de toți românii care și-au exprimat adevărată și fierentă față de politica internă și externă a partidului nostru. Dar, în asemenea împrejurări, trebuie să rabdăm inima să fie concis: trebuie să găsim glas simțămintelor.

Pe lângă faptul că-mi exprim profundă recunoștință pentru grija pe care în politica noastră internă și externă partidul nostru o acordă față de interesele reale și vitale ale poporului român. Sînt mîndru că-mi pot asigura acordul cu documentele mobilizate, de o excepțională însemnătate istorică — sînt Declarația Marii Adunări

Naționale și Declarația Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. Aceste documente, în care se reafirmă principiile fundamentale privind prietenia și colaborarea strînsă dintre țările socialiste — independența și suveranitatea națională, egalitatea în drepturi, neamestec în treburile interne ale altor țări și popoare — vin să ilustreze hotărîrea partidului și a întregului popor român de a milita cu fermitate și perseverență pentru triumful deplin al ideilor marxism-leninismului în țara noastră, pentru unitatea tuturor comunistilor, a țărilor socialiste, pe baze principiale.

Prof. dr. I. BRUKNER
membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România,
director al Institutului de
medicină internă

▼ Nostalgie (iscată de vacanță), sau îngîndurare (iscată de noul an), sau pur și simplu timiditate.

▼ Încă puțin și poarta Liceului nr. 42 se va deschide. Momentul e solemn. Drept care ne aranjăm părul...

▼ Prima zi din primul an de școală al bobocilor de 6 ani și al Școlii generale nr. 103 din București, una dintre zecile de școli noi construite anul acesta.

▲ Viitorul, așa cum arată cînd începe să se contureze. Emoțiile, mai puțin vizibile, iau de data asta forme meditative.

F

Prezentarea
artistică:
Vlad
MUȘATESCUCOPERTA NOASTRĂ
Au ruginit frunzele.

LACĂRA. Redacția: București, Piața
Științei 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112,
Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TI-
RARUL executat la Combinatul poligrafic
Casa Științei».

FOILETON

CURS PRACTIC
ȘI GOSPODĂRESC
PENTRU
ELECTROCUTARE
LA DOMICILIU...

Cumplita descoperire am făcut-o târziu. Prea târziu. Abia la 24 de ore după ce devenisem proprietarul televizorului de tip E 47 E 672. Familia, dornică de progres și geloasă pe «Gri-goreștii», «Tonizele» și «Naționalele» vecinilor, admira luciul albăstrui al ecranului («Este Telefunken, prima, n-are moarte!» — mi-a șoptit vânzătorul), acajulul casei de lemn («Placă exotică, a-nția!» — mi-a confirmat responsabilul).

Abia a doua zi, răsfoind prospectul, mi-am dat seama cu groază că n-aveam voie să umblu la aparat:

...pericolul de electrocutare fulgerătoare provine și de la faptul că unii abonați pun mâna pe antena care le intră în cameră...Veți fi de asemeni electrocutat dacă atingeți capul neizolat și de intrare al antenei în aparat... Idem, vă paște pericolul morții și al carbonizării dacă-i atingeți părțile metalice... Atenție mărită la butoanele exterioare de reglare; dacă cumva le cade prin alunecare sau se crapă izolatorul lor de plastic sînteți pe loc electrocutat dacă le atingeți și ezitați să apelați la serviciile unui specialist de la Cooperativa radio-progres... Așijderea, dacă puneți mâna, ori numai degetele pe capacul de acrisire... În schimb, un sfat practic și permanent util: Cereți cu insistență tehnicianului calificat să vă indice în care parte — dreapta, stînga — trebuie plasat punctul roșu și indicator de pe ștecărul cordonului de alimentare. Procedind corect, reduceți la jumătate din pericolul electrocutării (18 000 volți).

M-am dus glonț la magazin.

— Îmi puteți înlocui aparatul cumpărat ieri cu un scaun electric portativ? Știți, ca să se poată așeza pe el, pe rînd, familia...

Mi s-a răspuns cu milă dar și cu-n aer de superioritate:

— V-am oferit un ultim strigăt al științei! Un aparat ultramodern.

— De acord, dar îi lipsesc anexe.

— ?

— Micul aparat de reanimare, casca de protecție din azbest, mănușile groase de cauciuc, manualul cursului de electrocutare și trusa medicală de urgență.

Am scăpat totuși teferi datorită unei alte ingeniozități a fabricii: după trei zile de funcționare, imaginile s-au suprapus, selectorul s-a blocat, iar teribilele butoane au înțepenit. Aparatul a devenit brusc inofensiv ca un mielușel, departe de gura asasină a prizei.

Maria ARSENE

ZIUA

RECOLTEI

Anul acesta sărbătoarea «Zilei recoltei» va avea loc la 6 octombrie, fiind organizată de către Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție în colaborare cu Consiliul Superior al Agriculturii și alte organizații de stat și obștești.

Sărbătoarea va constitui un prilej de trecere în revistă a succeselelor dobîndite în activitatea economică a cooperativelor agricole de producție și a întreprinderilor agricole de stat, în dezvoltarea satelor. Unitățile agricole vor amenaja expoziții cu produse agroalimentare; cooperația de consum va organiza vînzări de mărfuri; vor avea loc manifestări cultural-artistice și sportive, serbări cîmpenești, hore, baluri, expoziții de costume naționale și articole de artizanat. Expoziții agricole cu vînzare se vor deschide în toate orașele țării.

În Capitală, «Ziua recoltei» va fi marcată prin inaugurarea Expoziției agricole-tîrg în Piața Obor, care va rămîne deschisă timp de 15 zile.

F.U.

Ing. Ioana Matica, conducătoarea fermei nr. 8, aparținînd întreprinderii agricole de stat Coslugea, județul Constanța, a fost distinsă recent cu titlul de frunțasă pe țară în producția de struguri de masă.

Datorită modului exemplar în care a organizat munca celor 100 de culegători, sortatori, brigadieri, ferma (180 ha) condusă de ing. Matica a obținut anul acesta o producție medie de 17 000 kg la hectar. De altfel, ferma nr. 8 asigură zilnic piața internă și exportul cu peste 7 vagoane de struguri.

REPORTERUL
PE TEREN:

F. URSEANU

TOAMNĂ
BOGATĂ

Într-adevăr bogată. Dovadă, cantitățile de legume și fructe care se revarsă zilele acestea pe piețe. Pentru cititorii noștri, am efectuat un sondaj în legătură cu modul în care se asigură aprovizionarea constantă a Bucureștiului. Astfel, am vizitat cîteva dintre cele 38 de piețe ale Capitalei și cîteva dintre cele aproape 800 unități ale întreprinderii pentru legume și fructe (I.F.L.).

Prima escală, în Piața Unirii. O gospodină (Paulina Badea, str. Herescu Năsturel 15): «Rareori am văzut la mijlocul lui septembrie atît de multe roșii, atît de mulți ardei, cantități atît de mari de struguri»

Interpelăm doi responsabili ai aceleiași piețe (Ion Ilie și Ion Botgros): «Peste 200 000 de locuitori ai Capitalei se aprovizionează prin Pia-

ța Unirii, și acum au de unde: ne sosesc zilnic circa 30 000 kg roșii, 20 000 kg ardei grași. Numai azi am vîndut 4 000 kg ceapă, mii de kg de struguri. Rezultatul: unii producători individuali vînd sub prețurile mercurialului. Se simte însă lipsa usturoiului, a fasolei uscate, iar unele cantități de cartofi sosesc din depozitele întreprinderii de legume și fructe amestecați cu no-roi».

Piața Obor. Tovarășul Gore Terteci, șef de piață al Centrului intercooperatist, ne declară: «Toamna asta ne-a adus o reală bogăție de produse. Numai cele 62 de cooperative agricole de producție pe care le reprezintă aduc zilnic la Obor 10 vagoane de legume și fructe. Mai aduc, bineînțeles, I.L.F.-ul și producătorii individuali. Centrul intercooperatist a vîndut într-o săptămîna — ca să dăm un exemplu — o jumătate de milion kilograme cartofi».

«Într-o singură zi — ne spune Al. Cotoară, șef de unitate la între-

prinderea de legume și fructe din Halele centrale — am vîndut prin cele 23 de centre de desfacere pe care le conduc 3 vagoane de roșii, 1 vagon de cartofi, 5 000 kg ceapă, 3 000 kg castraveți. Socotesc situația ca satisfăcătoare».

Piața «Ilie Pintilie» (una dintre cele mai bine aprovizionate din Capitală). Am cerut părerea unui producător individual (Gheorghe Milea din com. Ciorogirla): «Cu toate că a fost oarecare secetă, am reușit să obținem o recoltă bogată de legume. Cum? Am făcut tot ce ne-a stat în putință, ba uneori și mai mult, ca să aducem apă pînă la grădinile din jurul caselor»

Raidul nostru prin piețele Capitalei s-a soldat cu o concluzie: aprovizionarea este asigurată, prețurile au tendință de scădere. Este necesar însă să se judece cu mai multă grijă repartizarea echitabilă a fructelor și legumelor, nu numai după cantități ci și după calitatea lor, în diferitele piețe.

CRONICĂ

DE 3 SEGUNDE

3

După boală

Am conștientizat cu creionul în mîna interviul acordat de părintele Boulogne — francezul căruia de patru luni îi bate o inimă nouă în piept. Cinci rînduri — printre altele multe, pline de inteligență — m-au enervat. «V-ați interesat de Philip Blaiberg» — l-au întrebat ziaristii. «De departe și nu prea — a răspuns părintele. Am fost cam neplăcut surprins de interviurile la care a fost supus. Erau de un perfect prost-gust». Chiar perfect? În fine, poate că Boulogne are dreptate, erau de un perfect prost-gust, dar nu mă așteptam la o asemenea replică aspră din partea unui om cu o inimă nouă la adresa altui om cu o inimă nouă. Mă așteptam ca măcar între oameni treceți la un milimetru de moarte să apară o anumită toleranță, o anumită împăcare, o pace mai blîndă sub măslini. Utopie. E suficient, se pare, ca omul — fie al lui Dumnezeu, fie al pămîntului — să mai poată trage o gură de aer, e de ajuns ca inima, nouă sau veche, să-i bată cît de cît, și imediat moartea e uitată, imediat răsare obiecția la alt semen, imediat sosește superioritatea față de celelalte ființe: «Eu sînt mai inteligent ca tine, eu am bun-gust, tu ai prost-gust...» Doar în fața bolii sîntem egali și privim de jos în sus; cum devenim sănătoși, apare privirea de sus în jos. Altfel — vorba scriitorului ateu — «omul, ce mîndru sună acest cuvînt!»

Cîrțile

În niște păduri adînci din America de Sud s-au descoperit formidabile galerii săpate de cîrțițe. Galerile — zic specialiștii calificaji — atestă o intuiție fenomenală a spațiului subteran, o intuiție aproape umană: coridoare-de-îmagazinat-hrana, coridoare-dormitor, coridoare-sufrajării, coridoare, parcă, bucătării, coridoare-adăpost în caz de atac din afară, mai tot ce și-a închipuit marele scriitor Kafka într-o năvălă genială consacrată cîrțițelor. «Numai cinema și TV nu există», spune cu ironie un zoolog latino-american. Dar de ce n-ar exista? Poate că există, dar specialiștii în cîrțițologie nu și-au dat seama. Ce ar fi rulat la un asemenea cinema? Cîrțițe săpînd în întuneric și iar cîrțițe săpînd în întuneric, mult, mult întuneric. Cu cît va fi fost întuneric mai dens pe ecran, cu atît cîrțița va fi înțeles mai bine filmul. Dar dacă o companie de filme din lumea fluturilor îi va fi trimis un film despre fluturi și zborul lor — fluturi zburînd sau jucîndu-se în soare, fluturi scăpînd de sub lovitura unei labe de leu și alte secvențe — ce va fi făcut cîrțița? Parcă o vîd: n-ar fi înțeles nimic, ar fi pufnit indignată și ar fi trimis filmul pe lumea cealaltă...

Ce bine că există oamenii, cei care pot privi disprețuitor, superior și cu ironie condescendentă întunericul din mintea și coridoarele cîrțițelor!

Radu COSAȘU

GEOGRAFIA TURISMULUI

După cum se știe, între 11 și 15 septembrie 1968 s-a desfășurat la București primul Colocviu național de geografia turismului, reunind specialiști din întreaga țară. El s-a impus ca o necesitate de coordonare și orientare științifică a acțiunilor de dezvoltare a turismului, deoarece țara noastră prezintă o tot mai mare solicitare pe plan turistic internațional (de la 100 000 turiști străini intrați în țară în 1960, la peste 1 200 000 în 1967), și întrucât turismul a ajuns astăzi în multe țări ale lumii o ramură dintre cele mai rentabile ale economiei naționale. Colocviul a fost consacrat geografiei turismului și nu turismului în general, pentru că activitatea turistică se desfășoară în raport de teritoriu, valorifică resursele acestuia; geografia, ca știință a teritoriului, are posibilitatea de a sintetiza și orienta ansamblul problemelor ce ținesc la dezvoltarea turismului. Recent, s-a propus înființarea unei secții permanente de geografie a turismului, în cadrul Uniunii Internaționale de Geografie, care urmează să ia ființă încă în anul acesta.

Colocviul a dezbătut îndeosebi probleme legate de practică, întrucât turismul actual, foarte penetrant, solicită regiuni și obiective încă puțin sau de loc amenajate în acest scop. Tematica s-a fixat astfel pe: 1) cercetarea potențialului turistic al României și valorificarea lui; 2) selecționarea regiunilor de prioritate în dezvoltarea turistică din viitorul apropiat; 3) problemele turismului preorășenesc și a excursiilor de week-end și 4) cercetarea fluxurilor turistice și orientarea lor.

Colocviul, reprezentând o primă confruntare geografică cu diverși specialiști în domeniul turismului, a elucidat o serie de probleme actuale (de exemplu, coordonarea acțiunii de construcție a șoselor forestiere cu aceea a ocrotirii peisajului) în vederea valorificării unitare a patrimoniului turistic național.

Prof. dr. docent Victor TUFESCU

INTERVIU INDIRECT CU EMIL BARNEA

Am purtat o foarte scurtă și telefonică discuție cu «tînărul» Emil Barnea (altminteri în vîrstă de 45 ani), fotograf al eventualului semnal extraterestru. L-am întrebat ce ne poate spune în plus despre ce se știe.

— La 18 august, în jurul orei 15,15, mă plimbam în Pădurea Baciului. La un moment dat am zărit pe cerul ușor innorat un obiect ciudat care evolua în viteză. Totul a durat între 2 și 3 minute. Avea o culoare metalică și nu făcea zgomot. Am crezut că este un balon. Am făcut 3 fotografii și mi-am văzut de drum. Abia cînd am dezvoltat filmul mi-am dat seama că nu era vorba de un balon. Arătînd fotografiile unui coleg, ing. Gheorghită, pe care îl pasionează farfuriile zburătoare, acesta mi-a arătat o carte în care era fotografiat un obiect aproape identic, dar care fusese văzut în California.

— Cum de ați avut aparatul fotografic pregătit?

— Mă plimbam cu o prietenă a mea, Matia, și făceam fotografii. Lîngă noi, într-o poiană, erau și niște turiști.

— Ei cum au reacționat?

— Nu știu: crezînd că este un balon n-am avut ce să comentez.

— Cum a dispărut obiectul?

— Pe verticală, brusc, în mai puțin de un minut. Credeam că s-a spart balonul...

B. D.

LA CLUJ: FARFURIE ZBURĂTOARE?

Zilele acestea cîțiva excursioniști au observat, în apropierea Clujului, un obiect zburător care-și schimba extrem de rapid poziția și direcția de înaintare. Era rotund — zic martorii oculari — avea un diametru de aproximativ 10 metri și emitea o lumină puternică, albicioasă. Un timp a putut fi urmărit cu ochiul liber, iar apoi s-a îndepărtat cu repeziune și a dispărut.

Emil Barnea de la Direcția de sistematizare și arhitectură din Cluj a reușit să-l fotografieze. Intersant e că obiectul care prezintă asemănări cu cel fotografiat în California, la Santa Ana, în ziua de 3 august 1965, a fost văzut și de alți clujeni.

Se știe, foruri științifice internaționale au emis recent părerea că aceste obiecte ciudate (denumite convențional «fenomenul O.Z.N.») ar putea fi de origine extraterestră; după unii ar reprezenta chiar strădania unor ființe extraterestre de a intra în legătură cu pămîntenii prin unde telepatice.

O fi sau nu o fi așa, nu știm. Văzînd însă fotografia lui Emil Barnea sînt parcă, într-un fel, satisfăcut; pînă la această imagine eram de-a dreptul invidios. Invidios, pentru că în țara care l-a dat pe Coandă, omul care a dat omenirii principiul (real, nu imaginat) farfuriei zburătoare, nimeni nu fotografiasc, (văzuse dar nu fotografiasc), pe deasupra vetrelor noastre, minunea «fantastic de fosforescentă».

Bazil DUNĂREANU

AR

ELEFONISTA

esen

e Dorin

I MITRIU

INOVAȚIE ANTIREBUT

Ing. Gheorghe Stancu și maistrul Ion Buț de la uzina «Oțelul roșu» au găsit un sistem ingenios pentru eliminarea rebuturilor, prin determinarea cantității de oțel din oala de turnare. Principiul constă în înclinarea oalei, al cărei ax este prevăzut cu un indicator ce arată cantitatea de oțel lichid rămas la sfîrșitul turnării — ceea ce creează posibilitatea de a se evita turnarea de lingouri scurte. Materializarea acestui principiu tehnic simplu s-a soldat cu o eficiență economică de 939 473 lei.

HUNEDOARA, NOI LOCUINȚE

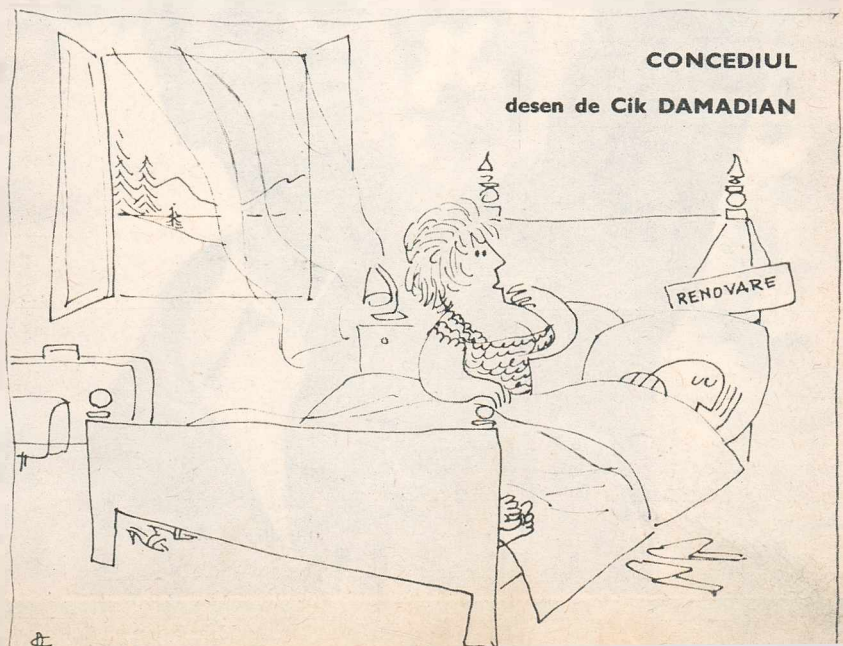
«Numai pe seama reproiectării unor tipuri de apartamente, mai ales a celor din categoriile III și IV, ale căror prețuri variază între 22 000 și 40 000 lei, la Hunedoara se va obține, în 1969, un spor de locuințe de 90 la sută» — ne declară ing. Victor Zaharco, vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Hunedoara. Pentru anul viitor sînt alocate, din fondul de investiții centralizate, 40 de milioane lei — pentru construcția unui număr de 1 000 de apartamente, în locul celor 500 prevăzute în vechile proiecte.

INSTANTANEE PE ROȚI

Glasul roților de tren sună dulce ca un cîntec de leagăn.

Fotografii

de Dan BÎRLĂDEANU

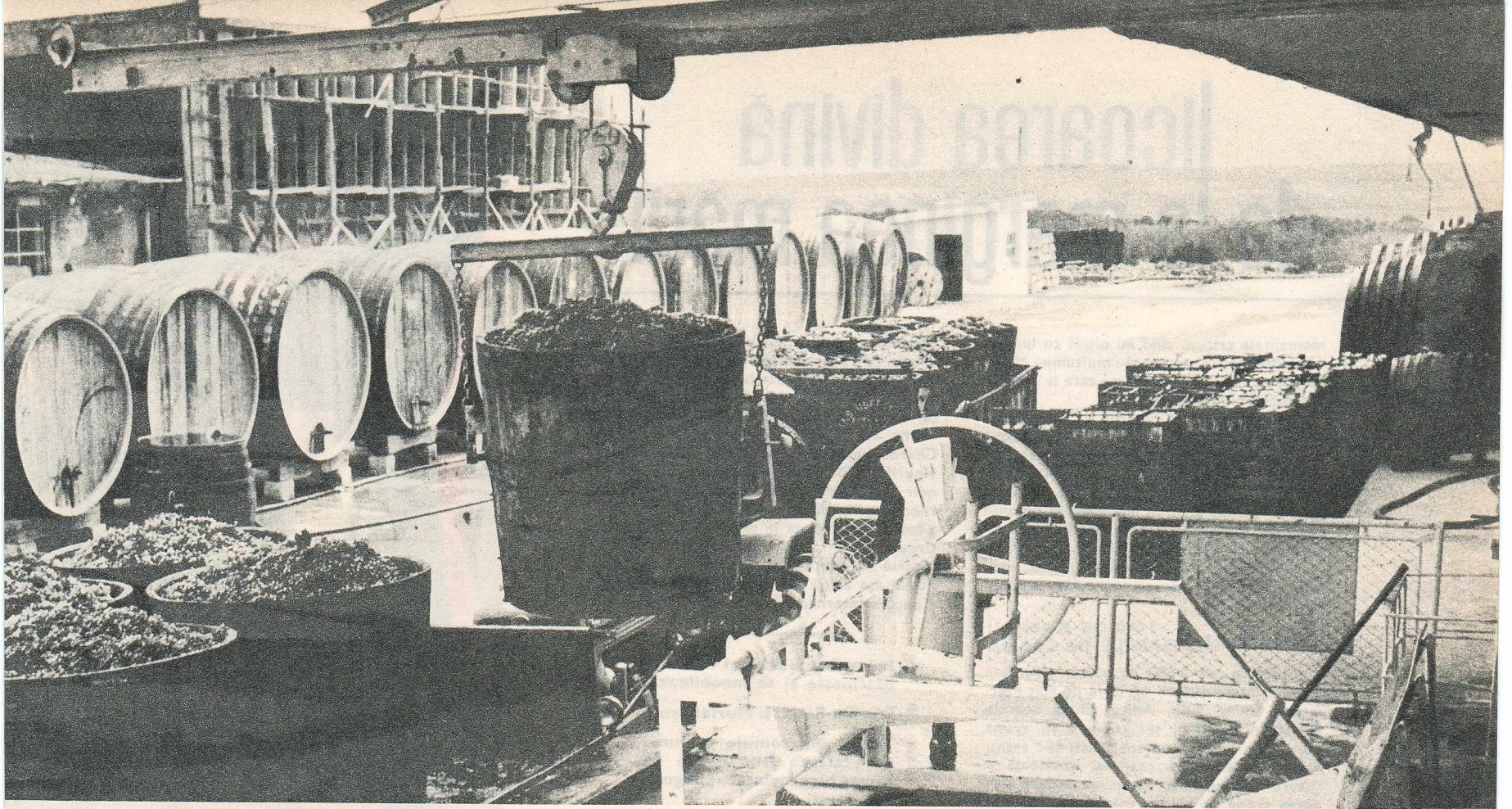

licoarea divină de la marginea mării

Reportaj de George CIUDAN
Fotografii de S. STEINER

În sistemul de vie înaltă, strugurii c
masă așteaptă culesul.

▲ Prolog la marea cîntec al budanelor.

Cît e ziua — lumină, astfel arată toate drumurile ce trec prin viile Murfatlarului.

Se pare că nici Ovidiu, nici Pasteur n-au băut din vinul de Murfatlar. Poate că dacă nefericitul poet ar fi gustat din cînd în cînd din licoarea aceasta atotvindecătoare, s-ar mai fi eliberat în unele ceasuri de marea și remediabilă sa tristețe. Pasteur, dacă ar fi gustat elixirul din pivnițele Murfatlarului, ar fi putut să aducă un argument în plus a precizarea sa: «Vinul e băutura cea mai sănătoasă a tuturor timpurilor».

Ne simțim obligați să mărturisim din capul locului că nici neînsemnatul nostru condei nu are putința să scrie despre vinul de Murfatlar așa cum ar trebui, așa cum merită. Cum în urmă cu vreo șase-șapte ani am mai scris un reportaj despre acest vin, putem adăuga la recenta documentare și câteva amintiri. Pentru că vinul de Murfatlar nu se poate uita. El e ca o femeie pe care ai iubit-o profund și pe care vremea nu ți-o poate șterge din amintire. Poetului Rafael Alberti, proaspăt laureat al Premiului Nobel, ar domnului Alfred Kollar, unul dintre cei mai de seamă importatori de Murfatlar, licoarea aceasta i se pare «divină». Profesorul Venceslav Harnaj, președintele asociației internaționale «Apimondia», consideră că «vinul de Murfatlar poate fi comparat cu cel mai mare poet al României».

UNDE SE GĂSESC MARILE SECRETE

Fără a încerca să micșorăm cîtuși de puțin meritele celor 370 de muncitori și 80 de ingineri și tehnicieni care lucrează la marea întreprindere agricolă de stat Murfatlar, trebuie să arătăm că în partea aceasta de țară sînt trei factori naturali care contribuie din plin la calitatea vinului: soarele, marea, solul. Viile de pe versanții văii Carasu sînt în cea mai mare parte a anului embrățișate de soare. Or, se știe dintotdeauna că vinul — vorba francezului — este oarele din sticlă. Un sol cu o structură fizică foarte bună, bogat în humus, calcar și substanțe fertilizante își spune de asemenea cuvîntul la conturarea profilului acestui vin. Nu trebuie uitată binecuvîntarea Mării Negre asupra viilor din această parte a țării. Ea joacă aici un important rol de amortizor termic. Fapt pentru care recerea de la vară la iarnă și de la iarnă la vară se produce lent, lucru de covîrșitoare importanță în viața viilor. Datorită prezenței Mării Negre, brumele și gerurile tîrzii de primăvară sînt puțin frecvente, iar cele de toamnă survin tîrziu. Dacă la toate acestea dăugăm și influența brizelor marine în

licoarea divină de la marginea mării

momentele critice, cînd nu plouă cu lunile, avem întemeiate motive să-i mulțumim Mării Negre pentru binefacerile pe care le acordă faimoaselor vinuri românești.

Marea Neagră, sol calcaros și permanentă luminozitate solară au existat aici dintotdeauna. Vin de mare performanțe care să glorifice fama podgoriilor românești și s-o ducă peste meridianele lumii, ba. Pentru că n-au existat condiții materiale și organizatorice. Asemenea condiții au fost create cu mult mai târziu. În zilele noastre. Fără aceste condiții nici vinul de Murfatlar, nici alte produse românești nu și-ar fi spus cuvîntul în lume.

1 600 DE OAMENI COBOARĂ SOARELE ÎN CRAMĂ

În aceste zile 1 600 de oameni lucrează în viile întreprinderii agricole de stat Murfatlar. Culeg viile. Adică adună soarele mutat în ciorchini și-l coboară în cramă pentru ca neîntrecuți specialiști să-l transforme în «băutura cea mai sănătoasă a tuturor timpurilor». La prima vedere s-ar putea crede că pentru cele circa 1 500 ha de vie, 1 600 de muncitori sînt cam mulți.

creștere și s-a dus personalitatea. Și e grav. Un vin fără personalitate nu face nici aromă, nici parale. La Murfatlar nu se întîmplă acest lucru. Pentru că aici lucrează oameni care, pe lîngă pasiune, au o înaltă calificare. Numai așa se explică faptul că Pinot gris și Chardonnay sînt cunoscute în lume ca elita vinurilor albe, fine și mlădioase, că Pinot noir și Cabernet au devenit titanii vinurilor negre, pline și catifelate. Numai așa a fost cu puțință ca în ultimii ani, la marile tîrguri și concursuri internaționale Murfatlarul să aducă țării 56 medalii de aur, numai așa a fost cu puțință ca la recentul Concurs internațional al vinului, desfășurat

- 1 În împărăția cramei vinul îmbătrînește și se innobilează.
- 2 Trio Do-Re-Mi și Murfatlarul.
- 3 Toate policromiile toamnei își etalează frumusețile pe aceste binecuvîntate podgorii românești.
- 4 Struguri și fete.

Or fi. Dar alt fel nu se poate. Aici, la Murfatlar, multe lucrări sînt total mecanizate. Recoltatul, nu. Deocamdată nici în alte părți de lume mecanizarea recoltatului în vie nu și-a găsit rezolvare. Întrucît culesul este în toi nu se poate ști care dintre cei opt fermieri va bate recordul în ce privește producția. În orice caz, Gheorghe Popa, Marin Meșteru, Eugenia Prelipceanu, Ianula Canariov vor obține și în acest an din fermele pe care le conduc producții însemnate.

Crama Murfatlarului e la ora actuală în fierbere. Aici se lucrează fără întrerupere, zi și noapte.

Discutăm cu Victor Prelipceanu, inginer principal, înamorat de meserie și simpatic foarte. Aflăm de la domnia-sa că în nașterea și creșterea vinului există multe praguri critice. Vinul e ca un copil. Trebuie supravegheat pînă trece de adolescență. E suficient o singură greșeală în procesul de

la București, I.A.S.-Murfatlar să obțină la cele 15 probe, 15 medalii: 10 de aur, 5 de argint.

O EXPERIENȚĂ BOGATĂ ÎNTR-UN TIMP SCURT

I.A.S.-Murfatlar nu e prea bătrînă. Are doar 12 ani. Dar ea a acumulat o experiență bogată care poate sluji de exemplu pentru celelalte unități viticole. Aici lucrează 80 de tehnicieni și ingineri. La aceasta se adaugă un alt lucru esențial: foarte mulți dintre muncitorii acestei întreprinderi sînt oameni cu o înaltă calificare. Da, să ai diplomă de bacalaureat și o altă școală de specialitate și să lucrezi în vie, muncitor în brigadă; să ai școală medie tehnică și alte cursuri de specialitate și să lucrezi ca simplu muncitor într-o brigadă viticolă. La I.A.S.-Murfatlar sînt mulți oameni de acest fel. Lucian Stancu, Gheorghe Tănase, Gheorghe Alecu, Con-

stantin Ilie — ca să amintim doar cîțiva — lucrează aici de la înființarea întreprinderii și ei au crescut o dată cu noile plantații de vie aleasă. La cramă sînt oameni care în materie de vinificare pot lucra în cele mai exigente combinate viticole din lume. Eugen Lavric, Geuget Giar, Maxim Ionescu și Omer Musuret sînt specialiști care au pătruns adînc în toate tainele vinului.

Numai în primăvara aceasta întreprinderea a livrat exportului — dintr-un singur sortiment, Chardonnay — 400 000 litri vin. Celelalte soiuri au trecut pragul multor țări tot în cantități vagonabile. Pe milioanele de sticle puse la dispoziția noastră și a altor țări e scris doar numele marelui producător. Dar fără oamenii amintiți mai sus și fără mulți alții gloria Murfatlarului n-ar fi fost posibilă.

PREZENT ȘI VIITOR LA MURFATLAR

O discuție pe care o avem cu economistul Mihai Popeia evidențiază dinamica beneficiilor la această unitate agricolă de frunte. Iată beneficiile realizate în ultimii trei ani: 1965 — 17 milioane, 1966 — 33 milioane,

1967 — 37 milioane. Poate vă miră diferența foarte mare dintre beneficiile din 1967 și dintre cele din anii precedenți. Diferența aceasta trebuie pusă pe seama noilor plantații care au intrat pe rod. Pînă în 1972, întreprinderea aceasta va avea o vie de circa 2 000 ha.

Directorul întreprinderii, inginerul Emil Constantinescu, ne invită să vizităm marele combinat vinicol care își sporește în aceste zile dimensiunile. Capacitatea sa va fi de 1 500 vagoane, adică dublă față de cea actuală. Pînă la sfîrșitul acestui an combinatul va fi gata. El va fi dotat cu utilaje moderne, de înaltă productivitate, care vor ajuta vinul să-și păstreze proprietățile sale euforice și celelalte particularități ale personalității sale.

*

La Murfatlar, culegătoarele își văd de treaba lor și nu umplu cu larmă viile, așa cum am citit în unele reportaje. La Murfatlar cîntă viile răscoapte, la Murfatlar cîntă crama. Cîntecele acestea sînt extraordinare. Oamenii nu le pot cînta. Și atunci le ascultă numai, ca pe o liturghie a binecîntatului pămînt românesc.

curier comercial

DEPOZITE NOI

Comertul cu produse alimentare și mobilă are în orașul Buzău o rețea de 13 unități de depozitare. Răspindite pe întreaga suprafață a orașului, aceste vechi depozite nu dispun nici de o capacitate suficientă, nici de cele mai bune condiții pentru manipularea și păstrarea produselor. Pentru remedierea acestei situații, a început construirea unui nou și modern complex de depozite. Noul complex — care va dispune de un spațiu de depozitare dublu față de cel al tuturor celor 13 depozite actuale — va fi înzestrat cu o centrală de frig, o centrală termică, un atelier de întreținere, o platformă pentru depozitarea ambalajelor ș.a.

DIN NOU APROVIZIONAREA

În cadrul consfătuirii de lucru organizate de M.C.I. și Centrococop, având ca obiect analiza felului în care a fost îndeplinit planul în semestrul I, s-au semnalat din nou deficiențe în aprovizionarea cu unele mărfuri. Astfel, deși paste făinoase există din abundență, în mai multe județe ele au lipsit din magazine. La Moldova Nouă existau în unitățile de desfăcere și în depozite stocuri supranormative de conserve de carne, în timp ce la doi pași, la Reșița, aceste produse, mult cerute de cumpărători, lipseau aproape cu desăvârșire. În timp ce organizațiile comerciale din Brăila solicitau cămăși de zefir la București, în depozitele I.C.R.T.I. din Galați se afla un stoc de 40 000 asemenea cămăși. Și încă un exemplu: organizațiile comerciale din județele Ialomița și Teleorman cereau de la centru să li se livreze articole pentru nou-născuți, în timp ce la I.C.R.T.I.-București (întreprinderea ce le aprovizionează) se aflau în stoc 160 000 bucăți din articolele solicitate.

E de mult vremea să se termine cu asemenea deficiențe de aprovizionare!

UNDE SÎNT STICLELE GOALE?

În primul semestru al anului, planul global de recuperare a ambalajelor a fost depășit cu 2% sînt însă două sortimente la care nu numai că planul n-a fost depășit dar s-au înregistrat serioase rămăneri în urmă: la sticle și borcane. 6 milioane de sticle și 2,5 milioane borcane — iată cifrele rămănerilor în urmă! 2 000 de magazine alimentare n-au realizat decît 26% din planul recuperării de sticle și 19% la borcane. Și nu de puține ori asistați în magazine la scene penibile, cînd cetățenii vin cu sticle și borcane goale, iar vînzătorii refuză să le primească, sub motiv că nu dispun de spațiu de depozitare! Pentru remedierea acestei situații Ministerul Comerțului Interior a luat măsura construirii unor gherete speciale pentru centrele I.R.V.A. Sperăm că sticlele și borcanele goale vor părăsi rafturile gospodăriilor și se vor întoarce în fabrici.

OBLOANELE MAGAZINELOR SĂTEȘTI

Boala magazinelor închise pentru inventar sau pentru renovare este molipsitoare: obloanele magazinelor satești din rețeaua Centrococopului sînt mult prea deseori închise și din alte motive: înlocuirea unor gestionari, absența — din diferite motive — a altora, curățenia etc. Numai în județul Prahova și numai în cursul trimestrului II magazinele satești au fost închise, din asemenea motive, timp de — cifră totalizată — 1 300 zile. În județul Iași s-au înregistrat 800 zile de închidere. Ce pagube aduc obloanele lăsate e lesne de înțeles, dacă menționăm că cele 800 zile fără comerț sateșc din județul Iași echivalează cu desfacerea unor produse în valoare de 2 milioane lei — adică tot atît cit desface întregul comerț cooperatist ieșean în două zile pline!

AMINTIRE DE LA «ZARAND»

Una dintre cele mai solicitate unități de alimentație publică din Arad, localul cu specific tradițional «Zarand», își datorează succesele citorva particularități. În primul rînd e de menționat frumosul obicei al întîmpinării oaspeților cu tradiționala pine și sare oferită din coșulețe de nuiel, după care urmează aperitivul constituit din slană, brînză, ceapă și o ceșcuță de palincă — iar apoi meniul, în care se înscriu specialități ale casei, ca: supă cu carne și girtene, sarmăluțe în cuib de varză, întorsuri cu brînză de oi etc. Să mai amintim o inițiativă ce ar putea fi extinsă: la «Zarand» s-a amenajat un stand la care se desfac diferite obiecte de artizanat cu specific local: produse din lemn, ceramică, fier forjat, brelocuri, insigne, butoni de cămăși ș.a. Toate purtînd inscripția: Amintire de la restaurantul «Zarand».

▲ Succes de casă, sau degradare a bulevardului?

◀ În sfîrșit, «Ciclop» își onorează firma. Cel puțin pe dinafară.

► Noutate. Porumbul fiert. Lîngă Universitate.

oasă în-
ată, o
astă car-
le vizită
tru cen-
orașu-

du-și
sau
tre-
vadă
n în

DESPRE LAPTE BĂTUT, GOGOȘI, MUȘETEL ȘI SEMINȚE PE BULEVARD

Lăptăria de la «Miorița» proliferază. Se vinde acum lapte bătut și pe bd. Magheru. De citva timp au apărut și gogoșile. Infuriate. În vara aceasta noutatea a fost porumbul fiert.

Să fim înțeleși. N-avem nimic împotriva laptelui bătut, aliment hrănitor și plăcut și, ca atare, foarte apreciat. Distribuit însă în plin centru, ținuta bulevardului se prăbușește pînă la nivelul unei ospătării inestetice. Gogoșa infuriată împrumută centrului aspectul de bilci. Ceea ce pe o stradă, tot în centru, dar lăaturalnică, ar constitui un comerț firesc și necesar, plasat pe o stradă centrală se transformă în anticomerț, în ceva improvizat și indecent. E ca și cum ai ieși pe stradă în pijama sau, dacă vrei, ca și cum ai frige pastramă în sufragerie. Prin repetare cotidiană imaginea nu mai șochează. Ne obișnuim și faptul e regretabil. Ne putem aștepta astfel ca într-o zi să vedem în plin bulevard anunțuri cu ciorbă de burtă și tusalama, și nu vom fi prea șocați dacă se vor scoate grătarele cu mici pe bulevardul Magheru. Centrul trebuie să rămână centru și are anumite legi, i se cere o anume ținută și această ținută trebuie cu orice preț respectată. Există în organizarea rețelei comerciale o anume știință a comerțului, un ce? un cum? un unde? un în ce fel?, la care trebuie răspuns cu pricepere. Și dacă cei care se ocupă de comerț la nivelul orașului rămân adesea la competențe de gestionari, socotind doar calupurile de brînză și kilometrii de cirnați, atunci înșiși edili trebuie să intervină pentru a apăra ținuta celei mai mari artere a Bucureștiului. Zelul unor comercianți care vor să vîndă orice și oriunde, numai să vîndă, trebuie temperat. Rentabilitatea? Foarte bine. Măcar de ar guverna pretutindeni în comerțul nostru acest principiu. Rentabilitate da, dar conjugată cu esteticul urban.

AȘA MAGAZINE, AȘA VITRINE

Dacă lucrurile s-ar opri aici am putea spune liniștiți că e vorba doar de câteva stridențe, de câteva pete pe obrazul acestor artere. Dar indolența unora și nepăsarea altora au transformat încet și pe neobservate parte din principalele bulevarde în artere comerciale oarecare. Un comerț mărunț a luat locul multor magazine de

înaltă ținută. Vindem carne, pește, lapte, pline, ouă în talaș, într-un spațiu comercial care ar trebui să aibă altă menire.

Existau în urmă cu cîțiva ani magazine alimentare care funcționau foarte bine în niște localuri fără vitrine, în curți interioare. Toată lumea știa că pe strada C.A. Rosetti exista un bun magazin alimentar. Pe strada Ion Vidu era de asemenea o «Alimentara». Au fost desființate, poate din motive obiective, dar nu au fost reamplasate în alte locuri potrivite. Și, încet-încet, magazinele alimentare au fost împinse în bulevard, sfidînd ținuta acestuia. Ni se oferă astfel în vitrinele bulevardelor centrale imitații de panificație, articole de lapte umplute cu sare, telemea de ișsos și salam de carton într-o încercare inabilă de a salva fără rezultat esteticul.

Un bulevard central e pretutindeni un mare vad comercial. Este prea valoros și ar trebui să fie prea scump acest spațiu comercial de pe bulevarde pentru a face comerț modest. Cum ar putea rezista acolo un magazin de plante medicinale dacă s-ar percepe o chirie corespunzătoare spațiului central pe care-l ocupă? Un regim special de chirie la spațiul comercial ar face o rapidă selecție între magazine și ar pune în valoare acest inestimabil vad comercial care este centru cu arterele lui principale. Pentru că ce se face este realmente risipă cu acest spațiu, și așa insuficient, vînzînd de doi lei mușetel și de un leu sunătoare într-un local central de prima mîină. O vitrină pur și simplu descurajantă ține să ne demonstreze, dacă mai era nevoie, că magazinul nu are ce căuta acolo.

E cert lucru, astfel de magazine nu respectă centrul, dar nici pe ele înseși nu se respectă.

Chiar și magazine care prin profilul lor ar putea asigura vitrine frumoase și elegante, nu realizează acest lucru. Sînt o serie de magazine de confecții și lenjerie care expun în vitrine, de loc atractive, mărfurile cele mai comune.

Dar lungul șir al magazinelor care n-ar trebui să existe pe marile bulevarde, sau care ar trebui să aibă altă înfățișare, nu se termină aici. Există de pildă un anticariat care ne amintește că asemenea magazine erau cîndva grupate într-un loc anume pe care-l știau toți cei interesați. Există pe bulevard o unitate «Igiene» cu înfățișare neglijentă pentru un perimetru ultracen-

tral, există lîngă «Cinematică» o librărie și «Mercerie» care n-ar avea ce căuta aici, există încă multe asemenea pete pe obrazul bulevardelor centrale. Chiar și în fața restaurantului lacto-vegetarian «Dorna» te gîndești că un comerț cu smîntînă și mămăliguță rămîne totuși un comerț nepotrivit în acest spațiu comercial ultracentral. Alături, pe una dintre străzile laterale, «Dorna» nu ar fi mai puțin central, iar spațiul deținut acum ar putea fi mai bine întrebuințat.

Există pe bulevard cîteva unități C.E.C. și poștale departe de a fi prezențe atrăgătoare. Echipate cu mobilier învechit și cu vitrine terne, ele reprezintă foarte puțin onorabil instituțiile respective.

RESTRUCTURARE

Avem nevoie de magazine frumoase și elegante care să reabiliteze din punct de vedere comercial arterele principale. Avem nevoie de mai multe magazine reprezentative, demne de o capitală. Evident, e nevoie de multe modernizări, de transformări, de dotarea magazinelor cu mobilier elegant, ceea ce înseamnă că asta nu se va face de azi pe mîine. Deocamdată însă nu sesizăm nici măcar intenții. E nevoie de o restructurare chibzuită a întregului comerț de pe marile bulevarde. Centrul cere magazine aspectuoase, cu mărfuri de primă calitate, cu personal foarte calificat, cel mai calificat și mai bine pregătit. Toate sau aproape toate magazinele din centru ar trebui să dispună de ambalaje speciale și, pe cît se poate, proprii fiecăruia dintre ele.

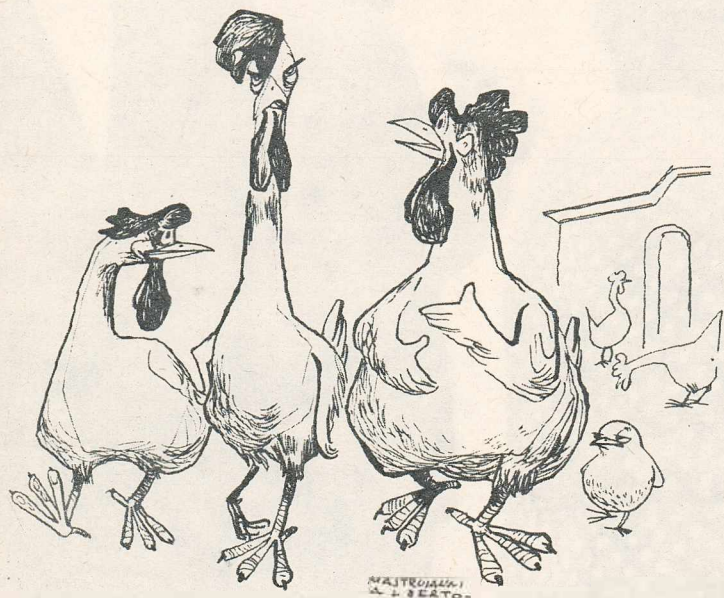
Desigur, investițiile făcute, calitatea ambalajelor, serviciul în general ar justifica prețuri superioare, eventual de lux. Pentru că aici nu se cumpără, sau nu ar trebui să se cumpere, strictul necesar cotidian, după cum nu mîncăm în fiecare zi la «Caviar» și nu folosim decît la ocazii serviciile noastre de porțelan și cristal. Centrul nu e al nimănui în întregime, ci al fiecăruia cîte puțin. El e deopotrivă al întregului oraș, al vizitatorilor din țară și de peste hotare. Centrul este cartea de vizită a oricărei capitale.

Tr. PROSAN

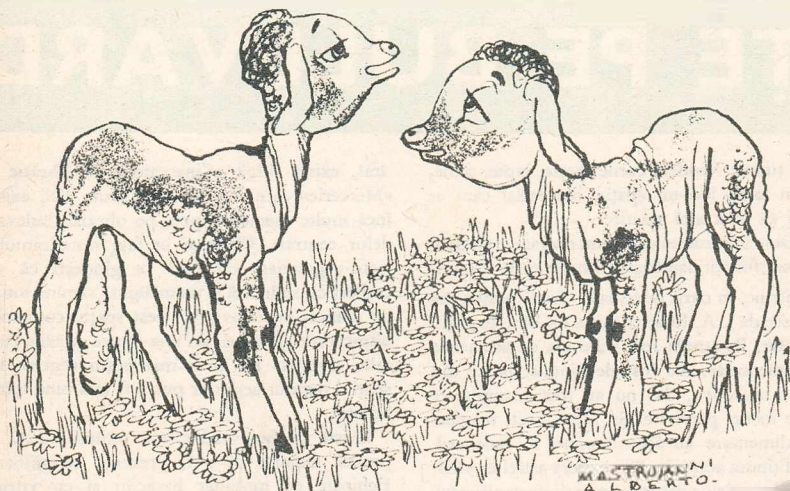
F

varietăți

ZOO de MASTROIANNI

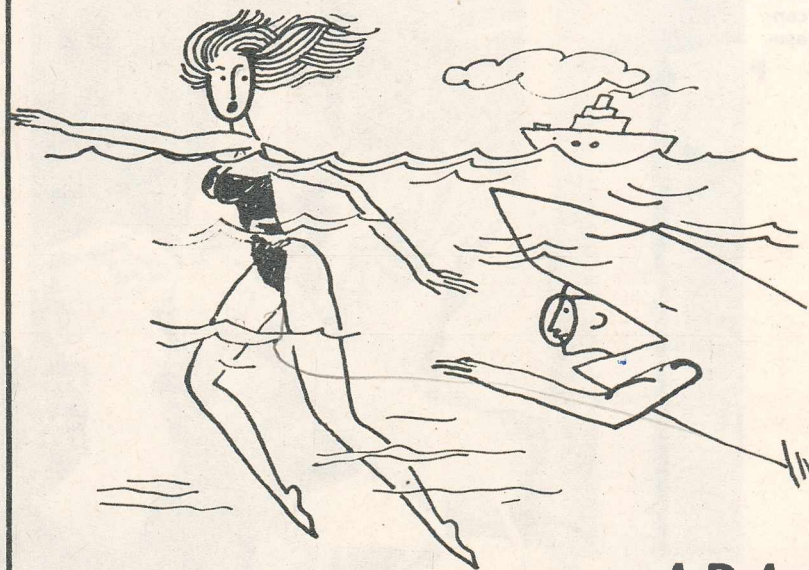
— Trist destin mai avem. Oamenii ne manincă și înainte de a ne naște și după ce murim...

— Ce-ai vrea să fii, cînd o să te faci mare?
— Aș vrea să fiu... viu!

— Și nu uți niciodată?
— Nu... Am un sistem grozav.

APA

1	R	2	O	3	B	4	I	5	N	6	E	7	8	9	S	10	11	F	12	13	N
2	I	N	U	T	A	L	I	T	A	T	E										E
3	U	D		A	L	E	S	E		A	R	C	A								
4		I	L	L		V	A	S	E								M	U	G		
5	I	N	D	I	C	A				A	P	A									R
6	N	E		A	A			S	T		B	E	G	A							
7				M		I	S	C	U	S	I	T	A								
8	I	C	A	R		M	A	R	E								C	T	G		
9	N	A	R	A	T		P	A	T	A											O
10				I	N	O	T	A													I
11	A	I	N	I		A	T	E	L	I	E	R	E								
12	T	E	A	T	R	U				L	A	C									E

ORIZONTAL: 1) Îi lasă gura apă — Apă gazoasă. 2) Căratul apei la puț. 3) După ce a intrat la apă — Numai una și una — Legendafa ambarcație pe care apele potopului au suit-o pe Muntele Ararat. 4) Riu în Alsacia — Străbat apele — Munte în U.R.S.S. 5) A arăta — Cuvînt strict tematic — Bir! 6) Nord-est — Apă... goală! — Imperativul tăcerii — Își poartă apele prin Timișoara. 7) Pricăpută. 8) Temerarul zburător mitologic care a pierit în apele Mării Egee — Apă cît vezi cu ochii — Contingent (abr.). 9) Povestit — Negru pe alb — Se fierbe în apă. 10) A pluti pe apă — Un număr fără pereche. 11) Localitate în Turcia — Locurile în care pictorii realizează unele «marine». 12) Aici putem vedea «Paharul cu apă» de Scribe — Întindere de apă stătătoare — Mureșul la vărsare!

VERTICAL: 1) Apă curgătoare — Îmbătat cu apă rece. 2) Personaje

din basmele și legendele nordice, închipuite ca fete frumoase care trăiesc în apă — Cămașă cu riuri. 3) Dintr-o bucată! — Cald! — Armată pe apă. 4) Țară străbătută de apele fluviilor Po, Tibru și Arno — Lezat. 5) Fluviu în Africa — Beau cite o găleată de apă dintr-o dată — Început de toamnă! 6) Școlăriță — Cușme! — Apă stătătoare, puțin adîncă. 7) Arbore conifer — Salvat. 8) Intră, de obicei, la apă — Dînsul. 9) Piesă de harnașament — Încep... la sfîrșit! — Inșetatul din «Harap Alb», care seca apele pe unde trecea. 10) Se mai incurcă uneori — Riu în Etiopia — Prieten. 11) Nu șovăie — Și așa mai departe — Peste. 12) Apele riurilor. 13) Marea... cu apă albastră — Îi umblă gura ca apa la moară.

Adam STOICA

Cuvinte rare: ILL, MUG, AINI, ABI.

Dezlegarea jocului «CU PORȚILE LARG DESCHISE»,
apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) SCOALA — ELEV. 2) TABLA — CRETA. 3) IT — OMAT — CER. 4) LAC — EU — STRA. 5) OLUT — LINII. 6) UO — ORA — OI — G. 7) GUME — PP — AE. 8) M — LUNCI — UTA. 9) ACAR — EXAMEN. 10) PENITA — CINT. 11) ACI — ASCULTA.

Agnes, sintem cu ochii pe tine!

de Erskine CALDWELL

Trebuie să existe o cale de a pune capăt aiurelii asteia. Dacă în loc să se uite la mine, cum se uită cît mă află în odaie, s-ar îndura careva să zică ceva despre treaba asta, n-am mai apuca zile ca cea de față. Dar de treaba asta nu suflă nici un singur cuvînt nimeni, niciodată. Stau tot timpul și se zgîesc la mine — uite-așa — și nici chiar tătucu' nu zice nimic.

De ce nu i-or fi dînd drumul o dată și nu spun ce au de spus... de ce nu fac ceva? Doar știu ei tărășenia: o știe toată lumea acuma. Se zgîesc la mine cu toții, așa, dar nimeni, niciodată, nu suflă nici un singur cuvînt.

Tătucu' știe bine că nici n-am călcat pe la Școala comercială cu banii ce mi i-a dat. De ce n-o fi spunînd lucrul ăsta?... M-a urcat în tren și mi-a zis: «Să fii fată cuminte, Agnes». O clipă înainte de plecarea trenului mi-a dat 50 de dolari și mi-a făgăduit că lună de lună, pînă în octombrie, avea să-mi trimită tot atîta. Cînd am ajuns la Birmingham, cu banii trimiși m-am înscris la Institutul de cosmetică, unde am învățat manichiură. Ai de-acasă credeau cu toții că urmam cursul de stenografie la Școala comercială. Credeau c-aș fi stenografă la Birmingham, în vreme ce eu eram manichiuristă într-un nenorocit de atelier de frizerie cu trei scaune. N-a trecut mult pînă ce — cum, nu știu — ai de-acasă au aflat cu toții ce-nvîrteam. De ce nu mi-au spus ei atunci că știu ce-nvîrteam?... De ce nu mi-au spus nimic de treaba asta?...

Întrebă-mă, tătucule, de ce, în loc să mă fac stenografă, am devenit manichiuristă? După ce-ai să-mi pui întrebarea asta, ți-oi povesti de ce azi nici măcar manichiuristă într-un nenorocit de atelier de frizerie cu trei scaune nu mai sînt. Dar spune măcar un cuvînt de treaba asta. Spune că știi tot; spune că știi ce-nvîrtesc; spune ceva. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog, nu mai sta și nu te mai zgîi la mine cît e ziua de lungă, fără să scoți nici un singur cuvînt despre treaba asta. Spune c-ai știu din capul locului; spune orice, tătucule.

Cum de ai fost în stare ca, șezînd și uitîndu-te la mine, să-ți dai seama ce am ajuns?... De unde știi că nu-s stenografă?... De unde știi că nu se mai află nici una ca mine în toată comuna?

De unde știi că m-am mutat la Nashville?... Dar de vreme ce știi, întrebă-mă de ce m-am dus acolo. Spune; te rog, tătucule, spune. Spune-mi orice, dar nu mai sta și nu te mai uita așa la mine. Nu mai suport privirea asta nici un singur minut. Întrebă-mă, și o să-ți spun în toate privințele adevărul adevărat.

Am găsit o slujbă într-un atelier de frizerie din Nashville. Un atelier și mai nenorocit decît ăla din Birmingham, un atelier în care mușterii dădeau buzna și-mi strecurau mîna-n sîn și mă ciupeau; atelier mai nenorocit nici că s-a pomenit. Apoi m-am mutat la Memphis și am lucrat și acolo o bucată de vreme într-o frizerie. Stenografă n-am fost niciodată. Nu pricep nici boabă de stenografie. În schimb, dacă nu cumva am uitat-o între timp, cu manichiura m-aș mai descurca.

După aceea m-am mutat la New Orleans. Aș fi vrut să lucrez într-un local frumos, cum este de pildă frizeria hotelului «St. Charles». Dar s-au uitat la mine exact cum te uiți și dumneata și mi-au spus că n-au nevoie de lucrători. S-au uitat la mine la fel cum se uită mămica în clipa asta, dar de spus, n-a spus nimeni nimic. Despre treaba asta nimeni nu spune niciodată nimic, în schimb toată lumea se uită la mine așa.

Am fost nevoită să mă duc să lucrez într-un nenorocit de atelier la New Orleans. Un atelier mai nenorocit decît ăla din Memphis și decît ăla din Nashville. Era undeva lîngă Canal Street, și mușterii îmi făceau aceleași bucați ce mi le făcuseră și ai din Birmingham, și ai din Nashville, și ai din Memphis. Dădeau buzna și-mi strecurau mîna-n sîn și mă ciupeau, și după-aceia se așezau și-mi povesteau fel de fel de lucruri de care, pînă a veni la Birmingham să urmez cursul de stenografie, nici că auzisem vreodată. Bărbierii îmi povesteau și ei, dar de treaba asta nu suflă nimeni niciodată nici un singur cuvînt. Știu; dar niciodată nici unul n-a spus ceva. În scurt timp am ajuns să agonisesc mai mult pe de lături, după închidere, decît agoniseam la măsura de manichiură. De aceea mi-am luat ziua bună și m-am mutat într-un hotel deocheat. Portarul s-a uitat și el la mine așa, dar n-a suflat nici un singur cuvînt de treaba asta. Nimeni nu suflă nici un cuvînt niciodată. Toată lumea se uită așa la mine, dar de treaba asta nu pomenește nimeni niciodată.

Întreaga familie știe fiecare pas pe care l-am făcut din ziua în care, acum aproape cinci ani, am plecat să urmez Școala comercială din Birmingham. Șed și se uită la mine trîncănind despre tot ce le da în minte, dar niciodată nu mă întreabă cum îmi cîștig existența. Niciodată nu se interesează la ce firmă lucrez la Birmingham și nu-s niciodată curioși să știe cum îmi place stenografia. Subiectul ăsta nu-l ating niciodată. De ce nu mă întreabă

nimic de șeful meu?... Știți prea bine că nu sînt în slujba nici unei firme. Cunoașteți toate amănunțele în privința mea, atunci de ce nu pomeniți nimic de treaba asta?...

Dacă, în sfîrșit, ați pomeni careva de treaba asta, aș putea să plec îndată și n-aș mai fi obligată ca, o dată pe an, de Crăciun, să mă-ntorc acasă. Am venit pîn-acum de patru ori la rînd, în fiecare an o dată. De patru ani știți treaba asta în toate amănunțele, atunci de ce, mă rog, nu spuneți ceva?... Spuneți ceva, și atunci o să se isprăvească și cu aiureala asta.

Te rog, mămico, întreabă-mă cum îmi place slujba la Birmingham. Spune-mi, mămico: «Nu cumva te surmenezi, Agnes?... E frumos apartamentul?... Îți ajunge salariul?...» Spune-mi ceva, mămico. Întrebă-mă ceva; n-am să te mint. Aș dori să-mi pui o întrebare ca să-ți pot spune adevărul; simt nevoia să-l împărtășesc cuiva, oricui. Zău, nu mai sta colo și nu te mai uita așa la mine, o dată pe an, de Crăciun. Toată lumea știe că locuiesc într-un hotel deocheat la New Orleans și că nu-s stenografă. Nici măcar manichiuristă nu mai sînt. Întrebă-mă cum îmi cîștig viața, mămico. Zău, nu mai sta acolo și nu te mai uita așa la mine, o dată pe an, de Crăciun, fără să spui ce ai de spus.

De ce le-o fi frică să-mi spună?... Că n-am să mă supăr; nici măcar de plîns n-am să plîng. Atît de bucuroasă am să fiu c-am ieșit din încurcătură, încît am să rîd. Vă rog, nu vă fie frică să-mi-o spuneți; nu vă mai uitați așa la mine, vă rog, o dată pe an, de Crăciun, și hai, dați-i drumul, spuneți-mi.

Toată ziua Elsie stă și se uită la mine, fără să mă întrebe vreodată de n-ar putea să-mi facă o vizită la Birmingham. De ce, Elsie, nu mă-ntrebi?... Am să-ți spun de ce nu se poate. Hai, da-i drumul și mă întreabă dacă n-ai putea veni în vizită la mine la Birmingham. Am să-ți explic de ce. Fiindcă dac-ai merge cu mine la Birmingham te-ai trezi la New Orleans și acolo ar da buzna mușterii și ți-ar strecura mîna-n decolteu. Vezi, de asta nu te pot lua cu mine la Birmingham. Tu crezi însă, nu-i așa, Elsie, că într-adevăr locuiesc la Birmingham?... Atunci întreabă-mă despre oraș. Întrebă-mă pe ce stradă locuiesc. Întrebă-mă dacă la Birmingham fereastra mea privește spre apus sau spre răsărit, spre miazăzi sau spre miazănoapte. Spune ceva, Elsie. N-are nimeni de gînd să-mi pună vreodată o întrebare sau să-mi spună ceva?...

Nu mi-e frică; acum-a femeie în toată firea. Vorbește-mi cum ai vorbi cu altă persoană de vîrsta mea. Spune-mi măcar un fleac oarecare, și atunci voi avea prilejul să-ți povestesc. După aceea voi pleca și niciodată n-am să mai vin o dată pe an, de Crăciun.

Acum un ceas Lewis s-a întors acasă și a luat loc în salonaș, dar nu mi-a pus nici o întrebare în legătură cu persoana mea. N-a scos nici un singur cuvînt. De unde o fi știînd?... Cum adică, Lewis, și ție ți-e de ajuns să te uiți la mine ca să-ți dai seama?... Așa s-o fi explicînd oare că știe toată lumea... Spune-mi, te rog, ce anume știe despre mine toată lumea?... Și dacă știe lumea toată, de ce nu se găsește nici un singur om să spună ceva despre treaba asta?... Dacă tu, Lewis, te-ai hotărî o dată să deschizi gura, s-ar isprăvi cu aiureala asta. N-aș mai fi obligată ca, o dată pe an, de Crăciun, să mă-ntorc acasă și nu m-ar mai putea sili nimeni să șed aici și să rabd ca toți să se uite așa la mine, fără ca nimeni, niciodată, să pomenească de treaba asta.

Lewis șade colo pe taburetul de lîngă pian și mă privește fără a spune nimic. Cum de-ai aflat Lewis?... Ți-a spus cineva sau pur și simplu ți-ai dat singur seama?... Tare aș vrea să zici ceva, Lewis! De-ai găsi de cuviință să zici ceva, s-ar isprăvi și cu aiureala asta. Niciodată n-aș mai fi obligată să mă-ntorc acasă o dată pe an, de Crăciun, și să stau așa, degeaba.

Mămica nici măcar nu mă-ntreabă care mi-e adresa. Se poartă de parc-ar crede că urc la catul de sus, unde dorm cîte un an de zile și de unde nu cobor decît o dată pe an, de Crăciun. Mămico, află c-am lipsit de acasă un an întreg. Nu ții să mă-ntrebi ce-am făcut în tot acest timp?... Dă-i drumul, mămico, și-ntreabă. Am să-ți spun adevărul. Am să-ți spun adevărul curat despre mine.

Oare nu ține să-mi scrie... oare nu ține să-mi scriu?... Mămico, nu dorești adresa mea, ca să-mi poți scrie cum o duc toți ai noștri? De fiecă dată cînd plec se string în jurul meu cu toții și se uită la mine, dar de-ntrebat cînd am de gînd să mai vin, niciodată nu mă-ntreabă nici unul. De ce n-or fi spunînd ce au de spus?... Ar fi mult mai sănătos pentru noi toți dacă mămica, în loc să se uite așa la mine, ar spune ce are de spus. N-aș mai fi obligată să mă-ntorc niciodată acasă, iar ei n-ar mai fi obligați să stea toată ziua să se uite așa la mine. De ce nu mi-

spui nimic, mămico?... Pentru numele lui Dumnezeu, mămico, nu mai sta colea cît e ziua de lungă, fără să-mi adresezi nici un singur cuvînt!

Pe mine mămica nici măcar nu m-a întrebat dacă mă gîndesc la mărițiș. Azi-dimineață, cînd eram la baie, am auzit-o însă cum o întreba pe Elsie. Elsie e cu șase ani mai mică decît mine, și mămica pe Elsie o întreabă, în vreme ce pe mine, de cinci ani de cînd am plecat la Birmingham să urmez stenografia, nu m-a întrebat nici o singură dată. Mie nici noutăți despre cunoșcuții de altădată nu-mi dau. Și la plecarea nici nu-mi spun la revedere.

Măcar de mi-ar spune tătucu' un cuvînt de treaba asta, în loc să se tot uite așa la mine, mi-aș lua tălpășița și nu m-aș mai întoarce niciodată. De-ar spune o dată ceva, n-aș mai călca pe acasă cîte zile aș trăi. De ce nu m-o fi întrebînd tătucu' dacă n-aș putea să-i gădesc lui Lewis o slujbă la Birmingham?... Cere-mi, tătucule, să-l iau cu mine la Birmingham, să mă-ngrijesc s-o pornească el cu dreptul. Cere-mi asta, tătucule. Te rog, tătucule, cere-mi asta; apoi mai cere-mi și altceva, să am un prilej să-ți spun adevărul. Te rog, cere-mi și nu mai sta și nu te mai uita așa la mine. Îți place oare dumitale că Lewis n-are slujbă?... Dumneata, desigur, că n-ai vrea să-l vezi stînd degeaba, așa-i că n-ai vrea?... Dumneata, desigur, că nu dorești ca seară de seară, îndată după cină, să-l vezi cum se duce în centru și joacă barbut pînă la miezul nopții, așa-i că nu asta dorești, tătucule?... Cere-mi, te rog, să-i dau o mîna de ajutor lui Lewis, ca să-și găsească o slujbă la Birmingham; cere-mi asta, tătucule.

Simt nevoia să mă destăinui. Dumneata știi totul despre mine, dar nu face nimic, eu tot am să mă destăinuiesc. Neapărat vreau să-ți povestesc totul, ca să pot pleca de acasă și să nu mai fiu obligată să mă-ntorc o dată pe an, de Crăciun. Am plecat la Birmingham și am folosit banii ca să-nvăț manichiura. Apoi am găsit o slujbă într-un atelier de frizerie, și toată ziua am stat la măsura, după un paravan, în fundul prăvăliei. A dat buzna un mușteriu și mi-a strecurat mîna-n sîn și m-a tot ciupit pînă ce am început să strig. Apoi m-am mutat la Nashville, apoi la Memphis, apoi la New Orleans. De cîte ori m-am așezat la o măsura de manichiură, în fundul unui atelier de frizerie, mușterii au dat buzna și mi-au strecurat mîna-n sîn.

De s-ar hotărî o dată să spună ceva, s-ar isprăvi cu aiureala asta. Dar stau și se uită și vorbesc despre alte alea cît e ziua de lungă. De patru sau de cinci ani încoace, de cînd am luat banii dați de tătucu' și am plecat la Birmingham să urmez cursul de stenografie la Școala comercială, la fel se petrec lucrurile o dată pe an, de Crăciun. Știe tătucu' că tot timpul cît am stat la Birmingham am fost manichiuristă într-o frizerie? Știe tătucu', dar nu vrea să spună. Tătucule, spune ceva! Te rog, spune ceva, ca să-ți pot povesti în ce fel îmi cîștig existența. E drept că dumneata știi deja, că o știu și ceilalți toți; dar eu, una, pînă nu spui dumneata ceva de treaba asta, nu pot începe să-ți povestesc. Zi ceva, mămico; hai, zi ceva, Lewis. Ziceți ceva, careva, orișicare.

Pentru numele lui Dumnezeu, măcar acum ziceți ceva de treaba asta, ca nu cumva și la anul, de Crăciun, să fiu obligată să vin iară aici, să stau toată ziua în salonaș, ca să vă zgîiți la mine! Vă zgîiți așa la mine cu toții dar de spus ceva de treaba asta nu spune nici unul nimic, niciodată. Pe Elsie mămica o oprește să intre în odaia mea cînd mă-mbrac, iar pe Lewis tătucu' îl trimite în centru cam la un ceas, două o dată. De s-ar hotărî și ei o dată să spună ceva, s-ar isprăvi cu aiureala asta. Dar toată ziua stau în salonaș și se uită la mine fără a da lucrurile pe față.

După fiecare masă, mămica strînge farfuriile folosite de mine și le opărește la chiuvetă. De ce oare nu dau lucrurile pe față, să nu mai fiu obligată să mă-ntorc niciodată?...

De fiecare dată cînd mă scol și ies din odaie, tătucu' ia o cîrpă muiată în spirt și șterge scaunul pe care am șezut. De ce oare nu-i dau drumul și de ce nu mi-or fi spunînd ce au de spus?...

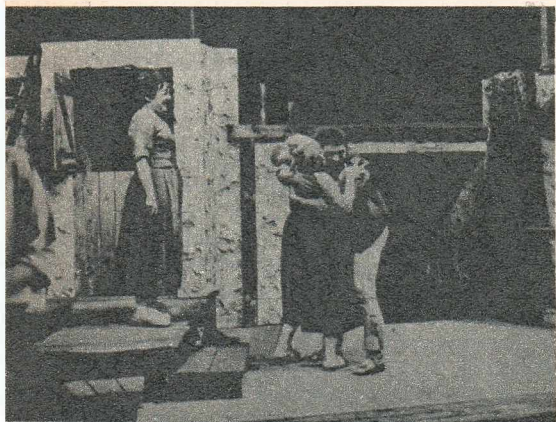
Cît e ziua de lungă, stau cu toții în salonaș și se uită la mine. Și Elsie, și Lewis, și tătucu', și mămica stau în capătul celălalt al odăii și se uită la mine cît e ziua de lungă. Nu știu oare că, de m-ar întreba, le-aș spune adevărul?... Întrebă-mă, tătucule; am să-ți spun adevărul și niciodată n-am să mai mă-ntorc aici. După ce-oi pleca, poți s-arunci cîrpa aia a dumitale muiată în spirt. Așadar, întreabă-mă. Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi ceva de treaba asta!...

O dată pe an, de Crăciun, stau și se uită la mine, dar de treaba asta nici unul nu spune nimic niciodată. Stau cu toții în salonaș și zic în sine lor: «Agnes, sintem cu ochii pe tine!»

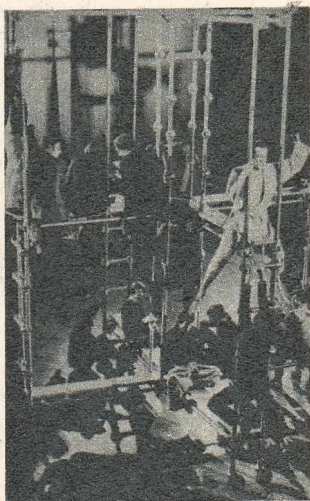
În românește de Jean COMȘA

Al XVII-lea Festival Casals de la Prades s-a desfășurat în absența marelui muzician catalan. Temerile cu privire la reușită nu au fost însă justificate. Personalități din lumea muzicii ca Sandor Vegh, Wilhelm Kempf, Igor Oistrach (în fotografie) și Natalia Zertulova, precum și Corala Sant Jordi din Barcelona și orchestra de cameră Wiener Solisten au păstrat înaltă ținută artistică a reuniunilor de la Prades.

Gilcevele din Chioggia de Carlo Goldoni este unul dintre spectacolele de succes ale teatrului din Gërlitz (R.D.G.). Cu totul remarcabilă regia lui Hans Dieter Mădes. Versiunea germană semnată de Uwe Schuster este apreciată ca o traducere modernă, fidelă totuși textului și spiritului său.

Furtuna lui Shakespeare pusă în scenă la Round House din Londra e un spectacol experimental cu totul deosebit. Este mai curînd — afirmă criticii — un caiet de regie pe viu pentru o viitoare reprezentare. Regia spectacolului a fost semnată de Peter Brook, cunoscut în teatrul contemporan ca un inovator curajos a artei scenice.

de Teodor MAZILU

TANDREȚE ȘI ICRE NEGRE

Deși nu se înțeleg în căsnicie, deși își aruncă unul altuia blesteme crude cu o precizie birocratică, o dată ajunși în societate vor să facă impresia unei familii fericite. Scotocesc prin lada de amintiri și găsec cu chiu cu vai o expresie mulțumitoare, mai cîrlesc din te miri ce o undă de demnitate, își fac unul altuia jurăminte și schimb de diminutive... Toată grija lor e ca — stăpinindu-și ura — «să iasă basma curată» și de data asta. Cînd ajung acasă își azvîrlă cît colo blănurile și gingășiile, bijuteriile și diminutivele și se întorc la ura pe care de abia o părăsiseră.

E psihologia oamenilor care cred că «numai firma contează». Abjecția cea mai adîncă e parfumată, pieptănată, dresată și scoasă în lume ca simbol al armoniei. Ei nu țin să fie fericiți, ci să lase altora impresia că sînt fericiți. Acasă trăiesc din ură și iaurt, vor să facă economie de bani și sentimente, cînd ies în lume devin risipitori, o duc numai în tandrețe și icre negre. Ca lumea să moară de ciudă, să-i invidieze. Să vadă lumea ce bine se îmbracă ei și cît de mult se iubesc. N-au înțeles niciodată nimic din cultură, și această ignoranță au transformat-o în exigență, ea e exigentă cu pictura, el e exigent cu arhitectura. Au descoperit că dacă ești exigent nu trebuie să te mai cultivi, poți să-l negi pe Tolstoi și fără să-l cunoști.

La serviciile bine plătite pe care le au manifestă aceeași grijă pentru triumful suprafeței, au insucese și raportează succese, bat pasul pe loc și dau impresia că progresează. Ei nici nu lucrează de fapt, ci numai fac zarvă în jurul a ceea ce nu lucrează... Gălăgia face impresie și atunci munca devine inutilă. Ei sînt un fel de impresari ai propriei imposturi pe care reușesc s-o comercializeze, s-o fructifice și s-o scoată în turnee... Nu muncesc dar au grijă ca lipsa lor de activitate să fie bine apreciată, stimată, croazierată și bine retribuită. Cînd într-un semestru în care n-au făcut nimic nu sînt premiați, amîndoi se indignează și protestează.

Căci așa trîndavi și escroci cum sînt, «nedreptatea» îi infuriș.

de Valeriu CRISTEA

Camil Petrescu OPERE, volumul

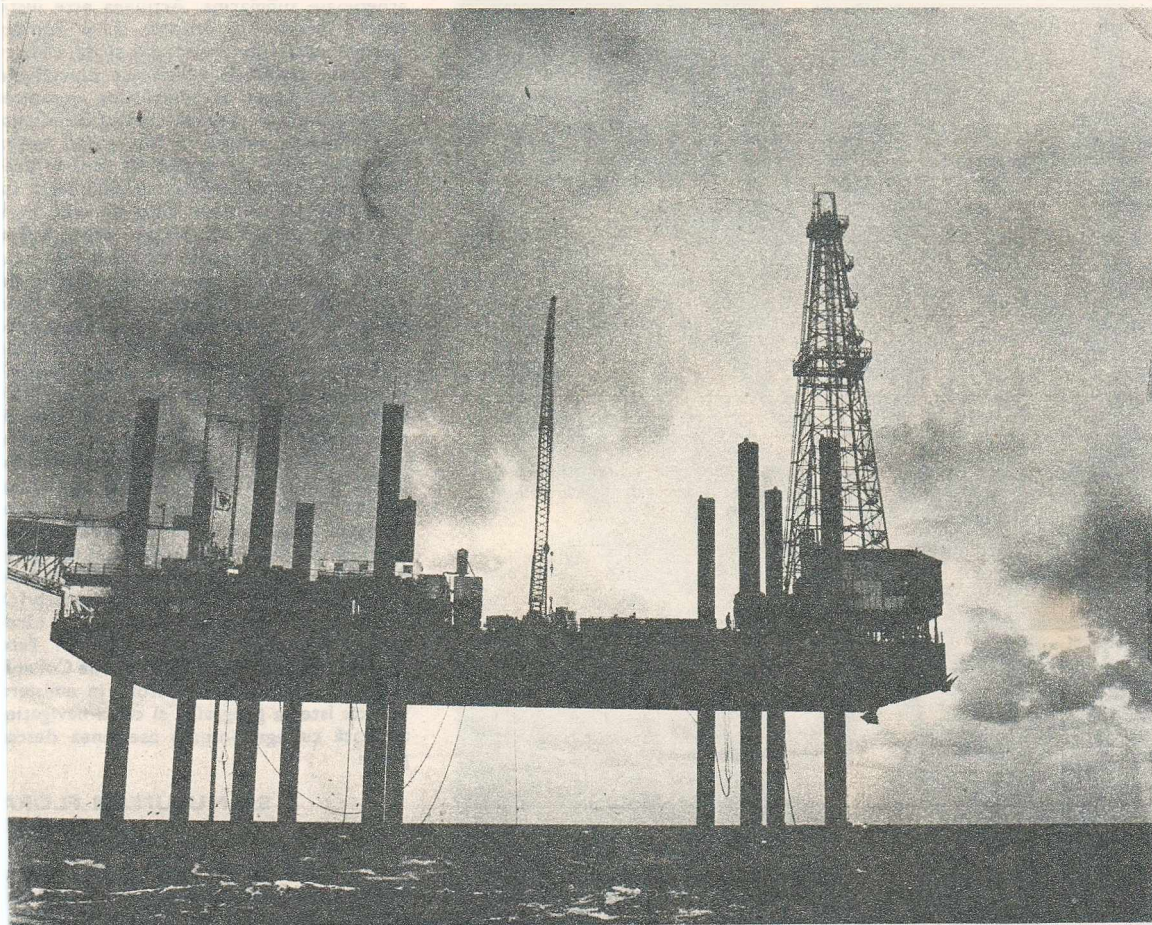
A apărut nu demult primul volum intitulat «Versuri» al Operelor lui Camil Petrescu, editat de Al. Rosetti și Liviu Călin. Un prilej binevenit pentru unii de reîntîlnire, pentru alții de descoperire a poeziei unuia dintre scriitorii cei mai activi din perioada dintre cele două războaie, concurență redutabilă, cu justificate pretenții de hegemonie în aproape toate genurile literaturii. Precum organismul omului în dezvoltarea sa rezumă filogenia opera lui Camil Petrescu reflectă în mic evoluția literaturii noastre. Scriitorul a început cu versuri, a continuat cu teatru și s-a încoronat în roman iar dacă la aceste genuri mai adăugăm critica literară, pamfletul de idei eseul, evocarea etc., cultivate de asemeni și cu egală strălucire, se poate spune — fără teama de a profana memoria unui om care s-a debarasat de toată gesticulația afectat-rituală a profesiunii sale pînă la a consimți și scrie, lucru ce a speriat pe unii, o cronică sportivă — că autorul lui *Dantoni* și al *Patului lui Procust* a fost în arena noastră literară un prodigios decatlonist, luînd startul în diferite «probe» și trecînd linia de sosire dacă nu întotdeauna primul, printre primii. Cifra obținută prin adăugarea «punctelor» realizate în fiecare ramură a întrecerii reprezintă un record național. Nici un poet român n-a fost un mai mare romancier și nici un romancier de-al nostru un poet mai valoros, nici un critic literar nu s-a dedublat atît de fascinant în teatru și nici un dramaturg nu s-a manifestat atît de masiv în zona dificilă a eseului, ca încîntătorul, veșnic tînărul Camil Petrescu mereu la punctul de efervescență, ardent și aderent, mistuit în propria lui polyvalență.

Ce putem spune nou despre versurile lui Camil Petrescu în comparație cu propozițiile decisive rostite în legătură cu ele de atîția critici pătrunzători, și în primul rînd de autorul lor însuși (după cum cititorul se poate convinge singur citînd *postfața* acestui volum, datată 15 septembrie 1956) Impresia dominantă, care se suprapune peste toate celelalte, este aceea de adevăr, de autenticitate, nu numai în sensul raportului dintre artă și viață, ci și, poate chiar mai ales, în acel al raportului dintre operă și autor. Conținutul umple aici pe dinăuntru tot relieful formei, pînă la cea mai mică protuberanță. Într-un colocviu cu discipolii său, Zarathustra spunea, într-un înțeles desigur existențial, că poezia «mint prea mult». Vorba profesorului pare spusă înadins pentru unii tineri poeți de astăzi, a căror muză amuză prin exagerarea trăirilor, prin exacerbarea artificială a emoției. Ei își regizează într-un stil împărătesc mica lor senzație, din care, amplificată repede în mit, dezvoltată urgent în sistem, vor să tragă neapărat o literatură senzațională. Proverbul românesc *a face din țînțar armăsar* li s potrivește de minune, pentru că din țînțarul unei minuscule vibrații e încearcă să facă un armăsar terifiant, apocaliptic. Devansînd fondul, expresiile la acești poeți periclitată prin lipsă de garanții. Dimpotrivă, orice vers semnat de Camil Petrescu găsește depline asigurări într-o experiență reală nefalsificată prin disproporție verbală. Cuvîntul, umplut cu substanță precum copacul de sevă, saltă poezia lui Camil Petrescu peste minciună în plin adevăr și sinceritate profundă.

Starea caracteristică liricii lui Camil Petrescu (mă refer în special la *Ciclu morții*) este aceea de pîndă, după cum s-a remarcat. Dar poate că nu s-a remarcat că un fel de pîndă definește și tehnica versurilor. Acestea au o cădere adeseori antimuzicală, neritmîcă, tendința lor fiind de a strîc mereu cadențele care se formează și se refac spontan. Impresia este, de aceea, de ariditate, fulgerată însă la intervale de țînșirea neașteptată unor imagini de o remarcabilă plasticitate, care pînesc parcă pe cititoru ce se apropie de ele prin prozaimul voit, de contrastul poeziei cu dificultatea în mers a soldaților evocați de autor. Cînd ajungem lîngă ea, metafora «sare» asupra noastră ca o superbă panteră de după o dună de nisip.

În proză, ca și în poezie, viziunea războiului e la Camil Petrescu sthen daliană. Aceasta nu diminuează cîtui de puțin eroismul soldatului român dimpotrivă, fondul realist, nesărbătoresc, îl scoate și mai mult în relief. Este interesant de observat cum se transformă în poezia lui Camil Petrescu imaginea tradițională a luptătorului, a războinicului, bine scuturat de atributele lui factice: virilitate magnifică, falnică juventute. Soldații lui Camil Petrescu respiră un ciudat aer maladiv: ei au «fețe supte», palid (epitetul *palid* este frecvent), «buzele uscate», «ochii dilatați», «arși de crude năluciri». Ei sînt niște bolnavi. Ca aceștia, soldații halucinează transportați de febra marșurilor grele sau a sedentarismului forțat: coloană în marș e un «curiaș miriapod», bordeiul «pare un monstru de pămînt». Oamenii din tranșee capătă alura convalescenților dintr-un sanatoriu «Ca niște bolnavi pe o terasă de spital, atîta cît îngăduie cu milă șanțul. Soldații palizi au ieșit la soare/ Și fericiți ei se salută cu surîsurii». Ideea profundă: moartea nu poate străpunge cuirasa de sănătate a omului, e trebuie mai întîi să otrăvească viața, să-i îmbolnăvească centrul de rezistență. Moartea nu e niciodată năprasnică — sugerează Camil Petrescu, nici chiar pe front; un preliu de morbiditate o anunță întotdeauna.

- De la alge la petrol, de la apă potabilă la aur și uraniu, oceanul închide în undele și adâncurile lui uriașe bogății
- Investiții imense în vederea explorării și apoi a exploatării lumii oceanelor
- Stadiul actual al cercetărilor, perspectivele cuceririi fantasticului domeniu submarin

Platformă de foraj petrolier în Marea Nordului.

Dacă pentru omul obișnuit marea a rămas aceeași ispită, vis al vacanțelor estivale, itinerar de traversare, croazieră ori survol, trebuie să recunoaștem că, datorită perseverenței cu care o asaltează știința și tehnica, peisajul marin a început să se schimbe din ce în ce mai mult, dobândind de pe acum în unele părți aspecte industriale bine marcate. Omul a inițiat o nouă epopee — cucerirea și supunerea împărăției lui Neptun.

ÎN PRIMUL RÎND PETROL

Impresionante turnuri de oțel înălțându-și siluetele elegante din solul de metal al platformelor plutitoare, minuscule insule artificiale ancorate ici și colo, turlile sondelor înfipte în mare, deocamdată timid, în apropierea țărurilor, marchează avangarda viitoarei curse pentru petrolul submarin. O cursă care se va desfășura desigur din plin în anii secolului al XXI-lea și care se va termina abia atunci când exploatarea vor fi cucerit pe deplin «marele larg»... Specialiștii apreciază că peste o sută de ani 40-60 la sută din producția petrolieră a Terrei o va furniza cel de-al șaptelea continent, cel sub-oceanic. Previțiuni de ordin economic însă au stabilit încă de pe acum că în bilanțurile pe anul 1999 ale marilor întreprinderi de foraj, extracție și exploatare petrolieră (și chiar și minieră), beneficii reprezentând o cotă aferentă de 15-20% din activitatea pe plan mondial vor rezulta de pe urma valorificării zăcămintelor submarine. Astăzi există pe glob câteva mii de sonde de foraj petrolier — în largul coastelor olandeze, înaintind peste valurile Mării Caspice, în Marea Irlandei, în Golful Mexic... Miine însă... Dar pentru ca aceasta să devină cu puțință, înseși tehnicile de lucru, atât în ce privește prospectarea cât și forajul, au trebuit să fie perfecționate și bineînțeles

adaptate noilor perspective de activitate.

Alături de petrol, gazele naturale au început și ele să fie exploatare din mare. Un zăcămint, descoperit la Groningen, în Olanda, în 1959, este folosit de trei ani. Sonde instalate în largul coastei scoț gazul care este trimis prin conductă submarină direct la consumatori, în Anglia. Rezerva descoperită aici — 800 miliarde metri cubi — justifică imensele cheltuieli făcute pentru trecerea la exploatarea industrială (forajul de explorare, ca și cel de exploatare submarină sînt de 2-5 ori mai scumpe decît cele terestre). Ținînd seama de faptul că 20% din rezervele mondiale de hidrocarburi se află în platoul continental, pentru viitorii 10 ani se prevede — pe plan mondial — o investiție de circa 25 miliarde dolari numai în instalații de foraj submarin.

O CASĂ DE FIER BINE PĂZITĂ

Pe fundurile marine se află de asemenea mangan, cupru, cobalt, nichel, zirconiu — sub formă de noduli — constituind rezerve metalifere de miliarde de tone. Se apreciază, de pildă, că anual se formează 10 milioane tone noduli de mangan, pe alocuri cantitatea lor fiind de 4 000 tone pe kilometru pătrat. Nici metalele radioactive, ca toriul sau uraniul și nici metalele nobile, ca aurul, nu lipsesc din apa mărilor și a oceanelor. Cel puțin 30% din resursele de metale rare ale globului sînt continute în oceane într-o formă care ar putea fi exploatabilă cu actualele tehnici de separare a lor. De pe acum este de citat performanța trustului japonez Mitsogushy, ale cărui întreprinderi extrag anual circa 10 milioane de tone de fier de pe fundul golfului Tokyo. La rîndul ei, firma americană Dow Chemical extrage brom din apele Oceanului Pacific (75% din bromul american are această origine). În

OMUL ÎNFRÎNGE OCEANUL

de D. TODERICIU

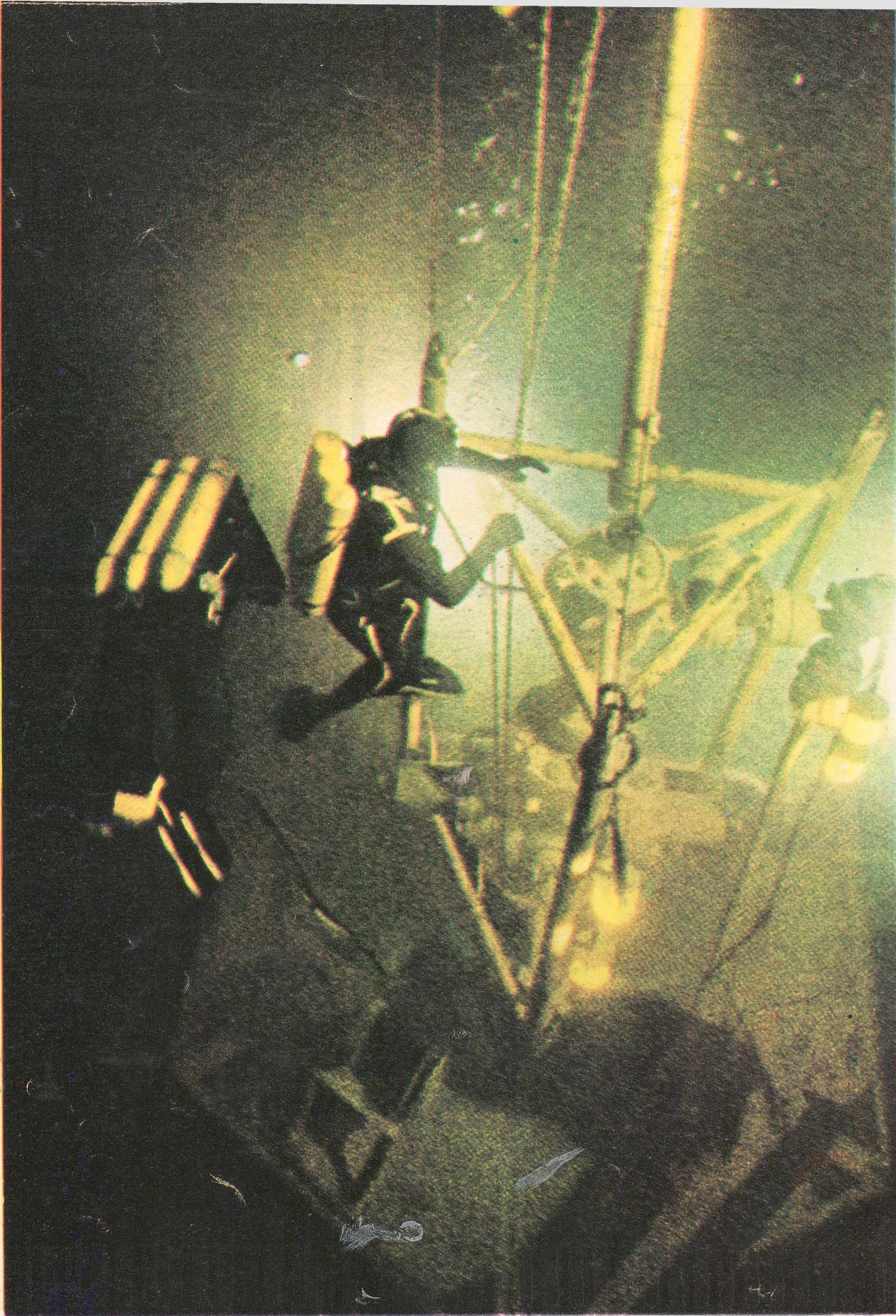
largul Indoneziei se exploatează minereul de staniu. Nici diamantele nu lipsesc din acest succint inventar al comorilor mării. Ele au fost găsite deocamdată în nisipurile submarine din largul țărului sud-african. Numeroase săruri vor vedea și ele lumina zilei. Printre acestea, cele de magneziu, din care chimiștii vor scoate, cu ajutorul electricității, magneziul industrial.

Viitoarea instalare a marilor uzine de desărat apa mării va contribui desigur la simplificarea tehnicilor de extracție a metalelor din apa mării, după cum perfecționarea metodelor de cufundare la mari adîncimi va facilita considerabil exploatarea miniere submarine. Nu putem încheia acest capitol fără un calcul, de mult devenit clasic și care figurează în multe cărți despre averile oceanelor. Este vorba despre aur. În cei peste un miliard de kilometri cubi de apă oceanică se află o cantitate de aur care, repartizată pe cap de pămîntean, ar reveni la circa 2 500 kg. Din această uriașă cantitate nu vor putea însă fi valorificate economic mai mult decît 5-8%. Important însă rămîne faptul că știința modernă a găsit cifra și omul zilelor noastre a deschis lada de fier a lumii oceanice, pregătindu-se să se înfrupte din comorile închise în ea de bogatul Neptun.

ACVANAUȚII PE ORBITĂ

În forțarea porților de unde ale «lumii tăcerii», îndemnul și fapta unui îndrăzneț om de știință au jucat rolul farului care luminează calea. Yves-Jacques Cousteau a transformat o experiență ce părea la început un act singular de temeritate într-o acțiune din ce în ce mai amplă de pătrundere mai departe, mai adînc. A fost preluatul luării

(Continuare în pag. 16)

Cu ajutorul scafandruului autonom, omul poate lucra, în condiții apropiate de cele normale, la adâncimi de peste 250 metri.

în stăpînire a celui de-al șaptelea continent. În prezent, cercetătorii înarmați cu aparate de cufundare din ce în ce mai ingenioase, respirînd în scafandrii lor autonomi alte amestecuri gazoase decît clasicul aer consumat la lumina zilei, coboară din ce în ce mai adînc în inima oceanelor. Încă din anul 1965 oamenii lui Cousteau descinseseră la 120 de metri adîncime într-o adevărată stațiune submarină. Ei au fost primii care au viețuit zile în șir în mediul submarin, respirînd un amestec gazos ușor constînd din heliu și oxigen la o presiune de 13 atmosfere, care trebuia s-o echivaleze pe cea a mediului exterior. Aceasta, în scopul de a le îngădui acvanauților să acționeze un timp mai îndelungat în «apa liberă», fără a mai fi nevoie de ieșirea lor periodică la suprafață și nici de lungile și dezagreabile exerciții de decompresiune. Dintr-o asemenea casă, care a fost concepută de Cousteau în formă de stea cu mai multe brațe, oamenii pășesc prin ușa deschisă de-a dreptul «afară»,

datorită acestui echilibru de presiune realizat între mediul gazos dinăuntru și cel acvatic. Cercetările care continuă preconizează pentru anul 1972 folosirea drept amestec respirator a unei mixturi gazoase la presiunea de 56 de atmosfere. Respirarea acestui «aer» artificial va permite omului submarin să lucreze în condiții apropiate de cele normale la nu mai puțin de 550 metri adîncime.

SURPRIZELE VIETII SUBMARINE

Un neavertizat pătruns în casa din adîncuri ar avea de ce să fie surprins. În primul rînd este vorba de intensul frig care domnește aici. În condițiile respirării unui amestec gazos din care heliul reprezintă 90%, se schimbă condițiile de termoreglare a corpului uman. Are loc un puternic fenomen de dispersiune a căldurii și, deși termometrul arată circa 22 de grade Celsius, individul are senzația că se află în centrul unui ghețar.

Să presupunem că încearcă să fumeze. În clipa însă cînd freacă chibritul de cutie, izbucnește o explozie violentă. Folosirea chibriturilor este interzisă: în condițiile amestecului gazos respirator respectiv și la presiunea ambiantă, ele nu se mai aprind, ci explodează. Altă surpriză: felul cum vorbesc acvanauții. Arareori scot cîte un cuvînt, pronunțat rar, literă cu literă. Altfel vorba omului s-ar auzi ca o bolboroseală de neînțeles. Iată de ce, o dată cu echipamentul ultramodern destinat oamenilor mării adînci, magazinele de specialitate încep să vîndă și cărțile cu sfaturi asupra comportamentului de rigoare în lumea tăcerii.

Cu ani în urmă inițiativa lui Cousteau de a începe explorarea lumii submarine a fost considerată drept o aventură, o căutare de glorie în senzațional. În prezent, în multe părți ale lumii iau naștere organizații de mare anvergură care își propun asaltul mărilor. În Franța, de pildă, a fost creat în anul 1967 C N E X O, Centrul național

pentru exploatarea oceanelor, iar în Statele Unite se cheltuiesc în prezent circa 41,5 milioane dolari pentru cercetările oceanografice practice.

ARHEOLOGII ÎN VIZITĂ LA NEPTUN

Recentul congres al cercetătorilor mării ținut la Frankfurt pe Main, și-a consacrat o mare parte a activității problemelor arheologiei submarine, recomandînd începerea unei acțiuni de cartografiere documentată a mărilor din punctul de vedere al zăcămintelor arheologice submarine, în vederea redactării celui dintîi atlas internațional de arheologie submarină. Acțiunea este justificată. Comori la propriu și la figurat epavele unor nave de luptă și de comerț din toate timpurile, constituie obiectivele noilor arheologi ai adîncurilor oceanice.

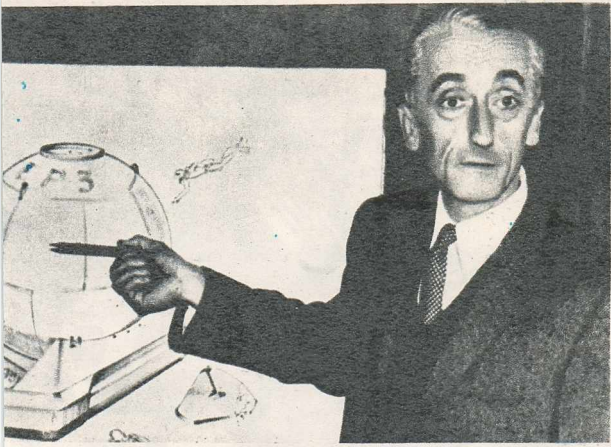
Nu demult, în preajma capului Gelidonis lîngă țarmul turcesc, a fost găsită epava celui mai vechi vas descoperit pînă în prezent — o corabie grecească scufundată cu circa 1880 de ani î.e.n. Dățiți de oțel, bare de cupru, pluguri de bronz, lopeți, sulici și cuțite, undițe, perle feniciene, un sca rabeu egiptean și resturile unor care de luptă, iată numai cîteva dintre obiectele găsite pe vas. Existența arheologiei submarine ca disciplină pe cale de a se constitui definitiv, dă căutătorilor de comori posibilitatea ca, cel puțin în parte, să se reabiliteze, primind un nou și real titlu de seriozitate. Aceasta pentru că, efectiv, în pîntecul navelor ale căror epave sînt presărate pe fundurile marine există uneori nu numai comori arheologice, ci și comori adevărate. Tezaurul presupus al Invincibilei Armade: ispitește de peste trei sute de ani fel de fel de îndrăzneți și de aventurieri. Uneori este vorba pur și simplu de celebritatea istorică a epavei — comoară la figurat, a căreia valoare o întrece pe aceea a aurului. Este de pildă cazul corăbiilor pierdute de Columb în cursul ultimei sale călătorii în emisfera vestică. Istoria geografiei și cea a navigației așteaptă cu egal interes asemenea descoperiri.

SĂ NU UITĂM FLORA ȘI FAUNA

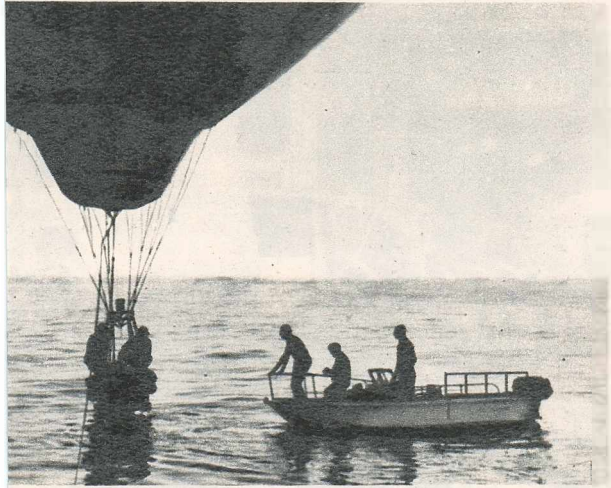
Că în vastul imperiu marin există o bogată vegetație, mergînd de la fitoplanctonul microscopic și pînă la cea mai gigantică plantă care trăiește pe Terra, alga *Macrocystis*, lung uneori de peste 200 de metri, este un lucru binecunoscut. Despre importanța economică a algelor s-a scris de nenumărate ori și faptul că au fost puse la punct metode

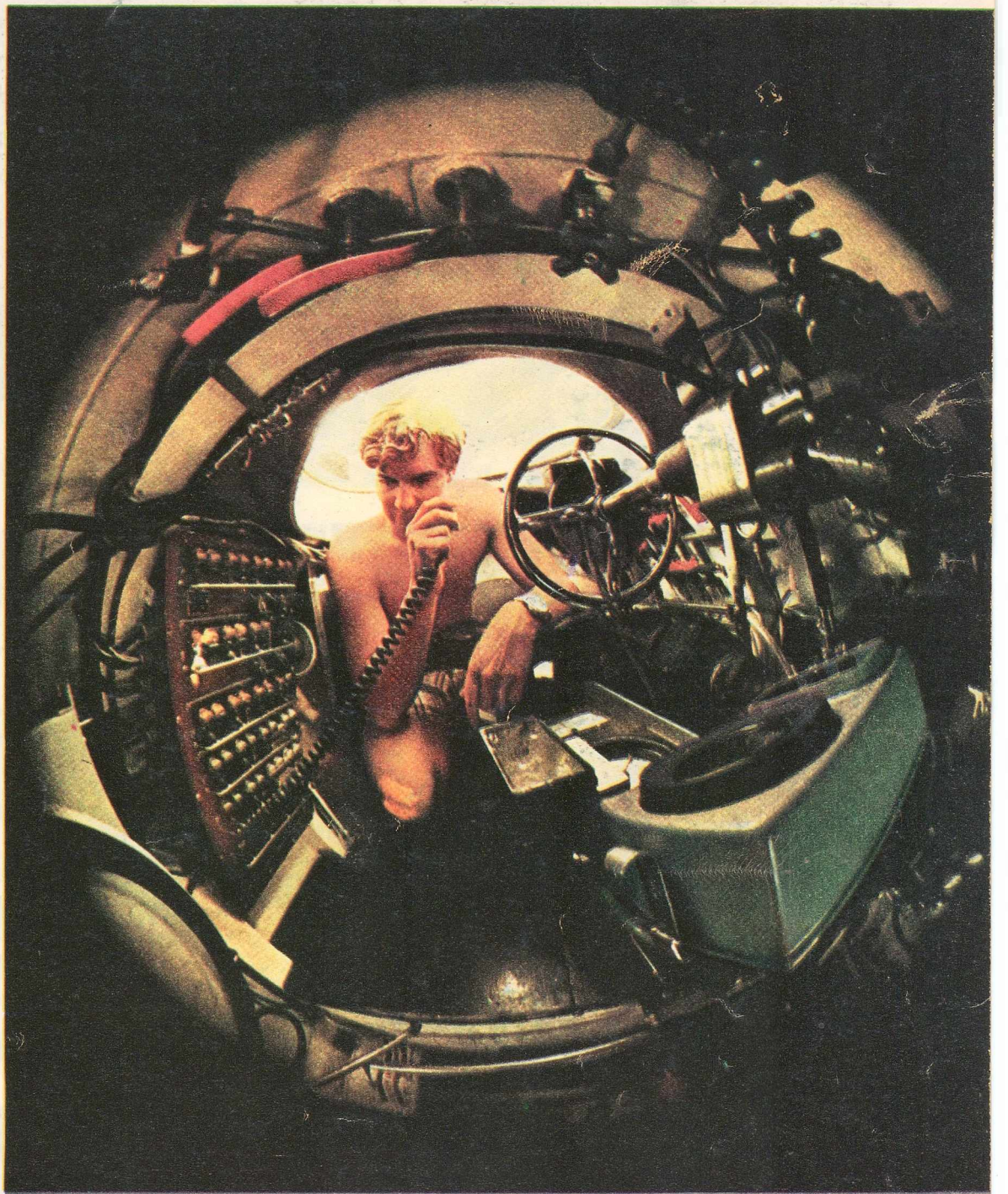
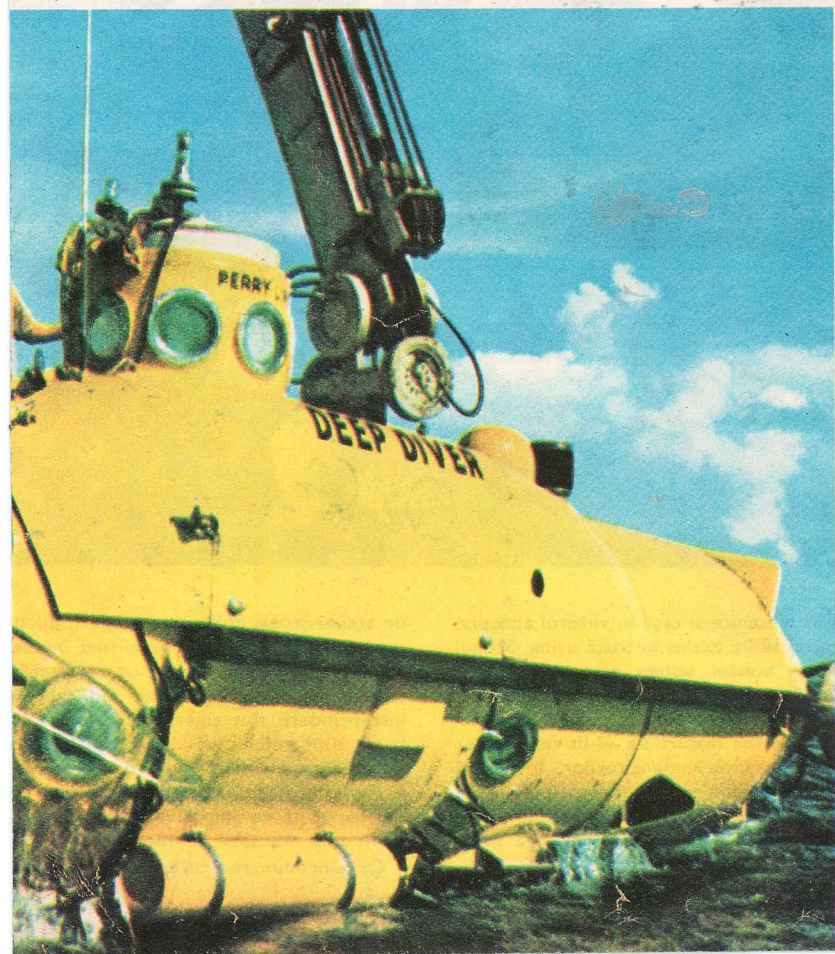

Comandantul Cousteau. În casele submarine concepute de el — Precontinent 1, 2 și 3 — oamenii au trăit și muncit pentru prima oară în mediul subacvatic.

Una dintre numeroasele metode de pescuit modern. Pentru a detecta bancurile de pești, în Statele Unite se recurge la baloane. Umflate la bord și ușor manevrabile, ele au dat rezultate dintre cele mai bune.

Pentru explorarea adâncurilor oceanice se construiesc și scară tot mai largă diverse tipuri de submersibile. În fotografie, un vehicul de mari adâncimi, a cărui construcție îi asigură manevrabilitatea unui elicopter.

▲ Cabina de comandă a unui submersibil pentru cercetare submarină.

de cultivare datorită căreia de pe o suprafață de un hectar se pot obține 40 000 de kilograme de materie alimentară este o realitate. De altfel, nu demult un institut japonez de cultură a algelor și vegetalelor marine afirma într-un prospect că din algele cultivate pe o suprafață de circa 800 000 hectare, adică cu puțin mai mare decât a Olteniei, se pot obține cantități de hrană vegetală care ar fi suficiente pentru a alimenta timp de un an întreaga omenire.

Cu milenii înainte peștii reprezentau pentru om singura mare bogăție a mării, nici în prezent «vechea» avuție din mări și oceane nu și-a pierdut din importanță. Printre nenumăratele tipuri de hărți ce reprezintă azi oceanul planetar — nume sub care geografii adună la un loc marile suprafețe marine — sînt și unele cu caracter economic. Harta producției piscicole arată cum la kilometru pătrat de suprafață marină sau oceanică se prind anual 3 500 kg pește în Marea Nordului, 850 kg în Mediterana, 900 kg în Marea Japoniei, 580 kg în Marea Mîncii. Numai Marea Nordului este străbătută de 180 000 de pescadoare sub nouă pavilioane.

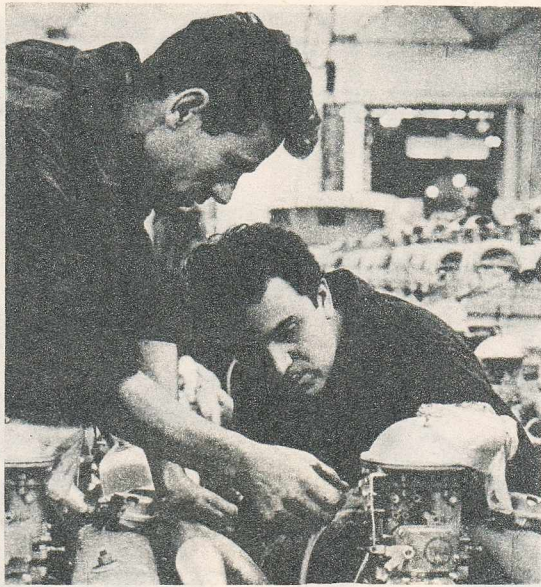
Un puternic curent de idei noi se manifestă de cîțva timp și în domeniul pescuitului oceanic. Una dintre ele se referă la «fermele marine», înzestrate cu amenajări de zone ferite de acțiunea dăunătorilor,

adevărate colonii-cămine pentru placizii pești sedentari. Fermele acestea urmează să dispună de adevărate «prerii» de fitoplancton, special amenajate, care vor constitui sursa de hrană a peștilor. La rîndul său, fitoplanctonul va trebui hrănit cu adaosuri de nitrați în apă. De notat că fitoplanctonul uscat este și un excelent îngrășămint pentru păsările de curte.

Înfrînt pas cu pas, oceanul se lasă tot pas cu pas cucerit de om. Pe drumul explorării, care precede exploatarea, oceanografia este unul dintre marile instrumente de pătrundere și cunoaștere a unei lumi care este foarte departe de a ne fi dezvăluit toate tainele ei. Și are multe. Aceasta explică amplificarea preocupărilor oceanografice, intensificarea cercetărilor, creșterea fondurilor alocate acestor scopuri.

Abia la început, valorificarea modernă a imensului ocean planetar se transformă sub ochii noștri într-o campanie de anvergură mondială menită să revoluționeze din plin, în numai cîteva decenii, întreaga economie a globului. Nici nu s-ar putea să fie altfel de vreme ce 25% din petrolul Terrei, 30% din metalele ei și o cantitate de hrană care ar putea asigura viața a 25-30 miliarde de oameni anual, pot fi furnizate de imperiul înfrîntului Neptun.

Inovațiile — preocupări de prim ordin ale muncitorilor acestei uzine. Numai raționalizările și inovațiile mecanicului Neagu St. Petre (stînga) sînt adunate în peste 60 de dosare.

Imagine a noii secții de vopsitorie mecanizată, intrată de curînd în funcțiune.

popas la AUTO- BUZUL

În primele șapte luni ale acestui an, uzina «Autobuzul» din Capitală și-a îndeplinit planul la toți indicatorii, realizînd peste sarcinile stabilite o producție în valoare de 1,5 milioane lei în condițiile depășirii cu aproape 2,5 milioane lei a beneficiilor prevăzute. De asemenea, se apreciază că există toate condițiile ca pînă la sfîrșitul semestrului al II-lea al anului 1968 producția globală să fie depășită cu 56 milioane lei.

Ce a determinat obținerea acestor rezultate?

Din experiența de pînă acum s-a dovedit că mobilizarea forțelor de specialiști în cadrul colectivelor de studii, în vederea organizării superioare a producției și muncii, are un rol hotărîtor. Majoritatea rezultatelor obținute pînă acum se datoresc măsurilor propuse și aplicate de aceste colective.

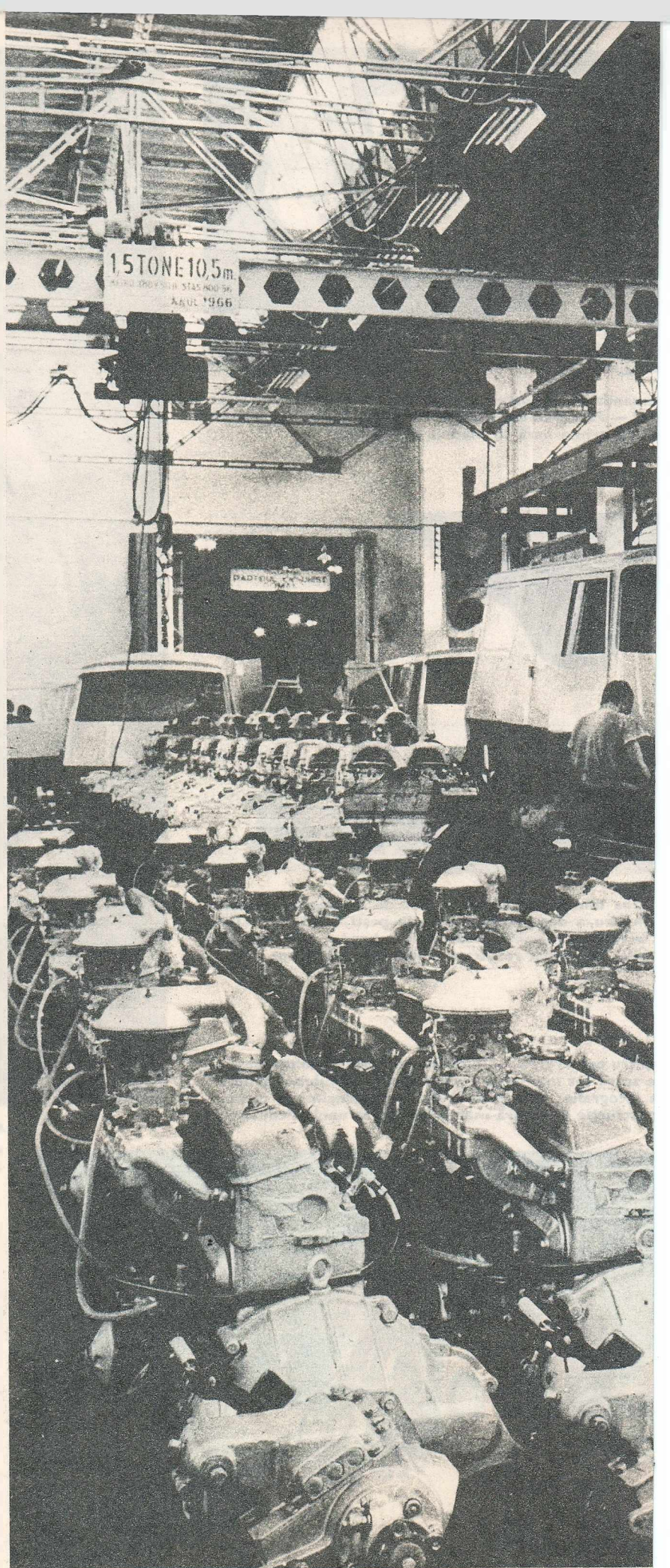
La uzina «Autobuzul» primele măsuri concrete au început a fi aplicate din aprilie 1967. Astfel, în vederea realizării unei producții sporite și diversificate, era necesară reorganizarea fluxului tehnologic spre

a-l adapta la noile cerințe ale pieței. În acest scop s-a trecut de la organizarea în flux longitudinal a secțiilor la organizarea lor transversală, ceea ce a dus la specializarea în condiții optime a muncitorilor pe operații tehnologice.

Alte măsuri au tins către o creștere substanțială a calității produselor, astfel încît ciclul de rulare între două reparații capitale a autobuzelor a fost prelungit cu aproape 50%, adică de la 85 000 km la 125 000 km. Această secție imprimă un ritm sporit de lucru în alte două secții: asamblare și montaj.

Organizarea științifică a producției în aceste două secții s-a concretizat în amenajarea unor ateliere comune pentru diferite tipuri de produse. O rezultantă a acesteia este creșterea productivității muncii la operațiile de pregătire a asamblării.

Una dintre preocupările importante ale colectivului de ingineri și lucrători ai uzinei «Autobuzul» este și rezolvarea sistemului informațional electromecanic, care a fost experimentat pe linia de fabricație la pre-

lucrări mecanice și care în viitorul apropiat urmează să fie extins în toată uzina. Scopul aplicării acestui sistem este cunoașterea exactă a capacității de producție a mașinilor.

Analizîndu-se condițiile punerii în practică a acestor măsuri s-a vădit necesitatea creșterii calificării muncitorilor. În același timp s-a preconizat să se acorde o grijă deosebită creșterii perfecționării și preciziei în muncă a ucenicilor. Pe lângă uzină există o școală profesională ce dispune de

un atelier-școală dotat cu strunguri, unelt materiale de transport, permițînd în acest fel ucenicilor să-și însușească cît mai temeinic tainele meseriei. O treime din salariul întreprinderii sînt tineri U.T.C.-iști, ent ziaști și dornici să-și ducă la îndeplinire sarcinile ce le revin. Mulți dintre ei, cum ar fi: Toma Aurel, Scarlat Constantin, Vlașon participă cu inițiative și perfecționări tehnice la mișcarea de inovații din uzină. Ca o încununare a tuturor acestor măsuri

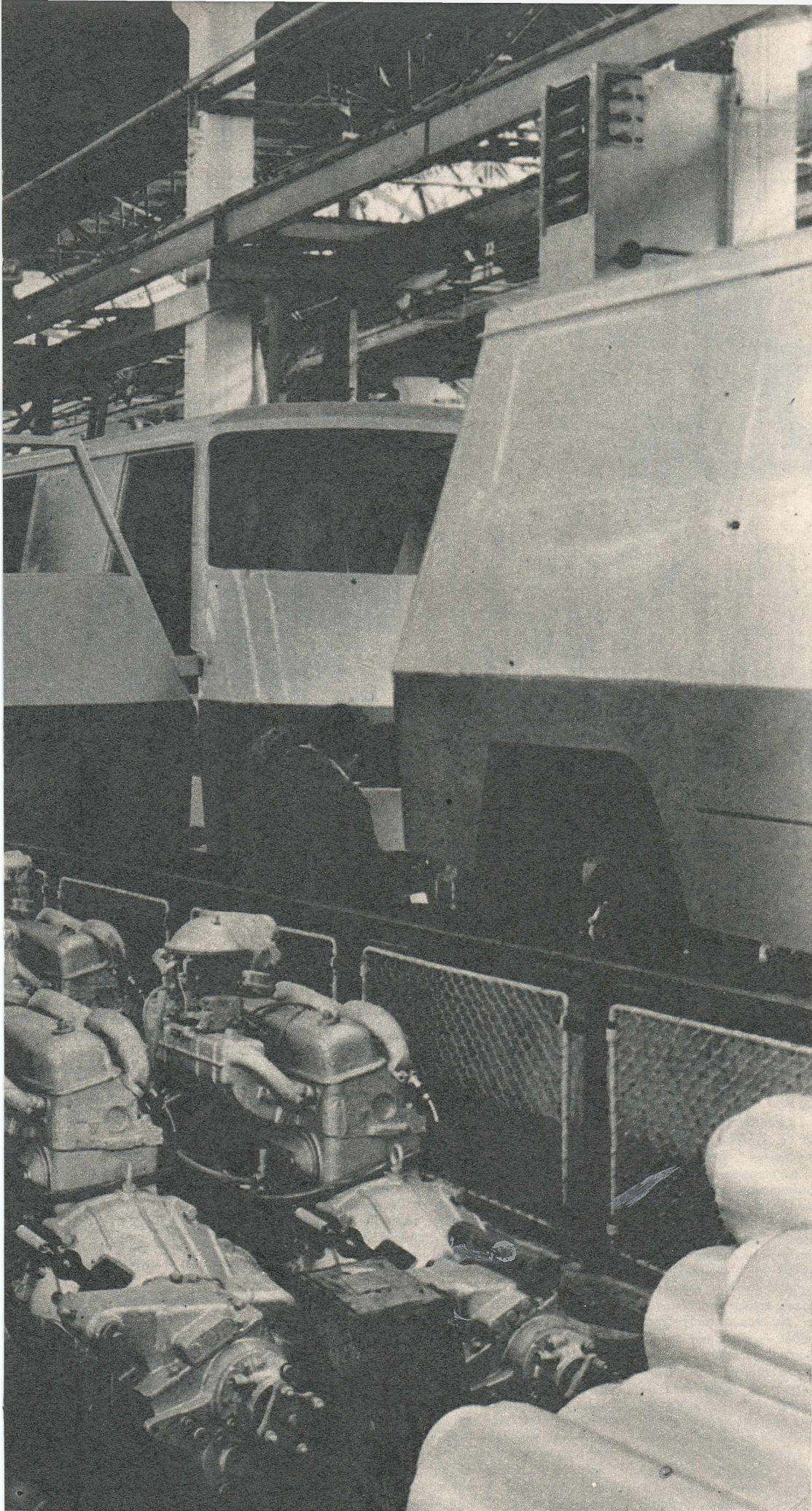
cînd nu sînt spectacole în oraş...

Nu sînt spectacole. Teatrele încep de-abia acum să se dezmoţască după obișnuita hibernare... estivală. Cinematografele — ce să mai vorbim? De mult n-au atins o asemenea performanță. Săptămîni în șir nu s-a adus aproape nici un film demn de a fi văzut. Ne-a rămas televiziunea și trebuie să recunoaștem că, în ultima vreme, a suplinat în bună măsură lipsa spectacolelor de sală. Teatrul televizat, într-o epocă de «boom» — deocamdată în special cantitativ — ne propune premieră după premieră. Filmele, chiar dacă nu sînt capodopere, se înscriu în general printre producțiile onorabile și uneori chiar printre cele memorabile. Cu Leslie Howard, Bette Davis, Humphrey Bogart, Ingrid Bergman, Jack Lemmon, Jeanne Moreau e greu să te plictisești, chiar dacă suferințele «fetei bătrîne», de pildă, nu sînt exact ceea ce ne poate înduoșa astăzi. Filmul lui Hitchcock și «Țigani fericiți» ne-au ajutat să nu uităm că cinematografia, atunci cînd e slujită de cei chemați, este artă, în cea mai pretențioasă accepțiune a acestui cuvînt. La numeroasele sugestii de programări formulate la această rubrică și deci — orice ar spune prietenul meu Radu Cosasu — fără șanse de a fi luate în seamă, să mai adăugăm una: e realmente păcat că, în fiecare duminică, ni se cere să optăm între teatru și film, știut fiind că amîndouă sînt gustate cam de aceeași telespectatori.

În afara culturii cinematografice și teatrale am urmărit cu plăcere și alte manifestări. Așa a fost, de pildă, prezentarea de către Alice Mănoiu a lui Humphrey Bogart, mai subtilă și mai sugestivă decît textul filmului evocator. Așa a fost întîlnirea cu Liviu Ciulei, deși regizorul Dan Necșulea ar mai trebui să învețe de la maestrul pe care îl admiră și pe care l-a urmărit la lucru timp de trei luni, să renunțe la anumite prețiozități și rotunjimi care «fac frumos».

Și pentru că vorbim de întîlniri să nu uităm că, datorită televiziunii, multă lume îi vede și aude pentru prima oară pe poeții care își recită singuri versurile. Nu înțeleg însă ce demon îi îmboldește pe cei ce greșesc obligatoriu poeziei un «fond muzical». Departe de a fi indiferent, neutru, acest fond muzical deranjează. Cunoașterea unor noțiuni elementare despre specificitatea celor două arte pe care le logodesc la întîmplare i-ar face să înțeleagă că nu poți asculta simultan o confesiune lirică și un fragment muzical cu stridențe de fanfară. Poezia nu e «pauză», ea solicită ascultătorului concentrare și mai ales transpunerea într-o anumită stare de spirit. O muzică nici măcar scrisă special pentru fiecare poezie în parte ci desfășurîndu-se egal și indiferent, în timp ce, în prim plan, poeți diferiți își prezintă creațiile, echivalează cu o desconsiderare a artei lor (și într-un fel, și a compoziției muzicale). Cadru «Ecranului literar» l-a scutit de acompaniamentul superfluu și supărător doar pe Eugen Jebeleanu, poet și publicist care a exprimat întotdeauna pregnant, cu curaj și superioară responsabilitate, cele mai bune dintre gândurile și simțămintele noastre, ale tuturor.

Tot pentru a ne ocupa într-un mod agreabil serile, Teleenciclopedia s-a revîrsat într-o emisiune derivată, denumită «Document». Așadar, nu numai sîmbătă ci și joi și poate și în alte zile ale săptămîinii se găsește loc pentru emisiuni care să satisfacă foamea de cunoaștere a publicului cel mai larg. Din nou, nota cea mai bună se cuvine («Întîlnirii de la ora 21»). Dintre sutele de întrebări venite probabil de la telespectatori, Ioan Petru știe să le aleagă pe cele mai interesante — «Continuă oare evoluția biologică a omului?», «Ion al lui Rebreanu a existat ca atare?», și să solicite răspunsuri personalităților celor mai competente. O rezervă totuși privind ultima emisiune: oamenii vor să știe cine este cu adevărat Salvador Dali, pentru că ani de zile acest contemporan genial a fost ridiculizat în paginile umoristice ale ziarelor și prezentat ca un impostor extravagant. Răspunsul dat de criticul Radu Bogdan a fost ambiguu, a ocolit esențialul, deși în cîteva rînduri s-a apropiat de el. Fiind vorba de risipirea unor prejudecăți destul de înrădăcinate, televiziunea ne-a rămas încă datoare, în privința lui Salvador Dali.

luate în cadrul organizării științifice a producției și a eforturilor depuse de toți membrii uzinei s-a îmbunătățit în mod simțitor nu numai productivitatea muncii, ci și calitatea produselor.

Dacă luăm comparativ producția anilor 1966-1968 observăm: în primul an producția zilnică era de 12 autoutilitare, iar la finele anului 1968 ea a ajuns de 17 autoutilitare, cu perspective de a atinge peste 20.

Producția globală va crește pînă în 1980 de

peste patru ori.

Pe linia diversificării produselor se vor introduce în fabricație unele tipuri noi de mașini cu motor diesel.

Scurta vizită la uzina «Autobuzul» ne îndreptățește să tragem concluzia că această uzină are un colectiv care muncește cu elan pentru transpunerea în viață a directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R.

Rodica DAVID

Fotografii de Elena GHERA

Aspect din spațioasa hală ce găzduiește secția montaj a uzinei.

PĂȘIND CU DREPTU

F teatru

Dramaturgul Aurel Baranga

Irina Petrescu

Fory Etterle

La fiecare început de stagiune ne încărcăm stilul cu cea mai binevoitoare cerneală, sufletul cu cele mai optimiste speranțe, ne suflecăm gazetărește mincele și începem să consemnăm, plini de credință, toate promisiunile teatrelor — de la repertoriu la creațiile actoricești, de la cutezanțe regizorale la ritmicitatea premierelor. E momentul cel mai exuberant al stagiunii și de ce să ni-l stricăm acum amintindu-ne, din anul teatral trecut sau din alții, și mai vechi, câte făgăduințe solemne s-au pierdut pe drum... Să nu ne amintim deci, cu toate că uneori e parcă mai bine să pornești la drum mințat de o judecată sănătoasă decât de o fanatie înfierbîntată, oricît de bine intenționată ar fi aceasta. Trecuta stagiune bucureșteană — am mai spus lucrul acesta — a oscilat între cer și pămînt, a dat măsura ei cea mai de sus dar și pe cea de la limita inferioară, ne-a dăruit strălucitele spectacole «Tango», «Nepotul lui Rameau», «Livada cu vișini», dar ne-a cărat și prin plictisul unor piesute anodine, a unor spectacole dureros de mediocre. Stagiunea trecută și-a dat nu o dată peste cap repertoriul, și-a schimbat, nehotărîtă, intențiile, iar spre sfîrșit a început să alege cu sufletul la gură să-și îndeplinească unele obligații de «plan», de «spectator», ca și cum spectatorii ar veni la teatru după planurile contabililor și nu după chemarea de valoare a spectacolelor. Dar pentru că spectatorii au venit totuși anul trecut mai puțin ca altădată la teatru, stagiunea din acest an a învățat, se pare, minte și și-a propus să respire egal, ritmic, sănătos, să-și respecte intențiile și publicul. Stagiunea se anunță, mai ales, ambițioasă. Repertoriul ei se dorește la zi, el și-a înscris mari piese ale dramaturgiei mondiale,

care se joacă azi pe scene importante ale lumii: Dürrenmatt («Meteorul» — T. Bulandra), și Albee («Echilibrul delicat» — T. Nottara); Miller («Prețul» — T. Mic) și Eugen Ionescu («Ucișag fără simbric» — T. de Comedie); Kafka («Procesul» — T. Nottara) și Max Frisch («Biografia e un joc» — T. Bulandra); Dostoevski («Idiotul» — Național) și Strindberg («Dansul morții» — T. Bulandra); Brecht («Omul e om» — T. de Comedie), Harold Pinter («Îngrijitorul» — T. Mic) și Nestor («Lumpatius Vagabondus» — T. Creangă), ca să nu mai vorbim de «Troienele» lui Euripide la Național, de «Andromaca» lui Racine și «Măsură pentru măsură» de Shakespeare — ambele de la T. Creangă. Toate aceste proiecte sînt mai mult decât nobile. Ne pune totuși puțin pe gînduri tenta cam sumbră a repertoriului bucureștean în ansamblul său, dominantă sa tragică, pe care nu știm încă cum o vor putea echilibra acele spectacole estivale promise dar neprecizate ca titluri. Nu trebuie totuși ignorată și nevoia de zîmbet — nu numai cea de meditație — a iubitorului de teatru.

Stagiunea ce vine are ambiții și în ce privește dramaturgia originală, poate încă nu totuși pe măsura nevoii de teatru contemporan, cu problematică contemporană, a spectatorului contemporan. Naționalul a avut temeritatea să dramatizeze «Enigma Otiliei» — marele roman al lui Călinescu, Giuleștiul montează un Blaga — «Meșterul Manole», Bulandra anunță o nouă «Scrisoare pierdută», Delavrancea un «lon», Aurel Baranga și Maria Banuș două comedii proaspete, Teatrul de Comedie pune în scenă piesa premiată a lui Al. Popescu «Croitorii cei mari din Valahia», Marin Sorescu debutează pe scenă cu «lon», Mazilu, Băieșu, Nelu Ionescu, Hristea, Ion Omescu sînt înscrisi și ei cu noi lucrări în repertoriu...

Cum spuneam, acum, în momentul luminos și dătător de speranțe al deschiderii stagiunii, sîntem gata să semnăm în alb toate cecurile. Ca măsură de prevedere, am stat totuși puțin de vorbă și cu unii dintre cei ce vor realiza stagiunea. Ceea ce poate fi urmărit în paginile de față...

BARANGA CONTRA TRAVESTIULUI!

Interviul cu dramaturgul Aurel Baranga s-a desfășurat (exact) în felul următor:

— Știu, maestre, că ultima dumitale piesă se numește «Travesti», știu că e o comedie de caracter, știu că o joacă Naționalul. Ca să pot afla mai multe, îmi împrumuți mai întii, pentru un ceas, două, exemplarul pe care îl văd aici, pe biroul dumatilă?

— Iartă-mă, dar e unicul pe care îl am la îndemînă. Dumneata, mi-ai spus-o, știi trei lucruri despre mine, eu știu unul și bun: să dau un interviu unui gazetar. Nu o să ai bătaie de cap cu mine. Dacă ești amabilă, notează. Piesa mea se numește «Travesti» din multiple motive, punct. Iată-le, virgulă, în ordine preferențială, două puncte (îmi permit să-i atrag maestrului atenția că nu-i neapărată nevoie să se obosească cu indicații de ortografie: «Ce vrei, am și eu ticuri de vechi redactor-șef» — se scuză el. Dar nu renunță la punctele și virgulele sonore). Continuăm. Începe să se prefigureze un viciu, travestiul. E vorba, bineînțeles, de travestiul moral. O lege britanică din 1316 pedepsea cu închisoarea travestiul vestimentar. Ce-ar fi, m-am gîndit, să încerc sancționarea travestiului etic? Care travesti etic se prezintă sub diverse aspecte: A) (te rog, scrie și A-ul, e mai ordonat) Unii fac eforturi să pară ceea ce nu sînt. B) Alții se străduie să nu pară ceea ce sînt. C) Mulți fac eforturi să pară și să nu pară ceea ce sînt și nu sînt în același timp. Astfel sînd lucrurile, începem să ne dăm seama de primejdia perversiunii: nu știi totdeauna pe cine ai în față, obligat necontenit să fii atent la cel pe care îl ai în spate. Fiind vorba de travesti, mi-am plasat acțiunea în lumea în care travestiul

face parte din profesiune: în lumea teatrului sînt însă obligat la o precizare, care a deveni și o replică din piesă: «Ne-am străduit să aducem viața în teatru, ceea ce e foarte bine. Să fim atenți să nu aducem teatrul în viață fiindcă poate deveni foarte rău».

— Iartă-mă, maestre, dar tonul dumatilă a devenit îngrijorător de grav. Cadrul piesei te duce cu gîndul la comedie, dar tema e mai curînd tragică. Unde îl vom afla totuși pe Baranga?

— În amîndouă ipostazele... Comedia nu e decît o tragedie surprinsă din unghiul e de vedere.

— Oare pentru că e o comedie de caracter ai încredințat-o Naționalului (după lungă absență a dumatilă de pe prima scenă știută fiind puterea compozițională a acestor echipe)?

— Ai surprins un adevăr, pe care țî-l completez: am scris piesa cu gîndul la actorii Naționalului și dă-mi voie să-ți citez distribuția aceasta de zile foarte mari, în ordine intrării în scenă: Marcela Rusu, Florin Piersic, Matei Alexandru, Geo Barton, Den Rădulescu, Septimiu Sever, Coca Andreescu, Eugenia Popovici. Să-ți mai fac o confidență: am scris-o cu gîndul și la bunul meu prieten Sică Alexandrescu, care îmi va pune piesa în scenă.

IRINA PETRESCU PRO TRAVESTI!

Ne-am amărit prea adesea că actorii noștri de teatru — ba, aș spune, chiar bun noștri actori de teatru — atunci cînd venea la film își luau cu ei toate armele și toată bagajele de acasă, umplînd ecranul cu c

ÎN NOUA STAGIUNE

Mariana Mihut

Dramaturgul Alexandru Popescu

Virgil Ogășanu

Anchetă realizată de Sanda FAUR
Fotografii de T. PROSAN

rebuie dar și cu ce nu trebuie. Drumul acesta spre purificarea expresiei actoricești pare a fi o Golgotă presărată cu curse; dar iată că Irina Petrescu pretinde că e mult mai dificilă calea întoarsă, de la film la teatru.

— Și totuși, bunul actor de teatru se poate pînă la urmă acomoda perfect platoului: el trebuie doar să se hotărască a pune niște vatoane în jur și să lase ceva pe trotuar. Dar ca să vii la teatru după ce ai făcut film, înseamnă să urci, să străbați un drum ascendent, un drum ce presupune o acumulare nu un abandon de mijloace, de contururi. Și treaba asta se învață greu!

Irina Petrescu știe ce spune: e la al unsprezecelea film («Răutăciosul adolescent») și doar la a patra premieră teatrală: «Ofițerul recruta». Iar piesa aceasta e tot ce-și poate dori mai tare o actriță de o sensibilitate gravă, dureroasă, dăruită rolurilor dramatice: o comedie suculentă, din secolul 18, în care ea joacă în travesti, îl iubește pe Rebengiu — care e ofițerul recruta — și se înrolează pentru el în armată, zdrobind inima Tatianelei kchel, jună nevinovată, căreia i s-au aprins călcâiele după chipeșul soldațel (în care n-ar bănuși în ruptul capului o consoră).

— E, dacă nu mă înșel, prima dată cînd ai jucat un rol de epocă, Irina?

— Da, numai că Valeriu Moisescu (și trebuie să-ți spun că are la repetiții o fantezie și un haz nebun, și ne uimește mereu cu icoana culturii a comicului de epocă pe care o posedă) a dezbrăcat piesa de toată dantela și plumajul epocii, rupînd frazele cîntate și aruncînd floricelele de gest. El spune, prin această piesă a unui englez de acum două sute de ani, tot ce are de spus un om de azi împotriva militarismului. Iar rolul meu mi-e foarte parte la îndemînă pentru că eroina lui Faruhar are, dacă vreți, toate datele fetei moderne de azi: e directă, dintr-o bucată, generoasă, fără prejudecăți de epocă sau provincie... E un fel de Viola, de Rosalinda, și nu numai pentru că uzează, ca și ele, de travesti, ci pentru că fac parte din aceeași familie de pirit.

ÎNLĂNTUIȚI ÎN „DANSUL MORTII”

Încercăm să socotim — împreună cu Fory Etterle — de cînd nu s-a mai jucat un Strindberg pe scenele bucureștene: maestrul nu-și amintește vreun titlu, de 40 de ani de cînd face teatru (Fory împlinește 40 de ani de teatru? Cifra mă uluiește, e de necrezut!), eu parcă îmi aduc aminte de cuvintele inflăcărâte ale unui poet care elogia tinerețea artistică a Didei Solomon-Calimachi și creația ei din «Domnișoara Iulia». Deci suedezul acesta straniu, chinuit, bolnav de nervi și genial, este destul de puțin cunoscut la noi ca dramaturg; și iată că acum Teatrul «Bulandra» ne anunță celebrul «Dans al morții» (scris în primul an al secolului) cu o distribuție de prima mînă: Ileana Predescu, Fory Etterle, Ion Besoiu, și în regia unui oaspete al teatrului — regizorul Ianis Veakis.

— Rolul dv., maestre, a figurat în repertoriile marilor actori, l-au jucat Laurence Olivier și Jean Vilar...

— Ceea ce e în măsură să-mi amplifice emoțiile, credeți-mă. Un mare autor, un mare rol îți cer totdeauna totul, tu vrei și crezi că li-l dai, pentru că gîndești bine și simți totul în tine; dar cînd te afli pe scenă vezi că nu iese totdeauna cum ai dorit... «Dansul morții» de pildă îți pune problema intensității, a temperaturii înalte la care trebuie să trăiești tot timpul. Cunoști, desigur, piesa: e o crîncenă «luptă a creierilor» între doi soți aflați la nunta de argint, care au ajuns la o exasperare a sentimentelor, care se detestă reciproc și vor fiecare să-l înfrîngă pe celălalt, să se hrănească din celălalt. Toată piesa lui Strindberg se consumă la o intensitate de o rară vehemență și cruzime.

— Și cum vă simțiți, maestre, trăind această sumbră tensiune permanentă? Bănuiesc că nu poate fi prea comod, oricît e de «teatru».

— Știți, se întîmplă în piesa aceasta ca și în viață: în momentul celei mai apăsătoare încordări izbucnesc situațiile grotești, comice, care te relaxează o clipă și pe tine, actor, și publicul. Iar problema rolurilor care nu se pot numi simpatice (veche pentru mine, care l-am făcut și pe Iago, și pe Franz Mohr, și pe Filip), problema rolurilor feroce, nu presupune de loc o azeziune morală, ci doar una estetică: să știi că urîtul etic — cînd emană de la o mare personalitate — poate exercita o fascinație artistică la fel de puternică ca și sublimul. Și-i pune actorului probleme de înalt profesionalism.

LUCIDITATEA SACRIFICIULUI

Meșterul Manole va fi (în piesa lui Blaga montată la «Giulești») Silviu Stănculescu; era de așteptat. Mira, nevasta credincioasă a meșterului, va fi Mariana Mihut. Fata aceasta care pare cînd un ied zvăpăiat cînd o făptură diabolică, joacă totul, dar absolut totul — și dramă, și melodramă, și comedie, și vodevil dezlîntuit — cu egală voluptate și forță. De ce nu s-ar simți la îndemînă și într-un poem dramatic de esență filozofică?

— Textul lui Blaga e fascinant la lectură: e poezie pură. Dar textul acesta trebuie spus, trebuie comunicat simplu, omenește, de pe scenă, și treaba aceasta e foarte grea. Mira e o țărăncă care rostește niște lucruri poetice într-un limbaj țărănesc — acest complicat adevăr scenic îl caut eu acum. E nevasta meșterului, nevasta pe care el și-a ales-o cu ochii deschiși, și are aceeași forță interioară, aceeași credință mistuitoare, aceeași luciditate ca și el. În primul act, Mira e aceea care se împotrivesc «duhurilor» ce cer marea jertfă omenească: are un fel de

monolog pentru care Dinu Cernescu a avut o idee formidabilă, mi se pare mie, aceea de a-l rosti în ritmurile unui dans-încantație, într-o legănare dureroasă, încrîncenată. Apoi însă, cînd înțelege că ea este sortită a fi jertfă, că de ea depinde terminarea bisericii, acceptă, cu luciditate calmă, sacrificiul, miînd chiar ignorarea adevărului, pentru a ușura dramatica misiune a meșterului Manole.

— Și după această premieră — pe care o sperăm cu adevărat festivă pentru (în sfîrșit!) redeschiderea sălii «Giuleștilui» — vă vom mai vedea și în altă piesă?

— Pe urmă o să mă amuz și o să mă destind alături de Suzon în «Nunta lui Figaro», o Suzon pe care o vreau o țărăncuță sănătoasă, isteată și, dacă se poate, și frantuzoaică... Iar apoi... Ei, mai apoi, poate-poate, nici nu îndrăznesc să visez, poate voi juca în «După cădere» de Arthur Miller.

LOVITURA CEA MARE A „CROITORILOR DIN VALAHIA”

Mai e oare necesar să fac prezentările? Nu știu sigur: în lumea teatrului Alexandru Popescu e binecunoscut, dar poate mai puțin (deocamdată) în cea a publicului. Anul trecut i s-au prezentat, într-un efemer spectacol experimental al Teatrului Mic, piesele «Cochilie de melc» și «Petecul de cer». Teatrele de păpuși i-au jucat pînă acum vreo cinci piese. Dar spectatorii, îi știți cum sînt, așteaptă «lovitura» cea mare ca să înregistreze pe de-a-ntregul prezența unui nou dramaturg. Iată că a venit momentul: «Croitorii cei mari din Valahia» au primit Premiul special al juriului la concursul de dramaturgie pe anul

Dorin Varga

Irina Răchiteanu

Gilda Marinescu

1968. Teatrul de Comedie se oferă să fie nașul piesei, dacă nu cumva înaintea premiei sale nu vor fi gata spectacolele din Tg. Mureș, Satu Mare, Sibiu. Titlul piesei are un parfum de epocă, dar să nu ne lăsăm păcăliți de limbajul arhaic:

— Piesa mea se subintitulează «O istorie apocrifă în cinci părți și un epilog»; din capul locului anunț deci că nu e vorba de istorie propriu-zisă, ci de modul în care se reflectă gândirea și comportamentele noastre contemporane vizavi de particularitățile destinelor istoriei noastre.

(Piesa am citit-o, a publicat-o revista «Teatrul», dar să lăsăm autorul să ne prezinte eroii săi.)

— Acești mari croitori întrușchipează — sau, mă rog, am dorit eu lucrul acesta — geniul poporului nostru, care iubește frumosul și arta, poate, zic eu, mai mult ca alte popoare. În piesa mea e vorba de un călugăr-poet care cere hîrtie pentru a-și scrie stihurile, fiindcă îi e frică de uitare — noaptea veșnică a memoriei. E vorba de un sculptor care cere un stejar înalt pentru a sculpta în el nesfîrșitul. Și mai e vorba de un croitor care aduce în dar vioievozilor din secolul 14 niște haine croite și cusute după moda noastră. Ce se întîmplă cu ei, să lăsăm Teatrului de Comedie dreptul de a istorisi publicului...

**„CÎND REPET,
MĂ SUFOC...”**

S-a dus vremea falnicilor juni-primi, cînd ajungea un dram de talent la ocaua de mușchi bine instalați și la un «smile» bine plasat (deși, să nu generalizăm tovarășii!). În orice caz, există acum un loc bun sub soare — și în teatru — pentru băieții de tip Belmondo, pe care tatăl ceresc nu i-a înzestrat apolonic, ci mai pe dinăuntru, mai adînc, cu lucruri mai de soi. Pe Virgil Ogășanu — Belmondo

al nostru, cum zice garderobiera — hainele flutură ca pe un umaraș, părul se învîrtește după legi proprii, obrazul triunghiular se înșurubează pe un gît subțirel; dar e de ajuns să scoată șapte vorbe șoptite, să filfie o dată prin aer mîinile sale lungi, să i se aprindă obrazii de sfoșenie, ca să-ți dai seama că farmecului lui nu-i poți, pur și simplu, spune pe nume. Cu trei roluri a cucerit în două stagiuni Bucureștiul, și iată-ne acum gata să-l iscodim, să aflăm, să scriem, «ce pregătiți pentru stagiunea actuală, maestre?»

— Choubert, din «Victimele datoriei» a lui Eugen Ionescu... este... o știu bine... o îndrăzneală prea mare să aspir la el, dar iată... păcătuiesc și aspir. Nu e un personaj anume, ci toate personajele posibile la un loc (și poate, în primul rînd, Eugen Ionescu însuși)... (Ogășanu se încălzește): Choubert trăiește toate situațiile, toate vîrstele, nu e nici bun, nici rău, fiind de fapt și una și alta, încearcă să zboare, dar tocmai cînd e sus, cei din jur, nevasta, îl trag de pulpana hainei și omul meu se prăbușește nu în știuta mocirlă, ci într-un biet coș de hîrtii. În piesa aceasta aspră, dură, necruțătoare, Eugen Ionescu înecă tragicul în comic, invers de cum procedase în «Scaunele». Choubert descoperă la un moment dat, cu stupeoare, cu furie, că a îmbătrînit și vrea să-și ia o mică revanșă, să se detașeze de prozaimul vieții, să se înalțe, dar își dă brusc seama că îi e frică, că nu are nici curajul, nici forța și atunci se tîrăște... Credeți-mă, cînd repet, mă sufoc... Cu pictorul din «Meteorul» lui Dürrenmatt, e mai ușor: pictează numai nuduri — mai exact, numai nudul soției sale — și nu apucă să-și dea seama cît e de jalnic de netalentat pentru că moare în actul II...

DE-A PIEILE ROȘII

Dorin Varga se joacă de-a pieile roșii. Are o perucă neagră cu peze înfipte în creștet. E cînd indianul bun — Ochi de Potirniche,

cînd cel rău — Ochi de Linx. Nu știu dacă trage cu pistolul sau cu săgeți otrăvite: recuzita nu e gata.

— Ehee, unde sînt zăpezile și furiile pustiitoare ale «Loviturii» de anțărț, și anteriul solemn al lui Roșca, și rolurile istorice ale lui Cuza și Rosetti din «Fotografiile mișcate»... Anul trecut ai fost, Dorin Varga, marea vedetă a pieselor puternice, și acum pășești în noua stagiune în pas de... western parodiat?

Varga mă liniștește pe loc:

— În schimb, voi fi curînd — dacă piesa lui Omescu «El și celălalt» va intra în repetiții — Isus Cristos în persoană. S-ar putea să joc apoi în «Procesul» lui Kafka. Se compensează, nu credeți?

Îl asigurăm pe Dorin Varga că am glumit și că nu avem nimic — ba dimpotrivă — împotriva comediei. Mai ales cînd e și un soi de western, cînd se cheamă «Vijelie în crenșile de Sassafras» și a făcut succes mare la Paris cu Michel Simon în personajul pe care îl va întrușchipa la noi, cu știutul său haz bonom, Sandu Sticlaru: garanție dublă. Și nu numai. Dorin Varga ne asigură că și rolul său dublu oferă un material scenic copios deși, făcut absolut în alb și negru, respectă cu sfințenie schema sărăcuță a personajelor clasice ale western-ului. Regizorul George Rafael repetă cu echipa sa serios, grav, tocmai pentru a putea rîde la urmă și mai bine.

Cum se vede totuși, destinul spectatorului de azi e pecetluit: dacă a ieșit cu nervii tari din iureșul western-urilor cinematografice de peste vară, cow-boy-ii, pistoalele și pieile roșii îl așteaptă toamna, la ușa teatrului.

**PRIMUL ALBEE: LA
TEATRUL „NOTTARA”**

Deși ni se promisese, parcă, de către un alt teatru, și tot pentru stagiunea în curs,

«Cui i-e frică de Virginia Woolf?», primul spectacol Albee pe care îl vom vedea la noi va fi «Echilibrul delicat» la «Nottara». Distribuția lui Dan Nasta era previzibilă, deși într-un fel cutezătoare: un Albee nu putea fi reprezentat pe această scenă fără George Constantin, Liliana Tomescu și Gilda Marinescu, deși toate cele trei personaje din piesă sînt vîrstnice și vor pretinde, toate compoziții. E totuși interesant să vezi actor tineri în roluri pentru care gîndul te-ar fi dus imediat la Aura Buzescu să zicem...

— Eu intru, în general, greu în rol, imi parcurg încet și timid primele etape, așa că poate nu sînt tocmai eu cea mai indicată pentru un interviu, încercă să se refuz Gilda Marinescu.

Nu vă pretindem să ne jucați rolul, ci doar să schimbăm cîteva idei despre lume aceasta a piesei lui Albee. Știm că e o lume care «trăiește într-un ocean al incertitudinii», care, abhoră adevărul, care e stăpînit de inerție și teamă, și evită cu orice pre izbucnirile, deși trăiește tot timpul tensiunii, ca pe un vulcan.

— Da, în piesa aceasta toată lumea s'urăște de moarte, toată lumea e pe cale de o mărturisă, dar toată lumea se oprește exact în momentul critic. De vină sînt eu Agnes, stăpîna casei, care nu are altă religie decît cea a aparanelor salvate, alt feteș decît cel al principiilor frumoș enunțate și alt pasiune decît cea a discursurilor morale. Un personaj complex (are 57 de ani), covîrșitor, care mă înfricoșează. Dar mai interesantă încă mi se pare Claire, sora mea, sir gura persoană lucidă și curajoasă din casă curajoasă, desigur, pînă la un punct, și în punctul acela se înecă în alcool. Sînt absolut convinsă că Liliana Tomescu va face o creație mare în acest rol; și cînd o ai pe ea în dreaptă și pe George Constantin în stînga, cînd joc un text de Albee, ai toate motivele să te și bucuri, să te și sperii, să te îndoiști de tine și să ai încredere.

Rodica Tapalagă și Aurel Cioranu

VORBESTE HECUBA

Venind spre Național, la întâlnirea fixată cu Irina Răchițeanu pentru a sta de vorbă despre rolul ei din «Troienele», mă gândeam că de potrivită e această actriță pentru rolurile clasice din tragedia elină. Și, dintr-o dată, mi-am dat seama că Irina Răchițeanu se află la primul ei asemenea rol, că Naționalul află, de câțiva zeci de ani încoace, la primul asemenea spectacol. E o constatare pe care nu o poți dezbrăca de o anumită amărăciune...

— Firește că, înainte de Hecuba, aș fi dorit să fiu Fedra sau Medeea. Dar să nu supăr pe nimeni și să recunosc că nu sînt mai puțin fericită cu Hecuba: e o nevoie interioară a oricui actor de a se întâlni, pe oricare din etapele evoluției sale artistice, cu aceste personaje de umanitate tragică care sînt personaje antice grecești. Iar Hecuba are toate trăsăturile lentilei tragismului, ea întruchipează durerea omenirii întregi, ea plînge pe toți fiii și toți bărbații pierși în catastrofele Lumii. Vă dați seama câte rezonanțe actuale străbat în miezul piesei pînă la sensibilitatea — aumatizată de cel puțin cele două războaie mondiale — a omului din secolul nostru.

— De altfel, adaptarea lui Sartre după «Troienele» lui Euripide, pe care o jucați, este îndeletnicit tocmai cu acest lucru: să ducă tragedia antică cît mai aproape de înțelegerea și vibrația emoțională a spectacolului modern.

Din aceeași pricină și spectacolul lui Mișon Niculescu se va întoarce, ca mijloc artistic, mai puțin la sursă, deși regizorul e familiarizat cu spectacolele clasice grecești, văzute la festivalurile de la Epidaur, și noi toți în urmărit formidabilele trupe grecești care ne-au dat, aici, în București, strălucite lecții de teatru clasic. Dacă e să facem o apropiere de stil, de concepție, poate ne vom învecina mai mult cu ceea ce a făcut Kakoyannis în filmul «Electra»...

ADEVĂRURILE TARI ALE UNEI ROMANTE

Citită pe deasupra, «Melodia varșoviană» a lui Leonid Zorin e o piesă-romanță, un vals trist și duos, o piesă a unei iubiri romantice și a unei despărțiri sfîșietoare.

Citită cu ochi de actor, se arată a fi ceva în plus: o piesă cu doar doi actori în scenă, cu trei întâlniri de dragoste la trei vîrste diferite, cu trei despărțiri dureroase. Cu alte cuvinte, ocazia unui recital actoricesc, ce nu trebuie de loc pierdută. Dar Rodica Tapalagă și Aurel Cioranu — care sînt ea (o pianistă poloneză) și el (un inginer oenolog rus) pe scena Teatrului «Bulandra» — văd, împreună cu foarte tînărul dirijor al acestui duet, Ivan Helmer, mult mai mult și mult mai departe decît atât.

Rodica Tapalagă: «Melodia» aceasta nu e de loc un suspin neputincios, ea țipă din toate puterile că viața și dragostea nu au voie să se lase strivite de dogme...

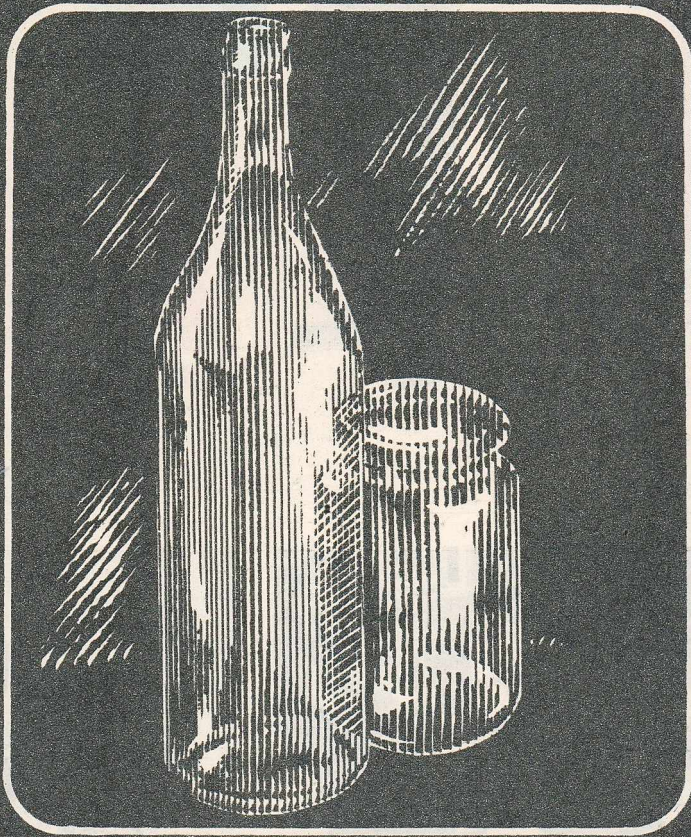
Aurel Cioranu: «Ea» este aceea care-l invită tot timpul pe «el» la libertatea spiritului, la o descătușare, ea îl cheamă și îi întinde mereu mîna și-l îndeamnă, în toate cele trei mari întâlniri din viața lor, să nu se mintă, să aibă curajul iubirii lor.

Red.: Să înțeleg de aici că «ea» e rolul mare al piesei?

A.C.: N-am vrut să spun asta...

R.T.: Dar e poate adevărat. Pentru că «el» nu are curajul să trăiască adevărat, se lasă naclăit în conformisme, se amăgește cu vorbe de-a gata și aproape că nici nu e capabil să înțeleagă că, o dată cu dragostea, i-a fost ucisă și personalitatea. Pe cînd «ea» are tot timpul luciditatea dramei lor, drama unor vieți în care succesele de carieră nu pot de fel compensa ratarea vieții personale.

Valorificați sticlele și borcanele din gospodăria dumneavoastră prin

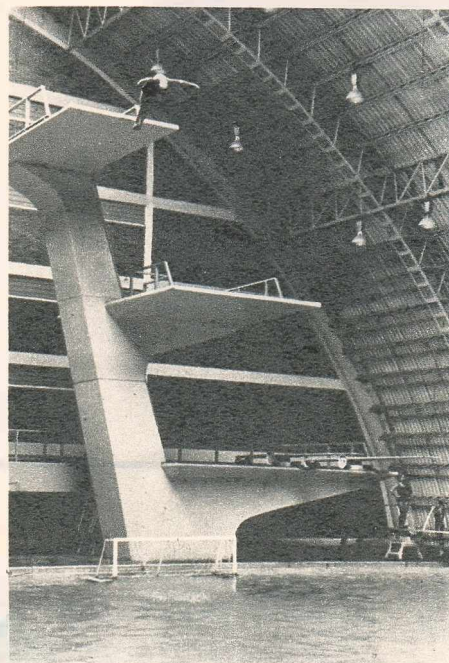

CENTRELE DE ACHIZIȚII IRVA, MAGAZINELE „ALIMENTARA” ȘI ACHIZITORII CE LE RIDICĂ DIRECT DE LA DOMICILIU

▲ Candidații olimpici români vor avea în capitala Mexicului o garderobă personală nu prea originală dar variată. «Casa de mode» din București este autoarea costumelor confecționate pentru olimpici.

În stînga fotografiei, uniforma de paradă a sportivelor: taior alb din stofă de lînă, bordat cu motive naționale, bluză cu jabou, din mătase naturală, pălăriuță, ecusonul național pe umărul drept. La mijloc, costumul de seară al sportivilor, din stofă bleumarin, cu cămașă albă și cravată cu dungi tricolore. (Aceeși jachetă, cu pantaloni gri, formează echipamentul de paradă.) În dreapta, rochia albastră din stofă de lînă (pentru seară), care poate fi purtată și ziua cu o bluză cu mâneci lungi, din șantung natural, cu motive naționale la guler, umăr și manșete.

▲ În Mexic, pregătirile pentru Olimpiadă sînt pe sfîrșite. Fotografia noastră reprezintă trambulina pentru sărituri a bazinului în care se vor desfășura probele de natație și întîlnirile de polo pe apă.

● Ca urmare a campaniei energice care se duce în S.U.A. împotriva violenței, una dintre cele mai importante rețele de magazine de jucării, Sears Roebuck (1 700 filiale), a decis să înceteze vânzarea oricărui jucării ce ar evoca războiul sau violența. O altă mare întreprindere, Meier and Co., a anulat și ea vânzarea puștilor de lemn și a pistoalelor din plastic.

● Căile ferate elvețiene au pus în circulație vagoane dancing. Atașate în special trenurilor cu turiști, acestea au scopul să facă călătoria mai plăcută, dar desigur că nu și mai puțin obositoare!

● Alergătorul negru Mathias Kaunda din Rhodesia, considerat ca unul dintre cei mai buni din lume, nu-și poate menține forma deoarece nu are concurenți de aceeași valoare care să-l stimuleze. În disperare de cauză Kaunda parcurge zilnic cele 15 mile luîndu-se la întrecere cu o locomotivă...

● Femeile trăiesc în medie cu șase ani mai mult decît bărbații. Aceasta este concluzia la care a ajuns o mare societate de asigurări din Hanovra, în urma unei statistici făcute în mai multe țări europene. Cea mai mare longevitate s-a înregistrat la femeile din Norvegia și Uniunea Sovietică, după care urmează cele din Olanda, Suedia, Franța și Danemarca.

● O comisie de cercetători ai operelor lui Shakespeare a cerut autorizarea de a deschide mormîntul celebrului poet-dramaturg, aflat la Stratford-on-Avon, fiind în posesia unor indicații că s-ar afla îngropate acolo și unele documente ce ar putea lămuri dacă toate operele atribuite marelui Will au fost scrise într-adevăr numai de el sau și de alții, și în special de Francis Bacon — cum se insinuează de cître unii cercetători.

● Cauza unui divorț pronunțat recent la Beverley Hills în California a fost un papagal care, ori de cîte ori soțul ridica tonul la soția lui, îi striga: «Ești un prost!». Totuși nu bărbatul a cerut divorțul, ci soția, care s-a simțit insultată atunci cînd acesta, scos din sărite, i-a replicat papagalului: «Da, sînt prost pentru că m-am însurat cu stăpîna-ta».

▲ Binecunoscută ca mare iubitoare de animale (vecinii spun, maniacă), Kate Ward din Camberley-Surrey (Anglia) întreține atîția cîini de toate rasele și soiurile încît numărul exact nu-l mai știe nici ea. Doamna Ward nu e totuși o femeie bogată. Și atunci, cu ce-și hrănește haita de patrupezi? Cu ajutorul colectelor publice printre concetățenii caninofili.

▲ La un concurs pentru « cea mai elegantă pălărie », care a avut loc la Londra, a fost prezentat și modelul de față. Așa-zisei pălării i s-a dat și un nume celebru: «Pasărea de foc»...

ÎN ACELE ZILE, LA MÜNCHEN... (I)

Martie-septembrie 1938. Luni care au coincis cu una dintre cele mai grave crize ale relațiilor europene, reliefind politica de incurajare dusă de puterile din occidentul Europei față de expansionismul hitlerist. După Austria, în planurile naziste venise rândul Cehoslovaciei. Încălcând cu brutalitate acordurile semnate, normele de drept internațional, Berlinul formula pretenții teritoriale față de Cehoslovacia, amenințând cu un război mondial. Londra și Parisul au favorizat practic aceste tendințe. Dintre marile puteri doar Uniunea Sovietică și-a declarat intenția de a acorda prijin în caz de agresiune.

Și astfel, la sfârșitul lui septembrie a fost semnat la München acel document nefast intrat în istorie nu numai ca un prolog al cotropirii Cehoslovaciei, dar într-un fel ca un «moto» al celui de-al doilea război mondial.

Reconstituim după documentele secrete ale arhivei hitleriste și după memorialistica politică ceastă perioadă, politica de agresiune a hitlerismului.

Provocatori din rândul populației sudete smulg stîlpii de frontieră cehoslovacă.

Nu ieșise aproape toată ziua din biroul aflat în clădirea Ministerului aerului. Dirijase prin telefon toată operația de ocupare a Austriei. Formulase ultimatumul, amenințase cu războiul, aprobase cabinetul de tranziție. Din sfert în sfert de oră avea fir cu ambasada germană din Viena. Seara, la orele 22, armata nazistă urma să treacă frontiera austriacă.

Era în ziua de vineri, 11 martie 1938. Pe agenda sa de lucru, avînd încrustată pe ea cu litere groase, aurite, cuvintele «Reichsmarschall Hermann Göring», figura încă, nebitată, următoarea inscripție: «Mastny. Să fie invitat...»

În salonul mare de lucru se aflau oficialități. Grupurile — formate din diplomați și reprezentanți ai Ministerului propagandei al Reichului — aveau aceeași temă de discuție: Anschluss. Recepția era oferită de Göring și corpul diplomatic străin era prezent, sperînd să afle ceva noutăți. Göring, considerat pe atunci al doilea om după Hitler în ierarhia nazistă, trecea de la un grup la altul urmat de o întregă suită.

La un moment dat, cerîndu-le celorlalți să nu-l însoțească, Göring s-a apropiat zîmbitor de unul dintre invitații săi. Acesta era ministrul plenipotențiar al Cehoslovaciei la Berlin, dr. Wojtech Mastny.

— Ați auzit noutatea? Trupele noastre vor intra curînd în Austria.

— Da, sînt la curent, răspunse abătut diplomatul cehoslovac.

— Vă rog, de altminteri, să transmiteți guvernului dv. că aceasta este o simplă chestiune de familie și că Germania este hotărîtă să continue față de Cehoslovacia o politică de apropiere. Aveți cuvîntul meu de onoare.

— Pot considera aceasta drept o declarație formală, d-le mareșal?

— Bineînțeles.

Mastny părăsi în grabă recepția și trimise de la ambasadă o telegramă cu inscripția «urgent» ministrului de externe Krofta...

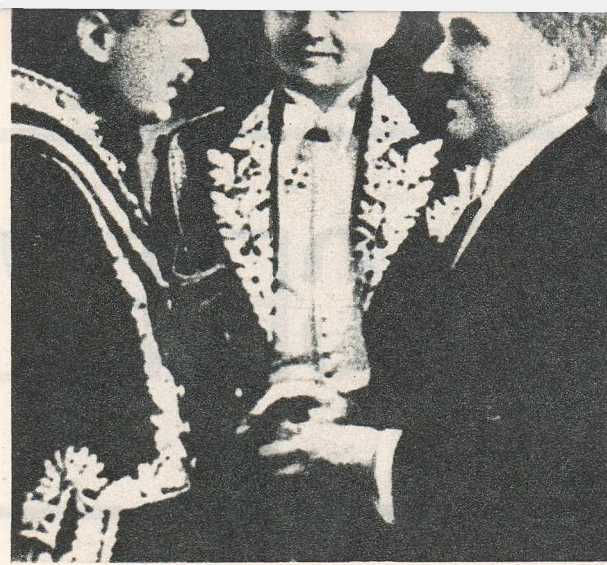
A doua zi la ora 12,30 Mastny era chemat la telefon. La celălalt capăt al firului se afla Göring, care, pe lângă reafirmarea declarațiilor sale de la recepție, îl informa că armatele germane intrate în Austria au primit ordinul formal de a se ține la o distanță de cel puțin 15 km de frontiera cehoslovacă.

În aceeași zi avea să se petreacă și un alt fapt. Predecesorul lui Ribbentrop la Ministerul de externe nazist, baronul Constantin von Neurath, numit de Hitler președinte al Consiliului secret de cabinet, l-a chemat și el la telefon pe Mastny. Conținutul mesajului său era similar asigurărilor pe care ministrul cehoslovac nu contenea să le primească.

În cercurile oficiale de la Praga, Paris și Londra, ocuparea Austriei provocase doar un val trecător de emoție. Se înregistraseră însă declarațiile Berlinului în ceea ce privește Cehoslovacia.

(Continuare în pag. 26)

IN ACELE ZILE, LA MÜNCHEN

Întrevedere între ambasadorul englez Henderson și Hitler.

La mai puțin de 10 zile după contactele lui Mastny, ambasadorul Germaniei la Londra primind din Wilhelmstrasse o telegramă cifrată, comunicată în copie la misiunile diplomatice de la Varșovia, Budapesta și București. În telegramă se menționa: «Într-o serie de cercuri oficiale din străinătate există se pare impresia că, în cursul întrevederilor care au avut loc cu ocazia acțiunii militare în Austria între înaltele personalități politice germane și ministrul Cehoslovaciei la Berlin, au fost date asigurări acestuia din urmă în ce privește integritatea Cehoslovaciei... Pentru informarea dv. și ca directivă pentru întrevederile ce le veți avea, vă rog să notați că nici o asigurare n-a fost formulată de partea germană, decât aceea că, cu ocazia acțiunii militare în Austria, frontiera cehă va fi respectată...»

Era momentul pregătirii diplomatice a așa-numitului «Caz Verde» («Fall Grün»), cum figura în planurile secrete naziste.

...Documentul datat 22 aprilie 1938 era scris de mână și semnat «Sch». Titlul suna astfel: «Rezumatul întrevederii fűhrerului cu generalul Keitel, din 21 aprilie». Schmundt, adjutantul lui Hitler, era singurul cărui i se permisese să asiste. Notele sale aveau trei capitole: a) Politică; b) Concluzii militare; c) Propagandă. Erau luate în considerare toate variantele posibile pentru punerea în aplicare a lui «Fall Grün». Documentul original de referință purtând acest nume fusese elaborat de fostul ministru de război von Blomberg la 24 iunie 1937, fiind analizat de Hitler la 5 noiembrie 1937. Indicativul «Fall Grün» avea în vedere atacarea și ocuparea Cehoslovaciei.

Să urmărim notele lui Schmundt. În primul capitol erau prezentate trei posibilități:

1. Ideea unui atac strategic brusc, fără cauză sau fără justificare posibilă este respinsă. Motivul: ostilitatea opiniei publice mondiale putând duce la o situație serioasă...

2. O acțiune urmînd unei perioade de discuții diplomatice care să ducă în mod gradat la criză și la război.

3. O acțiune-fulger bazată pe un incident (de exemplu asasinarea ministrului Germaniei în cursul unei manifestări antigermane).

Iar cîteva rînduri mai jos documentul consemna pregătirea «pentru eventualitățile 2 și 3». Pe această bază urma să fie pus la punct, în amănunțime, planul militar nazist.

CRIZA DIN MAI

Ernst Woermann, directorul Secției politice din Ministerul de externe german, după ce citi nota adresată Departamentului personalului, o semnă cu scrisul său îngrijit. Nota, precizînd că partidul sudet german (s.d.p.) era subvenționat din 1935 cu o sumă lunară de 15 000 mărci, și totodată consemnînd «creșterea activității de propagandă», cerea creșterea sumei cu 2 500 mărci lunar. Hotărîrea avea să fie luată cîteva zile mai tîrziu și așa-numitul «birou Bűrger»,

reprezentînd la Berlin partidul sudet, dispunea de la 1 august de o sumă mai mare.

Partidul sudet german și întreaga sa conducere în frunte cu profesorul de gimnastică Konrad Henlein, reprezenta în fapt agentura nazistă în Cehoslovacia. El servea drept principal instrument al intereselor naziste în țara vecină și avea să joace un rol nefast în istoria Cehoslovaciei. În esență, programul partidului sudet urmărea să asigure, sub lozincă «autonomiei» populației sudete de origine germană, dezvoltarea treptată a unei crize politice de natură să justifice planurile agresive ale lui Hitler.

— Dumneata — îi declară Hitler lui Henlein la 28 martie în prezența lui Hess, Ribbentrop și a unui reprezentant al SS-ului, obergruppenfűhrerul Lorenz — ești omul meu și vei fi miine stathalterul meu...

La întrevedere menționată, Hitler i-a cerut lui Henlein să formuleze cereri care să fie inacceptabile pentru guvernul ceh.

— Prin urmare — conchise Henlein — trebuie să avem asemenea cereri încît să nu putem obține satisfacție.

— Exact, asta vreau — răspunse Hitler.

Organizațiile pronaziste din Cehoslovacia puneau la cale din ce în ce mai multe provocări. Paralel cu aceasta, presa hitleristă ducea o violentă campanie propagandistică sub masca așa-zisei apărări a intereselor populației sudete. La frontierele țării se semnalau tot mai multe concentrări de trupe. Serviciile de informații cehoslovace erau în posesia unor știri incontestabile în această privință. Generalul Krejci, șeful Statului major general ceh, a declarat atașatului militar german la Praga că dispune de «dovada precisă a unei concentrări de 8-10 divizii în Saxonia».

Măsurile militare luate de Hitler progresau. La 20 mai Keitel i-a supus acestuia proiectul revizuit al directivelor pentru operațiunea «Fall Grün», iar la 30 mai ele au luat forma de directivă finală. Antetul documentului purta inscripția «Secret de stat militar», iar țelul acțiunii era definit în primele rînduri:

«Am luat hotărîrea irevocabilă de a zdrobi Cehoslovacia printr-o acțiune militară într-un viitor apropiat...» Termenul fixat — 1 octombrie. Urmau apoi amănunte.

MISIUNE LA LONDRA

Cum urmau să reacționeze Parisul și Londra? Comandanții militari ai Wehrmachtului, mergînd pînă la șeful marelui stat-major, generalul von Beck, aveau îndoilei asupra capacității de rezistență la o intervenție aliată provocată de atacul nazist împotriva Cehoslovaciei. Iar îndoiele erau atît de serioase, încît, în plină criză, Hitler l-a înlocuit pe von Beck cu alt militar — generalul Halder.

Totuși intuiția lui Hitler s-a dovedit în ultimă instanță mai abilă decît calculele O.K.W.

ului. Informațiile pe cele mai diferite canale — diplomatice, de spionaj etc. — înclinau spre un neamestec aliat. În plus și diplomația nazistă încuraja pe toate căile atitudinea conciliatoare a cancelarilor aliați.

Mesajele adresate de ambasadorul german la Londra, Dirksen, lui Ribbentrop aveau ca lait-motiv pasivitatea guvernului britanic. În aceeași direcție acționau și opiniile împărtășite în dreapta și în stînga de ambasadorul englez la Berlin — Neville Henderson.

În arhiva Abwehrului — serviciul de contra-spionaj al armatei naziste — se afla un raport al unui funcționar despre declarațiile făcute de către Henderson la o recepție oferită de atașatul militar britanic:

— Anglia — afirmase acesta — nu intenționează să angajeze nici un aviator sau marinar în favoarea Cehoslovaciei.

Canaris l-a informat imediat pe Hitler despre opinia ambasadorului englez.

Lady Astor, soția bancherului Astor, proprietar al ziarului «Times», era cunoscută pentru sentimentele sale filonaziste. Concepțiile sale de extremă dreaptă, ca și activitatea ei permanentă pentru o antantă anglo-germană, o plasau în epicentrul intereselor hitleriste la Londra. Salonul lady-ei Astor era locul de manifestare deschisă a politicii prohitleriste. În somptuoasa sa reședință, primul ministru Chamberlain declarase la un dejun în prezența unor ziariști americani (la mijlocul lunii mai) că intenționează să ajungă la un pact al celor 4 — Anglia, Franța, Germania și Italia.

Tot salonul ei avea să fie două luni mai tîrziu teatrul unor evenimente importante.

Lady Astor l-a cunoscut prin intermediul prietesei Stephanie de Hohenlohe pe căpitanul Fritz Wiedeman. În 1917 Wiedeman comandase în Flandra compania în care Hitler era caporal. După venirea naziștilor la putere el a ajuns unul dintre adjuncții lui Hitler.

Wiedeman și-a exprimat dorința de a-l întîlni pe ministrul de externe englez Halifax. Lady Astor a mijlocit întrevedere, care a avut loc la 18 iulie la domiciliul privat al lui Halifax. Cu toate precauțiunile luate, la 19 iulie presa a anunțat întîlnirea emisarului german cu ministrul de externe.

...Poziția engleză a evoluat treptat sub impulsul grupării progermane conciliatoare — Chamberlain, Halifax, Horace Wilson, secretarul primului ministru etc. În iulie a apărut ideea trimiterii unui mediator englez în Cehoslovacia, pentru a arbitra diferendele dintre guvern și grupul sudet. Dar în fond misiunea mediatorului, lordul Runciman, urma să pregătească și să dea «argumente» poziției oficiale a Londrei, favorabilă, tot mai deschis, unei anexiuni a regiunii sudete de către Hitler.

La 3 august lordul Runciman a fost întîmpinat la gară de oficialitățile cehoslovace. Pe peron se aflau și reprezentanți ai partidului lui Henlein.

Peste aproximativ o săptămînă Henderson i-a declarat subsecretarului de stat Woerman:

— Germania are, firește, dreptul să ia măsuri militare care îi plac, dar ceea ce îngrijorează guvernul englez este momentul ales.

Ambasadorul britanic ceruse interlocutorului său ca declarațiile să rămînă secrete.

Atitudinea engleză, ca și cea a Quai d'Orsayului au reprezentat o încurajare directă pentru politica agresivă a lui Hitler. Planurile cele mai secrete au fost transformate în materie prin diplomatică. Ribbentrop și-a anunțat subordnații că fűhrerul i-a făcut cunoscută intenția că a fixa mijlocul lunii octombrie ca dată limită pentru invadarea Cehoslovaciei.

PROLOGUL

Sfîrșitul lui august a coincis cu o campanie deschisă de ordin militar și diplomatic. Evenimentele petrecute începînd cu ultimele zile ale lunii aveau să ducă în mai puțin de 4 săptămîni la Conferința de la Műnchen, care a jucat un rol nefast atît în ce privește soarta Cehoslovaciei cît și a întregului continent european, încurjînd planurile expansioniste ale fascismului hitlerist. Un prolog al celui de-al doilea război mondial.

Însărcinatul cu afaceri german la Londra, Kordt, avu o întrevedere la 23 august cu Hora Wilson, colaboratorul cel mai apropiat al lui Chamberlain, eminența cenușie a politicii de concesiuni.

Kordt a pus punctul pe i:

— Cehoslovacia va refuza să facă concesiuni necesare atîta timp cît va crede în mod ferm că poate conta în orice împrejurări pe ajutorul celor două puteri occidentale. Încrederea în acest ajutor este după părerea mea obstacolul cel mai mare în calea unei soluții rezonabile a problemei germanilor sudet și a problemelor cehoslovace în general.

Kordt și-a dezvoltat și mai cu seamă a precizat ideea în lumina așa-zisei «experiențe istorice»

— Renașterea Germaniei și mai ales alipirea Austriei au schimbat cu totul poziția Cehoslovaciei... Este iluzoriu să-ți imaginezi că Ceh

Jodl îi supune lui Hitler una dintre variantele «C a z u l u i Verde».

vacia va putea exista ca un spin în trupul germaniei.

La sfârșitul raportului său trimis la Berlin, încercând să sublinieze audiența care s-au bucurat declarațiile sale.

Ce s-a petrecut în acest răstimp la Berlin?

La 24 august Statul major general a prezentat Hitler o notă redactată de Jodl, șeful secției operaționale din O.K.W., în legătură cu fixarea exactă a planului «Grün». Nota examina ale problemele legate de acțiunile aviației. Luftwaffe — recomanda Jodl — trebuie să se aștepte să surprindă forțele aeriene dușmane pe oportunitățile lor». Și mai departe: «Operațiunea Grün va fi declanșată printr-un incident în Cehoslovacia, care va furniza Germaniei un pretext pentru o intervenție militară. *Exercitarea datei pentru acest incident*, atât ziua cât și ora, are o însemnătate deosebită. El trebuie să aibă loc în condiții generale atmosferice care să vădă superiorității aviației».

Curtea asiduă făcută de Chamberlain lui Hitler concretiza zi de zi. Evitând în mod conștient opiniile publice, oficialitățile britanice încurajau și discutau politica hitleristă.

La 31 august, Neville Henderson, ambasadorul englez la Berlin, s-a întors de la Londra cu postul său. În aceeași seară a oferit un dîneu unor diplomați străini și unor funcționari superiori din Ministerul de externe. În timpul dîneului a avut o scurtă convorbire cu Ernst Weizsäcker, secretar de stat la Ministerul de externe, căruia i-a împărtășit opinia dominantă Foreign Office și în Downing Street:

— Aș fi foarte bucuros să pot avea o întrevedere cu ministrul de externe al Reichului sau chiar cu Führerul. Dar nu vreau să solicit o audiență și mai ales n-aș dori ca prin o vizită oficială în Wilhelmstrasse să furnizez răștile avizi de noutăți senzaționale ocazia că inventa că Londra exprimă Berlinului — că ce este absolut fals — un avertisment sau amenințare. Poate ar fi bine dacă domnul ministrul de externe ar aranja să mă poată primi

în mod discret astăzi sau mâine, indiferent unde.

În esență Henderson îl ruga pe Weizsäcker să transmită oficialităților hitleriste că Londra «a întreprins la Praga o acțiune deosebit de energică».

În favoarea cui?

Răspunsul este foarte simplu: de dragul unei iluzorii apropieri anglo-germane, Londra se situa în proximitatea poziției Berlinului.

La Paris ambasadorul german Welzeck i-a declarat în același timp ministrului de externe Georges Bonnet:

— Singura soluție satisfăcătoare a problemei cehoslovace este alipirea la Reich a teritoriilor sudete.

Bonnet nici măcar nu a ezitat în răspunsul său:

— Autonomia o dată realizată, alipirea se va face de la sine. Berlinul avea practic mină liberă.

PROTESTUL POPOARELOR

La orizont se contura cu precizie evoluția ulterioară a evenimentelor. Presa de cele mai diferite nuanțe trăgea semnalul de alarmă. La Paris, «Le Petit Parisien» scria: «După cucerirea Austriei, cea dintâi vizată este Cehoslovacia». În capitala britanică, cu excepția «Times»-ului, ziarele își exprimau îngrijorarea. «Daily Telegraph and Morning Post» scria, de pildă: «Cehoslovacia este obiectul principal al neliștii Europei».

Mitinguri antihitleriste se înregistrau în multe capitale europene: Paris-Londra-Copenhaga-Bruxelles...

La Praga, organul comunist «Rude Pravo» publica în acele zile un document al Biroului politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Cehoslovac din care spicuim: «Fiind hotărâți să sprijinim tot ceea ce poate contribui la asigurarea păcii, la garantarea deplină a drepturilor democratice, naționale și sociale ale popoarelor Cehoslovaciei, declarăm: 1) Să nu se întreprindă nimic ce ar amenința suveranitatea, integritatea și securitatea Cehoslovaciei; 2) Să nu se întreprindă nimic ce ar slăbi încrederea în acordurile cu Franța și cu Uniunea Sovietică; 3) Să nu se întreprindă nimic ce ar amenința securitatea locuitorilor cehi din regiunea de graniță, precum și a democrațiilor germani din regiunea sudetă; 4) Trebuie făcut totul pentru ca în regiunea sudetă să fie asigurată imediat ordinea democratică, pentru a se evita acte de înaltă trădare». Sub conducerea Partidului Comunist, rezistența împotriva presiunii imperialiste începe să se organizeze.

În același timp la Moscova se înmulțeau contactele dintre reprezentantul diplomatic cehoslovac și guvernul Uniunii Sovietice. Într-una din telegramele trimise Ministerului de Externe de la Praga, ambasadorul cehoslovac Fierlinger comunica: «La întrebarea ziariștilor americani, ce-și propunem U.R.S.S. să întreprindă în cazul

unui atac împotriva Republicii Cehoslovace, Litvinov a declarat ieri că ea își va îndeplini, firește, datoria de aliat». Textul declarațiilor făcute de M. Litvinov, comisarul poporului pentru afacerile externe, a fost trimis de altminteri ulterior guvernelor mai multor țări printre care Marea Britanie, Franța, Statele Unite și Cehoslovacia, el reafirmând ideea pe care o anunțase Fierlinger la Praga. Cu numeroase prilejuri înalți reprezentanți sovietici, presa, reprezentanți ai opiniei publice denunțau planurile imperialiste față de Cehoslovacia.

...București. O broșură tipărită în condițiile grele ale ilegalității. «După Austria, Cehoslovacia» era ideea principală a acestei lucrări, apărute în iunie 1938 și purtând inscripția «Editura Partidului Comunist Român»: «După ocuparea militară a Austriei, Germania hitleristă se pregătește de noi atacuri, de noi cuceriri. Mijloacele și căile vor fi diferite. Scopul — același: subjugarea economică și politică a tuturor țărilor și popoarelor care trebuie să fie înhămate la carul marelui capital și al marelui finanț german...» Proclamând că «soarta României și a tuturor țărilor de pe valea Dunării este strâns legată de soarta Cehoslovaciei», documentul Partidului Comunist Român a chemat întregul popor «să sprijine efectiv Cehoslovacia în lupta de apărare a integrității ei naționale și a independenței sale».

Nu era de altfel prima luare de poziție asupra acestei probleme. În aceeași vară a anului 1938, Partidul Comunist Român a trimis o telegramă Partidului Comunist din Cehoslovacia în care își declara hotărârea de a mobiliza masele populare din întreaga țară «pentru apărarea popoarelor din Cehoslovacia împotriva atacului hitlerist».

PRIMUL MINISTRU ENGLEZ ÎN GERMANIA

Berghof. Reședința personală a lui Hitler. Aci erau deseori convocați militarii și diplomații pentru conferințe asupra planurilor curente. La 3 septembrie, la Berghof, în jurul mesei de lucru din camera hărților, se aflau Hitler, generalul von Brauchitsch, generalul Keitel și adjutantul lui Hitler, Schmundt.

Stenograma consemnează:

Von Brauchitsch: unitățile de campanie se vor pune în marș la 28 septembrie. Din acel moment ele vor fi gata să intre în acțiune.

Hitler: trupele să fie adunate la o distanță de două zile de marș. Să se asigure pretutindeni camuflajul manevrelor.

Dar manevrele n-au putut fi camuflate. Statul major francez a aflat prin serviciile de informații — Biroul 2 al armatei — despre mișcările de trupe germane. Contramăsuri n-au fost însă luate. Dispozitivul german sugera aproape de la sine că atacul preconizat urma să se desfășoare în direcția Olmutz și Brunn. În noaptea de 9 spre 10 septembrie la Nürnberg a avut loc o nouă reuniune militară, într-o componență mai largă, prezidată de Hitler, care a stabilit misiunile concrete ale fiecărei armate.

La 13 septembrie ambasadorul englez a cerut să fie primit de urgență la Ministerul de externe. În lipsa lui Ribbentrop, aflat la München, l-a primit același Weizsäcker. Henderson i-a înmînat o telegramă urgentă primită la ambasadă. Ea era adresată lui Hitler și semnată de Chamberlain:

«Situația politică agravându-se, vă propun să vin să vă văd imediat, pentru a încerca să găsim o soluție pașnică. Propun să sosească cu avionul și să sint gata să plec chiar mâine».

A doua zi dimineața Hitler era informat prin intermediul lui Ribbentrop căruia i-a parvenit la München mesajul. Spre prînz, în jurul orei trei, Ribbentrop a anunțat Berlinul că Hitler este gata să-l primească pe premierul britanic la 15 septembrie. Locul întâlnirii — Berchtesgaden, aflat la 10 ore de drum de Londra: 7 în avion și 3 cu trenul. Aceasta urma să fie prima călătorie cu avionul a lui Chamberlain care avea în acel moment aproape 70 de ani.

Convorbirea dintre Chamberlain și Hitler s-a desfășurat în biroul aflat la etajul al II-lea al reședinței de la Berchtesgaden.

Notele asupra întrevederii au fost luate de interpretul lui Hitler, Schmidt. Ele reprezintă un text voluminos, de peste 20 de pagini dactilografiate. Schmidt, care după război și-a scris memoriile, a consemnat în notele marginale starea de oboseală extremă a premierului englez.

Inițial, dialogul a cuprins generalități, de ambele părți vorbindu-se mai mult despre trecut decît despre viitor. Au fost evocate ideile unei colaborări anglo-germane, dar foarte curînd discuția s-a oprit asupra scopului principal: criza în relațiile cu Cehoslovacia. Ca de obicei Hitler a rostit un lung monolog din care n-au lipsit nici invocarea destinului, a istoriei, a «sentimentelor umane», a «drepturilor» Reichului. Toată politica Germaniei era — după spusele sale — pătrunsă de cele mai bune intenții:

— Nu sînt adevărate reproșurile ce mi se fac în Anglia că pofta vine mîncînd și că de cîte ori am atins un țel formulez noi cereri... Nu, eu voi găsi cu orice preț mijlocul de a permite celor trei milioane de germani din Cehoslovacia reîntoarcerea la Germania. Voi accepta orice război, îmi voi asuma chiar riscul unui război mondial.

Chamberlain l-a ascultat cu multă atenție. Și se pare — iar documentele secrete de arhivă o confirmă — că el *venise pregătit* pentru a cădea de acord asupra acaparării de către Hitler a regiunii sudete:

— Dificultățile vor înceta oare o dată cu întoarcerea la Germania a celor 3 milioane de sudete?

Hitler a evitat răspunsul, care era esențial. Și aceasta deoarece în planurile naziste regiunea sudetă era doar o parte a întregului scop urmărit. Pînă la urmă din tonul și starea de spirit a interlocutorului său a dedus c-ar fi mai bine să adopte o poziție de forță totală:

— După toate probabilitățile Cehoslovacia va înceta să existe într-un interval de timp oarecare...

Unii istorici afirmă că întrevederea de la Berchtesgaden poate fi asemuită cu un dialog al surzilor. Comparația nu este reală, întrucît Hitler și-a văzut aprobate pretențiile sale. Ideea în sine a *acaparării regiunii sudete* fusese recunoscută. Rămînea doar problema *modalității*. Londra, ca și Parisul, preferau ca totul să se soluționeze pe cale diplomatică pentru a nu trebui să-și onoreze (mai ales Franța, legată printr-un tratat de Cehoslovacia) angajamentele asumate. Găsim clar exprimată această idee în declarațiile lui Chamberlain:

— Constat cu satisfacție că am atins, în fine, miezul întregii probleme... Personal pot declara că subscriu în principiu la o separare a teritoriilor sudete.

Chamberlain a părăsit Germania căzîndu-se de acord asupra a două probleme: 1) un demers comun ultimativ anglo-francez la Praga pentru cedarea zonei sudete; 2) o nouă întrevedere a celor doi oameni politici, tot pe teritoriul german.

Pentru Hitler întrevederea cu primul ministru britanic și înțelegerea directă a stării de spirit defetistă existentă în cercurile politice din Anglia și Franța au însemnat totodată și sugerarea măsurilor următoare.

La 16 septembrie, din Wilhelmstrasse a pornit o circulară telegrafică pentru șefii misiunilor diplomatice naziste. Ea expunea *noul moment* al politicii lui Hitler:

«Führerul i-a declarat lui Chamberlain în cursul întrevederii de ieri că este ferm hotărît să pună capăt într-un mod sau altul, în timpul cel mai scurt, situației intolerabile care există pe teritoriul sudet. Nu mai este vorba de a «acorda autonomie germanilor sudeti», ci de cedarea teritoriului sudet Germaniei...».

Mai rămînea aproximativ o săptămînă pînă la sosirea lui Chamberlain.

Sergiu VERONA
(va urma)

Chamberlain și Mussolini.

LONDRA

The Royal Opera intenționează să-i propună un angajament celebrului om de teatru francez Jean-Louis Barrault, recent destituit din funcția de director al teatrului Odéon din Paris.

MOSCOVA

Ihtiologii sovietici au reușit să încrucișeze nisetrul cu morunul. Noua varietate de sturion trăiește și în apă dulce, înmulțindu-se foarte rapid.

PARIS

Ziarele anunță majorarea cu 15 la sută a prețului biletelor de cale ferată. Noul tarif intră în vigoare de la 1 octombrie.

HAMBURG

Barometrul consumului de băuturi alcoolice indică o creștere a cererii de bere și vinuri șampanizate. Firmele producătoare de băuturi alcoolice sînt surprinse de scăderea bruscă a consumului de coniac și alte băuturi tari.

LOS ANGELES

După studii îndelungate, cercetătorul american dr. Shelton Applegate a ajuns la concluzia că rechinii nu suportă carnea de... om. Așa se explică de ce, în cele mai multe cazuri, rechinii care au atacat un om în largul oceanului îl părăsesc după prima mușcătură...

KIEL

Un original muzeu pe roți circulă de câteva zile pe traseul Köln-Kiel. Este vorba de un tren special de cursă lungă, «Hanseat», care cuprinde un adevărat muzeu de artă cu vânzare. Lucrările expuse — în general pictură și grafică modernă — pot fi achiziționate «în mers» sau în timpul cît trenul staționează în gări.

BIKINI

Autoritățile americane au dat recent asigurări populației refugiate că, pericolul radiațiilor fiind înlăturat, viața își poate relua cursul normal în insulele din Bikini. «Time» recomandă totuși locuitorilor să nu consume crabi și plante comestibile, întrucît ele conțin încă izotopi radioactivi de mare nocivitate.

EVERETT

Asamblajul noului gigant al aerului, Boeing B 747, este în faza finală. La 1 octombrie avionul considerat drept cel mai mare din lume va ieși pe porțile uzinei, iar în decembrie va efectua primul său zbor.

NEW YORK

Celebra cîntăreață Elena Cernei, care de mai bine de cinci ani este «cap de afiș» la Metropolitan Opera, a sosit aici pentru o nouă serie de spectacole.

BOGOTA

Guvernul columbian a cerut posturilor de radio și televiziune să intensifice campania de alfabetizare cu ajutorul programelor speciale inițiate la începutul acestui an.

BUDAPESTA

Un grup de cercetători cosmici maghiari a reușit să transmită și să recapteze semnale radiofonice la o altitudine de 36 000 km deasupra fluviului Amazon. Acțiunea a fost efectuată prin intermediul satelitului artificial american ATS-3.

TÎRGUL JUBILIAR

Corespondență specială de la Bohumil DRDA

Timp de zece zile, marele Parc al expozițiilor, care a împlinit recent 40 de ani de existență, a cunoscut din nou efervescența specifică a târgului tradițional, aflat la cea de-a 10-a ediție a sa. 1 500 de firme din 29 de țări au luat parte la confruntarea produselor industriei constructoare de mașini în cadrul ediției jubiliare a Tîrgului internațional care, atît prin numărul mare de participanți, cît și prin importanța și varietatea exponatelor, a depășit toate edițiile precedente. Graficul ascensiunii tîrgului la consacrarea lui internațională se oglindește concludent în creșterea — an de an — a numărului de expozați: în 1959, la prima ediție, 432 firme; în 1961, un plus de 100 participanți; în 1964 se ajunge la 708 expozați, iar anul trecut erau reprezentate 1 178 firme cehoslovace și străine. Faptul că ediția jubiliară a prilejuit o participare-record, a avut desigur multiple semnificații, asigurîndu-i succesul deplin.

Organizarea specializată a exponatelor pe o vastă suprafață (75 000 mp spațiu acoperit și încă 65 000 mp în aer liber), împărțită în 12 sectoare principale, s-a dovedit nu numai practică dar și efektiv utilă, punînd în valoare fiecare exponat în parte. Pentru a se asigura condiții corespunzătoare tuturor firmelor străine expozante, administrația tîrgului a decis să extindă aria de expunere dincolo de limitele Parcului expozițiilor. Astfel, în afară de pavilioanele propriu-zise, în timpul celor zece zile cît a durat tîrgul, numeroase firme au putut expune și în incinta Muzeului tehnic, la Casa artei, la Muzeul mișcării muncito-

rești ca și la cunoscuta Casă a domnului Kunstat.

Cehoslovacia socialistă a fost reprezentată printr-o expoziție oficială în rotor mare a Pavilionului A și prin pavilion și standurile întreprinderilor de comerț exterior SROJIMPORT, STROJEXPOKOV, MOTOKOV, MERKURIA, PRGOINVEST și altele, care au prezențiat vizitatorilor produse competitive pe piața mondială.

Participînd pentru prima oară la acest tîrg cu o expoziție proprie, Republica Socialistă România (la edițiile precedente România a fost reprezentată cu ofițeri comerciale) s-a bucurat de un prestigiu succes, cu o suită reprezentativă de realizări ale industriei sale constructoare de mașini. Cu deosebit interes au urmărit zecile de mii de vizitatori evoluția giganțului F-200 aflat în stare de funcționare. A totuși camionul de cinci tone Bucegi, micul buzul TV-71, mașinile de teren M-461, și tractorul purtînd însemnele U-650. Tractorul-Brașov (3 000 tractoare de acest tip achiziționate de Cehoslovacia, vor fi vrate zilele acestea de către furnizorii români) s-au bucurat de aprecieri numeroase.

Prezența, ca invitat de onoare, a ministrului comerțului exterior al Republicii Socialiste România, Gheorghe Cioară conferit primei expoziții românești în cadrul Tîrgului internațional de la Brno plus de semnificație, onorînd totodată țara-gazdă — Cehoslovacia prietenă.

NEW YORK

ÎN DEZBATERE: TRANSPLANTUL

Corespondență specială de la Dean BROWN

Congresul mondial consacrat problemei transplantului de organe a reunit la New York somități mondiale în acest domeniu. Deși de natură strict științifică, discuțiile purtate în jurul unei teme de o atît de stringentă actualitate au găsit un larg ecou în paginile tuturor ziarelor și în general în rîndurile opiniei publice. A produs o adevărată senzație declarația făcută de doctorul Théodore Cooper, directorul serviciilor americane de sănătate publică, care a prezentat congresului date și cifre în ce privește gradul de sofisticare a grefelor în Statele Unite. «Numărul americanilor care pot deveni în fiecare an candidați la o grefă — a precizat dr. Cooper — se ridică, potrivit unei minuțioase cercetări, la 80 000, ceea ce justifică nu numai interesul viu cu care oamenii urmăresc evoluția operațiilor de transplant, dar și necesitatea unor măsuri mai eficiente (între care depistarea la timp a donatorilor de organe) pentru perfecționarea într-un timp cît mai scurt a grefelor»

Făcînd un adevărat bilanț al realizărilor de pînă acum în acest domeniu, congresul și-a concentrat în primul rînd dezbaterile asupra unor probleme capitale ca aceea a definirii morții fizice și a capacității organismului uman de a rezista unor corpuri străine, de a nu respinge organele grefate. În expunerea sa, celebrul dr. Norman Shumway, autorul unei tehnici proprii de transplanturi cardiace, a indicat limitele aplicării terapiei corespunzătoare. El

a precizat că grefele pot deveni fatale cazurile cînd organele învecinate u inimii bolnave s-au adaptat condițiilor normale și îndelungate de funcționare acesteia. Dr. Shumway a citat cazul pacientului Joseph Rizer, care a succumbat de trei zile de la efectuarea unui transplant cardiac numai pentru că plămîinii săi, dapați la regimul afecțiunii cordului, au fost în măsură să asigure cantitatea oxigen necesară singelui.

Dr. Mathé (Franța) a expus problema pe care le ridică încă grefa de mîd osoasă, o operație dintre cele mai dificile. La rîndul său, un alt savant francez, prof. Jean Hamburger, a prezidat, într-o sesiune specială, discuțiile în jurul mecanismului de respingere a grefei de rinichi.

După îndelungi dezbateri, participații la congresul de la New York au ajuns la un acord în ce privește definirea morții fizice. Ei au stabilit că factorul determinant trebuie considerat încetarea funcțiilor cerebrale, constatată printr-o encefalogramă. Comentînd faptul, cercurile de știință și presa remarcă absența oricărei precizări cu privire la consecințele ordin juridic și moral pe care le implică această hotărîre. Oricum însă, congresul mondial, ținut aici în septembrie, reprezintă nu numai un bilanț și o etapă, dar un element deschizător de perspective în lupta pentru înlăturarea tuturor barierelor care stau încă în calea transplantului de organe.

DIALOG COSMIC

O știre verificată, aparținînd unor competențe exemplare, într-unite într-un congres purtînd un gir prestigios, comunica, deunăzi, lumii un fapt de o semnificație, am convingerea, esențială. Obiectele — farfurii, tuburi, conuri sau sfere — de origine extraterestră — sînt, se spune în comunicat, o realitate indubitabilă, vehiculele respective fiind populate de ființe inteligente, binevoitoare și pașnice, care încearcă să intre în relații cu pămîntenii pe cale telepatică. Vestea, cum zic, mă uimește pînă la stupefacție. Nu mă tulbură existența farfuriei în sine, nu mă neliniștește inițiativa ființelor astrale de a ne face, inopinată, vizite, nu mă surprinde spiritul lor de profundă civilizație. Era de așteptat. Mă pune în stare de alarmă ultimul amănunt: colegii noștri veniți de la câteva milioane de ani-lumină distanță încearcă să stea de vorbă cu noi pe cale telepatică. Deci nu pe sistemul știut, cunoscut și, e adevărat, completamente compromis al vorbirii. ci

pe drumul transmiterii gîndului de la distanță.

Și atunci stau și mă întreb, zvrîlit în cea mai neagră torpoare melancolică: vom reuși vreodată să recepționăm gîndurile lor, să le răspundem și să ne înțelegem? Fiindcă, iată, locuim pe această planetă, se pare, de câteva zeci de mii de ani, vorbim de tot atîta vreme același grai omenesc și nu ne înțelegem, din nefericire, întotdeauna. Atunci cum o să surprindem gîndurile celor ce vin de dincolo de Marte sau Venus, din galaxii misterioase pînă la care abia ajunge, umilit, gîndul nostru pămîntesc și infim?

Nu, n-am nici o îndoielă, șansele ca telepatia cosmică să reușească sînt minime. Și, atunci, ce ne facem dacă se supără pe noi ființele venite în farfurie? Dacă ne iau în furcă și griji terestre se mai adaugă una: ce se întîmplă în cosmos, cînd pe planeta noastră le-am aranjat pe toate.

Aurel BARANGA

BONN. Prima prezență în R.F.G. a piesei sovietice «Umbră» de Evgheni Șvart este pusă în scenă de regizorul David Esrig (al doilea din dreapta) de la Teatrul de Comedie din București.

COMENTARIU

opțiuni britanice

de Silviu BRUCAN

Blackpool este o frumoasă stațiune britanică, cu o vestită plajă, înnoată mai des decât însoară, pe care activiștii laburiști o vizitează de două ori în luna septembrie — în primele zile ca sindicaliști la congresul anual al trade-unionurilor și în ultimele zile ca participanți la conferința anuală a partidului lor. Dat fiind că pe litoralul britanic septembrie nu este mai ploios decât august, aranjamentul a fost socotit atât de ingenios încât a devenit tradiție britanică, ceea ce l-a situat mai presus de orice reproș.

Se pare însă că anul acesta Blackpool n-a prezentat o atracție atât de irezistibilă și că mulți dintre liderii laburiști ar fi preferat să rămână la Londra. Presa engleză a publicat numeroase articole cu ocazia a ceea ce se numește midterm — jumătatea mandatului guvernării laburiste, și nota dominantă n-a fost excesiv de entuziastă. Comentatorii care țin să fie obiectivi recunosc că Anglia s-a aflat în ultimii ani în fața unor opțiuni majore și că, oricare ar fi fost guvernul care ar fi trebuit să ia decizia în privința lor, nu ar fi avut zile ușoare.

Într-adevăr, adaptarea de la rolul mondial pe care-l impunea cel mai întins imperiu colonial la o politică limitată de noile dimensiuni și posibilități ale Britaniei de astăzi a constituit o «tragică reevaluare» în sensul celui mai propriu. Procesul de ajustare a fost agravat și totodată accelerat de o criză financiară al cărei sfârșit nu este încă vizibil la orizont.

În această situație, guvernul Wilson a adoptat o serie de hotăriri care marchează reorientarea strategică a Angliei. Faimoasa prezență «la est de Suez» este redusă treptat, bazele din Aden, Singapore, Malayaia urmează a fi desființate până în 1971, comanda unor avioane cu rază mare de acțiune F-111 destinate acestor misiuni a fost anulată. Ponderea «relațiilor speciale» cu Statele Unite cit și a Commonwealth-ului în politica externă britanică a scăzut în favoarea orientării hotărâte spre Europa, chiar dacă cererea de admitere a Londrei în Piața comună s-a lovit pînă acum de opoziția franceză.

Aceste decizii, care în condiții normale ar fi fost salutare pentru politica britanică, s-au împletit și complicat însă cu o serie de măsuri nepopulare dictate de situația economiei și finanțelor. Confruntat cu o balanță de plăți deficitară și cu presiuni inflaționiste, guvernul britanic a recurs la rețeta deflaționistă curentă în Occident: reducerea creditelor, înghețarea salariilor, tăierea cheltuielilor sociale. Spre deosebire însă de alte țări, ca Italia, R.F.G., rețeta nu s-a dovedit eficientă și devalorizarea lirei sterline a devenit inevitabilă în 1967. De atunci, poziția lirei este menținută cu ajutorul creditelor masive acordate de băncile centrale occidentale, dar măsurile drastice adoptate în continuare de guvernul britanic în vederea echilibrării balanței comerciale, a reducerii consumului intern, a sporirii productivității și competitivității industriei britanice nu au dus încă la expansiunea economică așteptată și făgăduită.

Congresul sindicatelor a reflectat nemulțumirea muncitorilor — care în acești ani au «strîns cureaua» — față de politica de austeritate, față de creșterea șomajului și a costului vieții. Observatorii sînt de părere că sindicatele britanice au atins limita «moderației voluntare» în ce privește înghețarea salariilor, fapt reflectat în rezoluțiile adoptate.

Conferința anuală a Partidului laburist din 30 septembrie va înregistra neîndoielosc ecoul acestei nemulțumiri, cu atât mai mult cu cît alegerile parțiale și sondajele de opinie din ultima vreme marchează o scădere continuă a popularității partidului. Deși numeroși participanți la conferință vor pune accentul pe aspecte ale politicii externe, în special pe necesitatea unei poziții categorice de condamnare a războiului dus de S.U.A. în Vietnam, problemele politicii economice și financiare vor sta în centrul dezbaterii și vor da naștere unor discuții aprinse. Dat fiind însă că politica economică actuală este insistent reclamată de finanța internațională, al cărei sprijin este indispensabil poziției lirei sterline, pare puțin probabil ca guvernul să poată recurge la o alternativă a acestei politici.

OSCOVA

MEZINUL FAMILIEI COSMICE

Corespondență specială de la agenția NOVOSTI

amilia cosmonautului Alexei Leonov, nul «pietoni al cosmosului», are un nou membru; soții Leonov au o fiică. Cum se numește copilul? Întrebare firească, dacă ne dăm seama că tatăl a petrecut circa 20 de minute în cosmos, în afara navei, nefiind tejerat decât de costumul de scafandru care era echipat. Făcînd o vizită la marinitatea în care s-a născut fetița lui Leonov, un corresponsent al agenției de presă «Novosti» a avut o convorbire cu directoarea maternității, prof. Raisa Ivanovna Ganova, doctor în științe medicale. — Înțeleg interesul pe care-l manifestă

presa pentru copiii cosmonauților — a declarat ea. Am supravegheat îndeaproape pe fetița lui Titov, pe cea a cosmonauților Tereshkova și Nikolaev și acum pe fiica lui Leonov, deși știm că în timpul zborurilor cosmonauților au fost supuși unor doze de radiații cu totul inofensive. Pot afirma cu toată certitudinea că fetițele lui Titov, Nikolaev și Leonov s-au născut și se dezvoltă perfect normal. Fiica lui Leonov a avut la naștere 3 kg 300 g, la o înălțime de 51 cm. Are poftă de mâncare și, așa mi se pare — deși deocamdată e încă greu de apreciat — că seamănă leit cu tatăl ei.

unei uzine a trustului Montecatini. Cei de la EAS (Ente aquedotti siciliani) dezînt că din cauza aceasta ar lipsi apa: «Nu lipsește apa — se afirmă — ci modalitățile de transportare, respectiv conductele. Sînt vechi, uzate, insuficiente...» În-diferent de motive, fapt este că, numai în

această zonă, 494 mii de oameni suferă de lipsa de apă. Iar în întreaga insulă, trei milioane de sicilieni — mai mult de jumătate din totalul populației — au o dotare, în ce privește canalizarea, inferioară minimumului necesar.

PARIS

AVANPREMIERĂ LA SALONUL AUTOMOBILULUI

Corespondență specială de la Jean DURAND

Ca în fiecare an, Salonul parizian al automobilului este așteptat aici ca un eveniment care consacră «linia modei» în acest domeniu, atât de bine cotoat nu numai în rîndurile automobiliștilor pasionați. De mai multe luni, marile firme franceze Renault, Citroën, Peugeot și Simca (aceasta din urmă încorporată în angrenajul american «Chrysler») pregătesc lansarea noilor tipuri de mașini cu care vor lua parte la confruntarea ce va avea loc între 3 și 13 octombrie.

Într-un moment cînd traficul automobilistic în Franța crește vertiginos — numărul automobilelor aflate în circulație fiind de două ori mai mare decît acum opt ani — salonul de toamnă vine să etaleze, cu rafinamentul specific și cu acompaniamentul publicitar corespunzător, noile limuzine și mașini utilitare care vor veni cînd să se adauge celor aproape 13 000 000 de automobile care populează azi șoselele Franței.

(Continuare în pag. 30)

ALERMO

BARICADE PENTRU APĂ

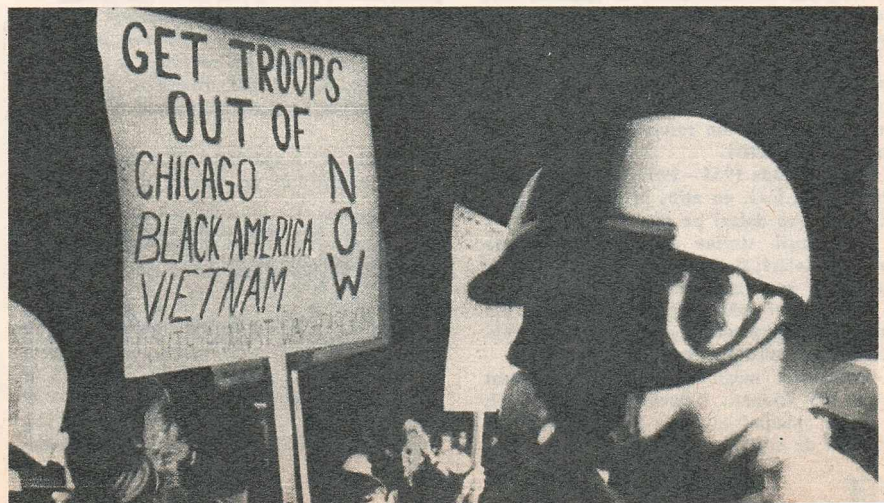
Corespondență specială de la Giacomo CORBI

ortegii formate din sute de femei și copii străbătînd străzile din Palermo cu scurte pe care stă scris: «Dați-ne apă» și «Vrem să trăim ca oamenii», baricade care în diferite cartiere pentru a împiedica traficul — iată ce caracterizează atmosfera capitalei siciliene în ultimele zile. Toate aceste manifestări sînt menite să atragă atenția asupra unei probleme care devine din ce în ce mai acută în insulă și anume lipsa apei. Au ieșit astfel în stradă locuitorii din diferite cartiere ca de la San Lorenzo sau chiar din noul centru rezidențial Falsomiele — considerate administrația comunală ca una dintre cele mai importante realizări urbane de după război. Locuitorii acestor cartiere, exasperați de lipsa apei, au mai testat și pînă acum împotriva acestei situații și li s-a promis că vor avea apă o săptămână pe zi. Dar respectarea acestei promisiuni n-a durat decît foarte puțin. Au izbucnit noi proteste la administrația comunală, dar în zadar. Și astfel s-a ajuns la

noile demonstrații, mai virulente, la baricadarea drumurilor de acces.

Lipsa apei nu e însă numai o caracteristică a orașului Palermo. La Agrigento, de pildă, acoperișurile caselor sînt ocupate nu numai de antenele televizoarelor, dar și de rezervoare de apă. Ele sînt însă mai tot timpul goale. Și aici apa apare «ca un dar divin» — cum se exprima un localnic — și, cînd începe să picure, fie ziua, fie noaptea, cine observă primul faptul aleargă prin toată casa strigînd: «vine, vine» — iar toți se reped la bidoanele sau gălețile permanente pregătite. În săptămînalul «Espresso» a fost publicată recent scrisoarea deschisă a unui compozitor de origine italiană, Luciano Berio, care trăiește la New York și care, fiind invitat să-și petreacă o perioadă a verii în mica localitate Siciliană din Sicilia, a cunoscut această tristă stare de lucruri în ce privește alimentarea cu apă. El denunță faptul că pînă și puțina apă existentă în zona Agrigento a fost cedată

CHICAGO. Demonstrație de protest împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam și a discriminării rasiale din Statele Unite.

(Urmare din pag. 29.)

Eroii principali ai Salonului automobilului vor să fie de astă dată mult lăudatul Peugeot 504, «mașinile-speranță» Renault TS și Renault 6, redutabilul Mehari lansat de «Citroën» și, în sfârșit, cele două surprize: Simca 1501 Sport și noul Simca 1000. Un interes special este atribuit de specialiști, dar mai ales de marele public, mașinii semiutilitare Renault 6, foarte asemănătoare, ca linie, cu Renault 16. Acest tip va dispune de aceeași platformă ca și Renault 4, dar va fi cu vreo 10 cm mai lung și cu 5 cm mai scund decât acesta. În ce privește motorul de 854 centimetri cubi, acesta este, după cât se pare, identic cu cel al tipului Dauphine Gordini, iar viteza: 125 km pe oră.

Paralel cu Salonul automobilului va fi deschis, tot între 3 și 13 octombrie, cel de-al treilea Salon internațional al caravanei. Principala inovație a acestei expoziții de rulote (numărul lor se ridică în Franța la 230 000) va fi prezentarea unor tipuri originale de «apartamente pe roți», care pot fi folosite în mers sau ca vile stabile pentru week-end sau pentru vacanțe întregi. Pe o suprafață de 20 000 mp (de două ori cât Place de la Concorde din Paris) vor fi expuse 960 de asemenea căsuțe mobile, iar vizitatorii expoziției ce se va deschide în parcul special amenajat de la aeroportul Bourget vor avea posibilitatea de a efectua «remorcări de încercare», înainte de a se decide asupra tipului de rulotă pe care să-l cumpere.

În cadrul acestei avanpremiere ne mulțumim doar cu atât, convinși fiind că ambele saloane vor oferi și alte elemente care să rețină atenția vizitatorilor și promițând să revenim.

O POVESTE SIMPLĂ DESPRE CEAI

Oriunde te-ai duce în vizită în China, la o fabrică sau la o comună populară, la o instituție sau acasă la un prieten, ești tratat cu ceai. Ceștile cu capac aranjate de jur împrejurul mesei sînt umplute mereu cu o infuzie fierbinte, neîndulcită, de ceai verde, cu parfum de iasomie, sau de ceai roșu, tare și reconfortant. Termosul, nelipsit din nici un cămin, menține constantă temperatura ceaiului timp de 24 de ore. În China nimeni nu bea apă rece, nefiartă. E un principiu de igienă devenit obicei.

În anii imediat următori eliberării, țărani își luau cu ei la cîmp ceaiul (sau, în lipsă, apa fiartă) în vase de lut. Dar ceaiul — sau apa — se răcea. Cu vremea, oamenii n-au mai vrut să folosească vasele de lut. Noul lor standarde de viață le permitea să cumpere termos. Producția națională era însă insuficientă pentru a face față cererii în continuă creștere. Lucrătorii de la fabrica de sticlă din Tsinan s-au gîndit că ar trebui să-și reprofileze activitatea în funcție de această situație. Întreprinderea lor luase ființă în 1952, pe baza contopirii a trei ateliere mici. În 1955, cînd colectivul ei a hotărît să treacă la producția de termos, existau două cuptoare și vreo douăzeci de mașini simple (dintre care cîteva mici nu erau în stare de funcționare), și cu ajutorul lor, dar mai ales prin muncă manuală, se produceau sticlule pentru medicamente, sticle de bere și vin, becuri. Muncitori din întreprindere s-au dus să vadă cum se lucrează la alte fabrici, ce utilaje le-ar fi necesare și au început prin a-și încropi singuri mașinile absolut indispensabile. Inițial, produ-

ceau numai interiorul termosului și învelișuri de bambus. Productivitatea era mică. Pe piață se cereau mai ale: termos metalice, dar ei nu puteau să le furnizeze. Ce era de făcut? «Tehnologia termoselor metalice e mult mai complicată — mi-au explicat muncitorii de la fabrică din Tsinan în timp ce beam ceai fierbinte din termos de cel mai nou tip produse de ei înșiși. În 1958 unii erau pesimiști, spuneau că dacă nu vom fi înzeștrați de sta cu utilaje noi nu vom izbuti niciodată să schimbăm profilul producției». Șapte muncitori dintre cei mai experimentați și-au asumat sarcina de a construi ei înșiși mașinile necesare. În lipsa unor planuri și scheme de utilaj au cercetat cu de-amănuntul strunguri și mașini similare din alte întreprinderi, și-au copiat modelele și le-au realizat cu mîinile lor. Datorită deosebitului lor talent tehnic, acest sistem empiric a dat roade dintr-cele mai bune: au construit un strung de 75 de tone și 44 de utilaje specifice. Pentru că nu aveau suficient ateliere au evacuat temporar birourile. Pentru pregătirea rapidă a specialiștilor, o serie de muncitori au fost trimiși să se califice în alte fabrici similare. Asta se întimplă prin 1958. În 1965, fabrica era în măsură să-și construiască singură mașini automate pentru producerea materiei prime și pentru alte operațiuni. Procesul de muncă a fost mecanizat și parțial automatizat. Rezultatul? În loc de 141 000 de termos, în două sortimente, cît se produceau în 1955, s-a ajuns în 1966 la o producție de 2 500 000 de termos de 15 tipuri extrem de reușite, destinate nu numai consumului intern, ci și exportului în 10 țări.

Am vizitat fabrica de termos din Tsinan anul trecut și am văzut încă o dată ce înseamnă pentru muncitorii chinezi obsesia amănuntului perfect. Orice termos, fie că va purta numele «Tamin» (după superbul lac cu izvoare din oraș), fie că se va chema «Pearl», indiferent de capacitatea lui (de la un sfert de litru pînă la 5-6 litri), de forma și culoarea lui (termose cu cioc pentru ținu pe masă, sufertașe-termos, monocrome sau cu splendide desene de aluminiu eloxat), trece printr-un sever și ireproșabil sistem de control continuu. Iată numai cîteva dintre etapele acestui control: după introducerea sticlei interioare în cea exterioară și sudarea lor, trepe o bandă pentru ca un piston să le lovească puternic spre a li se verifica rezistența. Vidul dintre cei doi perete este controlat prin efectul pe care-l exercită asupra culor flăcării unor becuri cu gaz. Urmează proba rezistenței la apă rece, apă clocotită și aer cald sub presiune. Termometrizarea este etapa următoare. Ea are rolul de controla constanța temperaturii aerului cald introdus.

Cei 729 de oameni ai muncii care lucrează în secțiile de fabricare a sticlei, prelucrare a ei și producere a învelișurilor metalice sînt mîndri de renumele dobîndit de fabrica de termos din Tsinan, atît în Republica Populară Chineză cît și dincolo de hotarele țării.

Felicia ANTIU

Însemnări

dintr-o

călătorie

în

R.P. Chineză

COMPUTER

● Bugetul poliției japoneze va fi majorat în viitorul exercițiu la 42,5 miliarde yeni. Totodată vor fi sporite, cu aproape 2 000 de cadre specializate, efectivele detașamentelor mobile de urmărire.

● Din emisiunile business-ului petrolier în Nigeria: în 1964 extracția anuală era de 5 milioane tone. În 1966 ea atinsese cifra de 28 milioane tone.

● Potrivit cifrelor oficiale, poluarea apelor în Franța crește vertiginos. În prezent, peste 7 miliarde metri cubi de apă poluată se varsă în fiecare an în ocean. Pe parcurs, aceste ape nimicesc bancuri de milioane de pești.

● În decursul ultimilor 15 ani, numai Pentagonul a efectuat comenzi militare în valoare de peste 400 miliarde dolari.

● 500 surse bogate în ape minerale oferă în Bulgaria un debit anual de miliarde litri de ape tămăduitoare. Numărul stațiilor balneoclimaterice respective trece de 50.

● Într-o peșteră din estul Nevadei, arheologii au descoperit 300 perechi de... încălțăminte, cu o vechime de 9 000 de ani. Cel puțin așa rezultă din cercetările efectuate cu izotopi radioactivi.

● În perioada 1961—1967, investițiile americane în R.F.G. au atins în medie suma de 300 milioane dolari pe an.

● Investiții străine în Canada: 40 de miliarde dolari; fiecare a cincea întreprindere canadiană este controlată de americani.

● Cel mai mare lac de acumulare din Iugoslavia, lângă barajul «Grancerevo». Capacitate: 300 milioane metri cubi.

● Radioul maghiar numără în prezent 2 501 255 abonați. Televiziunea: 1 282 667.

● Pe plantațiile din S.U.A. lucrează 300 000 de copii sub 14 ani.

AVERTISMENTUL DOMNULUI STRAUSS

În cercurile oficiale și financiare americane a produs surprindere ieșirea violentă pe care a avut-o recent ministrul de finanțe vest-german Franz Josef Strauss în legătură cu raporturile financiare dintre S.U.A. și R.F.G.

După convorbirile purtate la Washington cu președintele Johnson, domnul Strauss a acordat un interviu exclusiv ziarului hamburghez «Bild-Zeitung», în cadrul căruia a cerut, în termeni categorici, ca în schimbul uriașelor investiții în dolari efectuate nestingherit și de mulți ani în R.F.G. de către marele capital american, să se permită accesul liber al mărcii vest-germane pe piața americană. «Deschideți poarta Statelor Unite în fața mărcii vest-germane — a declarat Strauss. Însuși cumpărarea de către oamenii de afaceri germani a firmelor americane, așa cum o fac de atîția ani americanii în Germania (Opel, Ford-Köln, I.B.M., Braun etc.).»

Ministrul de finanțe al guvernului de la Bonn

Titlul sub care a apărut în «Bild-Zeitung» interviul ministrului de finanțe al Bonnului:

a cerut partenerului american să accepte o deplină egalitate în materie de investiții și echitate în schimbul de devize.

Experiența ultimilor 10-15 ani arată că investițiile americane în R.F.G. au atins cifre record, fiind cele mai mari fașă de cele plasate în alte țări ale Pieței comune. Un sondaj efectuat recent în Europa de un trimis special al revistei americane «Newsweek» indică cifra de 2,3 miliarde dolari, deși după evaluările unor experți europeni sumele investite în R.F.G. se ridică la 4,5 milioane dolari. «Conform unor evaluări documentate — scrie revista — societățile americane obțin în medie un profit de 12% la investițiile lor din Europa (în comparație cu 9% în Statele Unite); în multe cazuri profitul ajunge chiar pînă la 35%».

În același timp însă, în ciuda unor eforturi susținute, capitalul vest-german nu a putut să plaseze în S.U.A. decît 437 milioane de dolari. Multă vreme conducătorii de la Bonn și cercurile de afaceri vest-germane au acceptat această disproporție, conștienți pe o întărire a pozițiilor lor pe baza investițiilor masive în dolari (în medie 300-400 milioane de dolari pe an). Acum însă, cînd invazia capitalului american duce la acapararea treptată a unor întregi ramuri ale industriei și finanțelor, Bonnul preferă să renunțe la pasivitate și cere fără ocol: reciprocitate. În interviul său, domnul Strauss îi avertizează de altfel pe partenerii de peste ocean asupra hotărîrii Bonnului de a acționa pentru stabilirea unor legături financiare echitabile între S.U.A. și R.F.G. «Legile care protejează industria americană în fața concurenței străine trebuie să fie reconsiderate» — declară ministrul de finanțe vest-german. Și adaugă: «Nu sînt pentru bararea drumului capitalului american în Europa, dar trebuie să se găsească și un drum în sens invers (posibilitatea de a se investi bani europeni în Statele Unite)».

Pînă atunci însă, în ciuda avertismentului dat de Strauss și de alți exponenți ai Bonnului se menține vechiul «sens unic», participarea americană la investițiile străine în Germania occidentală ajungînd la 40%.

Dic. BABOIA

ARHIVA FOTO

Pentru serviciile aduse țării noastre, calitate de șef al misiunii militare franceze timpul primului război mondial, general Henri Berthelot a fost declarat — în an 1917, printr-o lege votată de parlament — cetățean de onoare al României, iar în an 1922, printr-o lege specială, i-a fost donat un conac, în comuna Fărcădin, de lângă Hașeu. La 22 septembrie 1923 generalul Berthelot a venit în țară spre a-și lua în primire conacul (pe care apoi l-a donat, la rîndul său, Academiei Române).

În fotografie: generalul BERTHELOT (x) fața castelului Huniazilor de la Hunedoara în dreapta fotografiei, dr. PETRU GROZA (x)

carte

● Din spiritualul și emoționantul cuvint al academicianului Victor Eftimiu prilejuit de cei 75 de ani — de de curind împliniți — ai scriitorului **Demostene Botez**: «Poet de rasă, Demostene Botez a fost și a rămas acel moldovean blînd, plin de nostalgia plaiurilor natale — nu mai puțin un luptător social, care, integrîndu-se în ritmul general al națiunii, a contribuit și contribuie la progresul și întărirea țării» (Contemporanul, 37).

● Din celebrul roman-ciclu **În căutarea timpului pierdut** al ilustrului scriitor francez Marcel Proust (1871-1922) a apărut în două volume **În partea dinapre Swann**. Prefața și traducerea sînt datorate eminentului critic literar Vladimir Streinu. Apariția în traducere a acestui roman, care marchează un moment de cotitură în istoria epice universale, se înscrie ca o fericită inițiativă a Editurii pentru literatură universală. Păcat că editura nu ne informează ce se întimplă cu traducerea în continuare a următoarelor cicluri ale romanului.

● O utilă **Inițiere în poetică** semnează Eugeniu Speranția (Editura tineretului).

● **Mîinile** e titlul unui volum de nuvele și povestiri ale apreciatului scriitor croat Ranko Marinković. În românește de Remus Luca și Voislava Stoianovici (Editura pentru literatură universală).

● Tot în aceeași editură a apărut unul dintre cele mai reprezentative romane ale literaturii bulgare dintre cele două războaie mondiale: **Noră**, de Gheorghii Katslavov. În românește de Constantin Velichi și Pericle Fotii.

● Scriitorul japonez Kobo Abe e prezent în librăriele noastre cu acel turbător roman **Femeia nisipurilor** — după care s-a realizat și filmul, nu mai puțin turbător, cu același nume. În românește de Magdalena Sevandowski-Popa (Colecția Meridiane, E.L.U.).

● Ultimul număr al revistei **Secolul 20** prezintă un sumar a cărui varietate are la bază un cuprinzător și exigent spirit selectiv. Capitolele acestui sumar: James Joyce, Jean Giono, Ernesto «Che» Guevara, Blow-up — de la ideea literară la film, Scriitorii români în perspectivă universală, Forme contemporane ale dialogului muzică-poezie, sint substanțial susținute de texte originale și comentarii. Tot în acest număr se publică partea întâi a romanului **Senilitate** de scriitorul «profund italian» Italo Svevo.

cinema

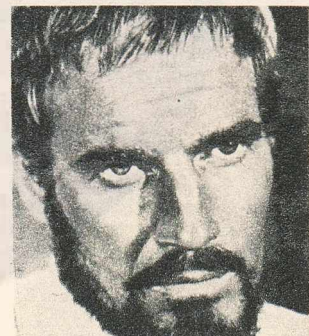
● **Planeta maimuțelor**. Anticipația științifico-fantastică într-o ipostază ce refuză culorile trandafirii și făgăduința unor viitoare paradisuri. Un basm trist, cu întrebări crude, cu răspunsuri și mai crude și cu aducerea aminte a unor adevăruri pe care, cei ce le-au uitat, le pot auzi, evident, fără plăcere, din gura unor maimuțe. Scenariul: Michael Wilson, Rod Serling, după un roman de Pierre Boulle. Regia: Franklin Schaffner. Interpreți: Charlton Heston, Roddy McDowall, Kim Hunter, Linda Harrison, Maurice Evans.

● **Printesa**. O poveste îndeajuns de înduioșătoare, frumos înduioșătoare — lupta unei femei cu o boală necrutătoare — pentru a mai avea nevoie de artificiale cinematografice la care a recurs, pînă la urmă, regizorul suedez Ake Falck, dornic, probabil, să dea mai multă vibrație artistică unui caz autentic, pe care viața îl

tuicise cum nu se poate mai bine. Filmul este realizat după romanul lui Gunnar Mattsson. Interpreți: Grynnet Molvig (distingă cu Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină la Festivalul internațional de la Moscova-1967), Lars Passgård, Monica Nielsen, Tore Lindwall.

Claudine Auger

Charlton Heston

● **Operațiunea San Gennaro**. Dino Risi, autorul acelei «Depășiri» la care ne mai gîndim din cînd în cînd, și-a lăsat orice amărăciune la o parte, s-a dus în lumea gălăgioasă a napolitanilor, hotărît să se distreze alt fel decît pînă acum și să facă și un alt fel de cinematograf decît pînă acum: mai fără grijă. În distribuție: Nino Manfredi (Ani clocotitori), Senta Berger, Mario Adorf, Totò, Claudine Auger, Harry Guardino.

● **Surprizele dragostei**. O glumă, și mai mult nimic, inventată fără prea multă bătaie de cap de către cineastul italian Luigi Comencini (Cu toți acasă, Fata lui Bube, Soții în oraș, Neînțeleșul). Se privesc cu plăcere cîțiva actori simpatici: Walter Chiari (Eu, eu, eu și... ceilalți), Dorian Gray, Sylva Koscina, Franco Fabrizi, Anna Maria Ferrero, Mario Carotenuto.

● **Candice Bergen și Bekim Fehmiu** (Am întîlnit țigani fericiți) vor fi parte nerii în filmul italian **Aventurierii**.

plastică

● Dalles: **Expoziția de grafică aplicată '68**. Grafică pusă în slujba publicității are o arie cuprinzătoare, de la miniaturalele etichete pentru butelii de vin, mape de disc, pînă la afișul publicitar (comercial, turistic, de teatru sau de cinema), care se pare că în acest an este punctul forte al creatorilor. De altfel, la actualul «colocviiu» de grafică colaborează nume de reonanță: Vincențiu Grigorescu, J. Perahim, I. Bițan, Marcel Chirnoagă, T. Ciocirdel, V. Șetran ș.a.

● **Grafica de carte** (din aceeași expoziție), în evident progres, cu subtilități tehnice și de imaginație revelatorii,

atrage atenția prin ilustrațiile la cărțile de copii (Ileana Ceaușu Pandele, Iulian Olariu, Agneta Lazăr, Olga Cizek ș.a.) și prin prezența unor lucrări semnate de Val Munteanu (Rabelais: «Gargantua și Pantagruel»), Constantin Baciu (Creangă: «Amintiri din copilărie») sau de mai tinărul grafician Gh. Cernăianu, ca să nu înșirăm decît cele ce ni se par exemplare.

● **Grigore Vasile** — pictură. Plăcerile realului nu l-au părăsit pe Grigore Vasile (n. 1935). Dar realul său este un vis cromatic, pur, luminos și optimist, în care natura domină în toată plenitudinea ei, o natură care se relevă mai degrabă prin picturalitatea formelor. Culorile au o vervă intrinsecă și, abstracție făcînd de matitatea lor, conțin acel lirism secret care farmecă privirile. Peisagist prin excelență, cum se remarcă cu prilejul ultimei expoziții, Grigore Vasile abordează de astă dată cu mai multă îndrăzneală portretul, realizînd cîteva lucrări izbitute: «Fată în galben», «Portret» (18) etc. O expoziție pe care o recomandăm (Dalles).

● **Zidită între anii 1690 și 1697**, mănăstirea Hurezu reprezintă una dintre nestematele stilului Brîncovenesc. Aici se află importante lucrări de pictură ca tabloul votiv care-l reprezintă pe Constantin Brîncoveanu, Maria Doamna și copiii lor, sau portretele a numeroși domni ai Țării Românești (Laiotă, Neagoe și Matei Basarab ș.a.). Un text bine documentat, semnat de Lucian Roșu, prezintă acest monument de arhitectură cu istoria lui (Editura Meridiane).

teatru

● Începînd de săptămîna viitoare teatrele bucureștene își deschid stagiunea. Teatrul Național anunță: **Enigma Otiliei**, **Beckett de Anouilh**, reluarea piesei **Jocul adevărului** de Sidonia Drăgușanu; **Teatrul «L.S. Bularandra»** — **Meteorul** de Dürrenmatt, **Dansul morții** de Strindberg, **Luceafărul** de Delavrancea; **Teatrul Mic** — **Ofițerul recrutor** de George Farquhar și reluarea **Baltagului**; **Teatrul «C.I. Nottara»** — **O frumoasă duminică de septembrie** de Ugo Betti și **Petru Rareș** de Horia Lovinescu; **Teatrul Giulești** — **Meșterul Manole** de Lucian Blaga; **Teatrul «Ion Creangă»** — **opera Lumpatius Vagabondus și Fîndărică** — **A fugit un tren!**

● S-a deschis stagiunea și în provincie. «Jocul de-a vacanța», oarecum

Elena Cernei

tinăra comedie sentimentală a lui Mihail Sebastian, a văzut lumina rampei la Teatrul de stat din Piatra Neamț. Regia aparține lui Gabriel Negri, scenografia lui Vladimir Popov. În distribuție, o foarte tinăra echipă de actori din rîndul cărora s-au remarcat Elena Bartok, Mitică Popescu, M. Drăgan, Lucia Boga ș.a.

● **Teatrul din Sf. Gheorghe** ni-l prezintă pe cunoscutul prozator D.R. Popescu din nou în ipostaza de dramaturg, ca autor al unei comedii amare: «Cezar, măscăriciul piratilor». Regia: Ernest Ban.

● **Teatrul Mic** lansează un poet — Marin Sorescu, și un prozator — Ion Băieșu, ca dramaturgi. Primul cu «Iona», al doilea cu «Iertarea». Să mai adăugăm și prezența publicistului I. Grinevici, autorul comediei «Domnișoara de la Sighișoara», la Teatrul «Ion Vasilescu».

● Un nou turneu: săptămîna viitoare se află la București compania teatrală franceză «Serreaut-Perinetti», care va juca «*Amédée*» de Eugen Ionescu, «*Privind căderea zidurilor*» de Guy Foissy, «*Tragedia regelui Cristophe*» de Aimé Césaire.

● În octombrie este anunțat și turneul companiei engleze «English Stage Company», cu piesa lui Lawrence, «*Nora*».

● **Capodopera** lui Brecht, «*Galileo Galilei*», se repetă la Teatrul Național din Iași — în realizarea regizorului Fritz Bennewitz și a scenografului Frantz Hawemann de la teatrul din Weimar. Protagonist: Teofil Vileu.

disc

● O cîntăreață de muzică populară se impune mult mai greu atenției publicului decît o solistă de muzică ușoară. Aceasta din urmă se lansează adeseori numai datorită unei melodii reușite, de multe ori se întîlnește cu ea întîmplător și de cele mai multe ori durează atît cît a durat și voga melodiei respective. În schimb, cîntăreața de muzică populară se impune numai datorită repertoriului, selecției operate în aria nesfîrșită a melosului popular, activității neobosite depuse pentru afirmarea acestui repertoriu. Ceea ce este cazul și cu Polina Manoilă. Acompaniată de orchestra Nicu Stănescu, solista noastră interpretează: «*Lasă, lasă, măi neicuță*», «*Cîntă frunza și poiana*», «*Mai la deal de casa mea*» și... o mică bijuterie, «*Ionel Dumneacuță*» (EPC-987).

● **Vioara** lui Florea Cioacă este de mult cunoscută (la fel ca naiul lui Fănică Luca). Cum o fi umblînd cu ea de scoate sunetele pe care le auzim și le înțelegem cu inima, cum i-or fi umblînd degetele pe strune și arcuș, numai Dumnezeu știe. Altfel n-avem cum spune după ascultarea «*Horei lui Niță Golea*», «*Horei lui Pasan*» sau «*Dimineața după nuntă*» — bucată antologică (EPC-986).

● Doi dirijori, Ivano Lugli și Al. Imre, patru compozitori și patru (sau cîntec și cîte cîte «textierii») autori de versuri fac tot posibilul s-o ajute pe solista italiană Maria Gatti să interpreteze cele patru melodii selecționate din Festivalul de la San Remo '68. «*La tramontana*» — shake-ul lui Pace — se impune foarte mult prin interpretarea cunoscută de la radio... (45 EDC-10004).

televiziune

Din programul acestei săptămîni, care încă ne mai face să așteptăm, o dată cu venirea toamnei, semnele proprii unei noi «stagiuni», spicim:

DUMINICĂ 22 SEPTEMBRIE. **Telemagazinul**, cu rubricile lui previzibile, gazdă și de astă dată a unui meci de fotbal: **Dinamo București-Politehnica Iași**. ● La emisiunea **Rapsodia română**, un scenariu: **Oamenii mării** (20.00) ● **Ritm și melodie** cu Anca Agemolu, Aurelian Andreescu și Richard Oșanitzki (20.30) ● **Cu inima tinăra** — un film (premieră pe țară) cu Fairbanks-Jr. și Paulette Goddard (21.00) ● **Parada vedetelor** (22.30) ● Pe programul II, o emisiune de **varietăți aproape... clasice**, pe care însă o bănuim integral artistică, dat fiind valoarea participanților. Regia: Hero Lupescu (20.30).

LUNI 23 SEPTEMBRIE. Emisiu-

Zenaida Pally

ne de muzică populară românească (20.10) ● Film-documentar a cărui peliculă ni-l va prezenta pe cunoscutul dirijor indian Zubin Mehta (20.50) ● Filmul **Servus Veta!** — o producție a studiourilor maghiare (21.20).

MARȚI 24 SEPTEMBRIE. La **Seară de teatru**, o piesă mai puțin jucată la noi, a lui Pirandello, dar pe deplin caracteristică marelui dramaturg: **Îmbrăcați pe cei goi**. Interpretă un colectiv de actori de la Teatrul Național «Vasile Alecsandri» din Iași. Regia: Crin Teodorescu (20.45).

MIERCURI 25 SEPTEMBRIE. Compozitorul Nicolae Kirulescu și actorul Silviu Stănculescu vor fi prezenți la emisiunea **Cele mai frumoase... zece** (20.45) ● La **Televiziunea** (și în această săptămîna constatăm sporul de atenție în programarea filmelor), Louis Jouvet, Michel Simon, Victor Francen în filmul «*In amurg*». Regia: J. Duvivier (21.25).

JOI 26 SEPTEMBRIE. La emisiunea de știință: **Centenarul Emil Racoviță** (20.50) ● **Ecran literar** (22.00) ● **Mari interpreți**: soprana Roberta Peters — S.U.A. (22.30) ● Pe programul II, un **concert** al Orchestrei de cameră a Radioteleviziunii române (20.00) ● Emisiune muzical-coregrafică: **Armonii de madrigal** (22.20).

VINERI 27 SEPTEMBRIE. Elena Cernei, Theodora Lucașu, Alexa Mizulescu, Elena Dacian, Nicolae Florei, Dan Moise, Sergiu Ștefănescu sînt interpreții emisiunii **Opera și baletul francez în secolul al XIX-lea** (20.35)

● Criticul Aurel Martin, arb. Constantin Enache, poetul Cezar Baltag vor dezbate **accesibilitatea poeziei** (20.55) ● Într-un film polițist: **Cine o cunoaște?** (premieră pe țară), actorii Franchot Tone și Ella Raines (21.25).

SÎMBĂȚĂ 28 SEPTEMBRIE. **Atletism: întîlnirea internațională România - Bulgaria - R.D. Germană** (16.00) ● Un reportaj filmat la I.O.R., **Inelele lui Newton** (21.00) ● Serialul **Războiul** (21.10) ● **Estrada tineretii** (22.00) ● Pe programul II, mezzo-soprana Zenaida Pally și pianistul belgian Claude Coppens în **Recitalul de sîmbătă seara** (21.00) ● Al treilea toleton din Forsythe Saga (22.10).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 38 din 22 septembrie 1968

I. «U» Cluj-F.C. Argeș	1
II. Dinamo Bacău-Crișul	1
III. Farul-Rapid	1
IV. Jiul-U.T.A.	1
V. A.S.A. Tg. Mureș-Steaua	x
VI. Vaslui-«U» Craiova	1
VII. Dinamo București-Politehnica Iași	1
VIII. Metrom-Steagul roșu	2
IX. Oțelul Galați-Politehnica Galați	x
X. Chimia Suceava-Gloria Birlad	1
XI. A.S. Cugir-C.F.R. Timișoara	x
XII. Flacăra-Ceahlăul	1
XIII. C.F.R. Pașcani-Progresul Brăila	1

FLACĂRA-ALBUM

Infraroșiile și vedetele. Cunoscuta actriță Gina Lollobrigida fotografiată cu ajutorul unei pelicule sensibile la radiațiile infraroșii. Deși acest procedeu este cunoscut de aproape un sfert de secol, el nu a fost folosit pînă acum la realizarea portretelor artistice.